

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ,
МОЛОДЕЖИ И СПОРТА УКРАИНЫ

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ ПРИРОДООХРАННОГО
И КУРОРТНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

XIV ВСЕУКРАИНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**"Проблемы устойчивости деятельности
предприятий Украины"**

7 декабря – 8 декабря 2012 года

Симферополь
ИТ "АРИАЛ"
2012

ББК 65.58-21
В76

Редакционная коллегия сборника:

Федоркин С.И.	– д.т.н., профессор, ректор НАПКС
Любомирский Н.В.	– к.т.н., доцент, проректор по научной работе и инновационной деятельности НАПКС
Ячменева В.М.	– д.э.н., профессор, зав. кафедрой менеджмента
Высочина М.В.	– к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Святохо Н.В.	– к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Сулыма А.И.	– к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Кальченко Л.А.	– секретарь

Рекомендовано к печати Ученым Советом НАПКС.

В76 XIV Всеукраинская научно-практическая конференция.
"Проблемы устойчивости деятельности предприятий Украины".
7 декабря – 8 декабря 2012 года. — Симферополь :
ИТ "АРИАЛ". — 130 с.
ISBN 978-617-648-174-4

ББК 65.58-21

ISBN 978-617-648-174-4

© Национальная академия при-
родоохранного и курортного
строительства, 2012
© ИТ "АРИАЛ", 2012

СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В ПРОЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Андрєєва Н.М., д.е.н., гол. наук. співробітник відділу
економіко-екологічних проблем приморських регіонів,
Барун М.В., здобувач,
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
(м. Одеса)

Одним з першочергових завдань сучасного, прогресивно розвинутого суспільства, є усвідомлення неможливості оптимального, пропорційного та збалансованого розвитку без врахування екологічної складової в соціальному та економічному розвитку громадських систем. Тому питання взаємодії розвитку економіки та природоперетворювальної діяльності людини є дуже важливими. Одним з проявів такої взаємодії є інвестиції в проекти екологічної інфраструктури. В ринкових умовах господарювання та з врахуванням різноманіття форм власності поряд з формуванням загального сприятливого інвестиційного клімату постає питання з формування об'єктивних передумов інвестиційних рішень, які були б спрямовані на стимулювання природоохоронних та ресурсозберігаючих інвестицій.

У відповідності до основних положень теорії інвестування, процес реалізації проектів екологічної інфраструктури, як правило, довгостроковий і має певні, притаманні саме для цих проектів, специфічні обмеження та супроводжується появою наслідків різного походження, а саме: необхідні інвестиційні кошти для реалізації проекту; необхідні матеріальні витрати в ході реалізації проекту; очікувані позитивні економічні результати; негативні або позитивні екологічні наслідки; додаткові позитивні результати, які можуть утворитися в суміжних галузях економіки. Для цього процесу характерними ознаками є непередбачуваність та велика ймовірність невиконання запланованих показників, тому саме проведення об'єктивного, комплексного діагностування є запорукою виконання проекту.

Під діагностикою інвестицій в проекти екологічної інфраструктури слід розуміти комплексне і системне вивчення сутності і виявлення найбільш важливих ознак взаємозв'язку між процесом інвестування в екологічно спрямовані сектори економіки і техногенним, антропогенним, ресурсним станом довкілля і соціальним станом суспільства. Також слід зазначити, що діагностика інвестицій в ці проекти торкається і управлінської діяльності підприємства, а саме виявлення фінансових, трудових, часових та інших відхилень, мінімізація їх впливу та впливу внутрішнього і зовнішнього середовища, розробка рекомендацій щодо найбільш ефективних управлінських рішень.

Визначення мети, цілей та завдання проведення діагностики інвестицій в проекти екологічної інфраструктури має вагоме підґрунтя, оскільки від ретельності їх формування залежить етапи проведення діагностики та які методи будуть при цьому застосовуватися.

При розгляді діагностики можливості інвестування в проекти екологічної інфраструктури доцільно розглядати її у рамках трьох складових: економічної, екологічної і соціальної. Діагностика економічної складової в даному випадку повинна охоплювати характеристику економічного і природно-ресурсного потенціалу території, діагностика екологічної складової включає аналіз критичних показників забруднення компонентів навколишнього середовища, діагностика соціальної складової включає дослідження зміни демографічної структури та соціальних показників.

Сучасні методи діагностики управління інвестиціями в проекти екологічної інфраструктури, враховуючі економічний, екологічний та соціальний стан досліджуваного об'єкту можна класифікувати за певними ознаками (рис. 1).

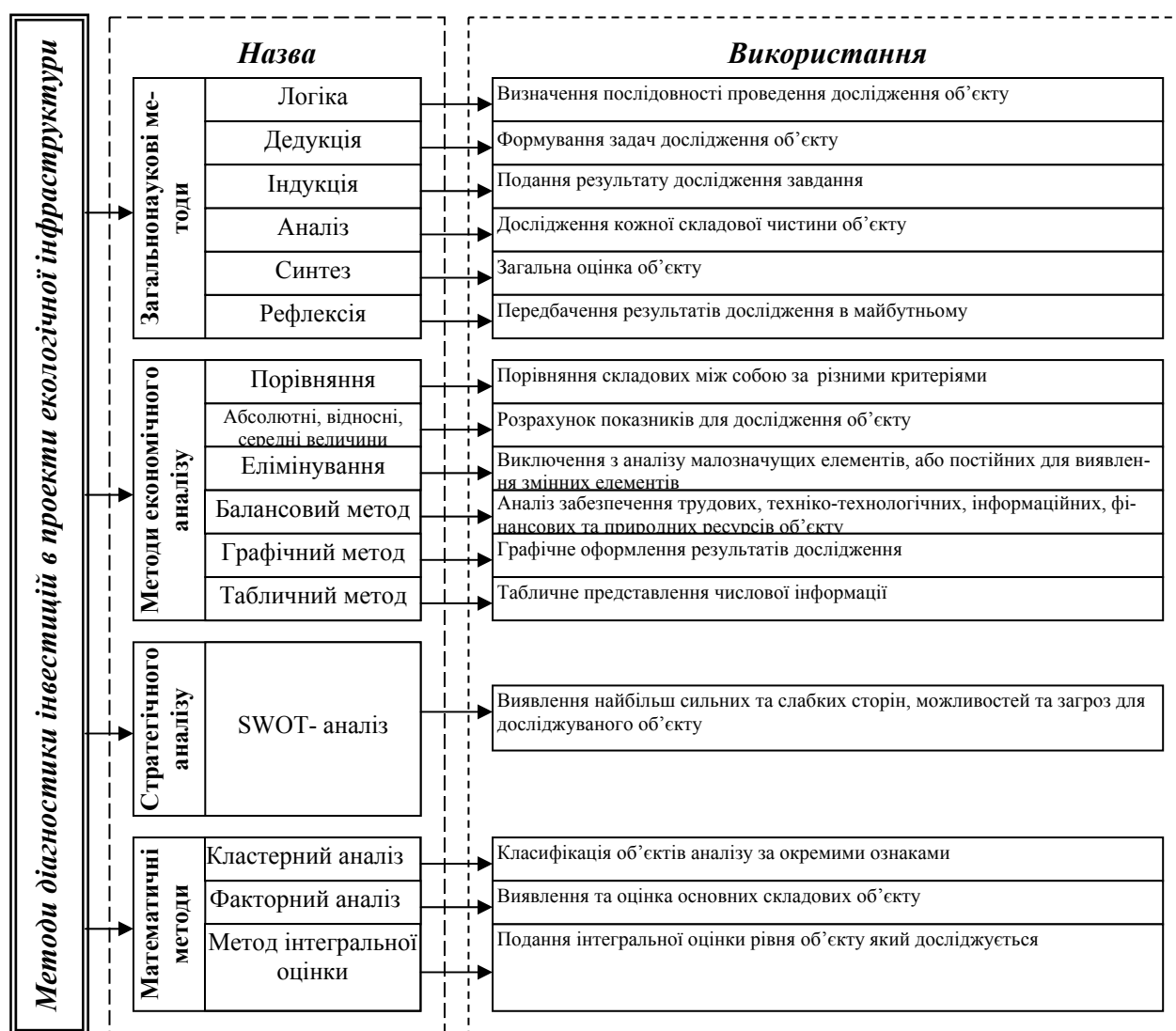

Рис. 1. Методи діагностики інвестицій в проекти екологічної інфраструктури

Тобто можна констатувати, що головним критерієм діагностики в системі управління інвестиціями в проекти екологічної інфраструктури є виявлення позитивних або негативних економічних, екологічних або соціальних ефектів.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЭФФЕКТИВНЫХ ПАРТНЕРСКИХ ОТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (на примере отношений с КНР)

Бабкина С.И., к.э.н., доцент
Институт стран Востока и Африки ЧВУЗ Международный Славянский университет
(г. Харьков)

Погорелая Т.А., к.э.н., доцент
Кузбасский государственный технический университет им. Т. Ф. Горбачева
(г. Кемерово, Россия)

В процессе глобализации, как перед Украиной, так и перед Россией остро стоит задача обеспечить себе место в региональных процессах, соответствующее национальному потенциалу, подготовить фундамент устойчивых партнерских связей. Переживая период интеграции в глобальную экономику, ведущие позиции в которой занимают страны с высокой долей высокотехнологичных отраслей в обрабатывающей промышленности, и Украина, и Россия испытывают растущее внешнее давление. Кризисная нестабильность мировой экономики объективно усиливает необходимость динамичного расширения сферы экономического сотрудничества между странами, близкими по уровню развития, тем более, если их национальные экономики зависят от импорта технологий.

Принимая во внимание стремительный выход Китая в мировые лидеры и то, что в его экономике импорт технологий преобладает (до 70% в большинстве отраслей), сотрудничество с КНР выглядит достаточно привлекательно и для России, и для Украины. В руководстве КПК также есть осознание факта, что многие проблемы необходимо и возможно решать только на основе развития устойчивых связей со странами, имеющими схожие проблемы [1]. Развитие многолетних совместных культурных связей между нашими странами создают основу для устойчивых экономических отношений. В июне 2011г. в ходе первого за 10 лет визита главы КНР в Украину страны задекларировали установление отношений стратегического партнерства [4]. Как отметил президент Украины В. Янукович, "на сегодня существует огромный неиспользованный потенциал сотрудничества, поэтому официальный Киев будет наверстывать отставание в отношениях с Пекином"[6]. Буквально в это же время Ху Цзиньтао отметил, что Россия и Китай "друг для друга являются самыми главными и важными партнерами стратегического взаимодействия" [3]. Российско-китайский товарооборот вырос в 8 раз, до 60 млрд. долл. Товарооборот между Украиной и Китаем в 2011 году составил \$8,5 млрд, увеличившись на 40% за последние годы, и по прогнозам, в 2012 году превысит 10 млрд долларов (при том что Китай занимает второе место среди 200 стран – торговых партнеров Украины) [7].

Рассматривая перспективы выстраивания партнерства с Китаем, следует иметь в виду, что в международных отношениях КНР имеет особую позицию, объявив другие страны "не оппонентами или противниками, но своими страте-

гическими партнерами" [1]. Хотя и не следует забывать, что китайское руководство рассматривает партнерство с нашими странами как существенное, но в известном смысле вспомогательное, усиливающее позиции КНР в развитии отношений со странами Запада (они пока являются приоритетными). Возможность интенсивного расширения партнерских отношений вытекает также из стремления Китая строить многостороннее сотрудничество как фундамент динамичного движения к гармоничному миру на основе взаимопонимания. Китайский Центр по исследованию современного мира выделяет пять основных моментов международного сотрудничества, имманентных "концепции построения гармоничного мира". Это: приоритет политических интересов и инструментов для усиления взаимопонимания между странами; обеспечение развития в экономической сфере на основе мирного политического диалога; расширение культурных и общественных связей; развитие сотрудничества государств в области безопасности; усиление межстранового взаимодействия в решении экологических проблем [2].

Сама по себе концепция построения гармоничного мира не противоречит никаким национальным моделям развития и не навязывает принципов взаимоотношений. Во многом эта идея отражает интересы и украинского, и российского государств и народов. Однако опыт российско-китайских отношений настораживает, и его надо всесторонне учитывать Украине при выстраивании своих партнерских связей с КНР. Интенсивно расширяя связи с российскими регионами на Дальнем Востоке и в Сибири, Китай создал условия стремительного экономического роста средних и небольших городов в приграничных с Россией районах. Однако, как уже показал опыт российских экономических отношений с Китаем, общая стратегия китайских производителей в отношениях со странами, где рыночный механизм недостаточно эффективен, а роль государственного контроля сведена к минимуму, - напористо вытеснять отечественных производителей с местных рынков. Зачастую благодаря сотрудничеству с Китаем местное производство не только не развивается, но и сворачивается. Такой напор со стороны КНР вызывает серьезные опасения у экономистов и политиков, которые считают необходимым ужесточить регулирование отношений с китайскими, предпринимателями через согласовательные механизмы внешнеэкономической деятельности.

В сфере международных экономических отношений КНР также провозгласила свою, особую приоритетность в выборе инструментов преобразований. Важнейшие из них:

решение проблем ускорения развития национальной экономики, опираясь на собственные силы, на основе институциональных новаций в сочетании с всемерным развитием внутреннего рынка и стимулированием (со стороны государства) интенсивного развития науки, техники и технологии;

корректировка хозяйственных реформ, соответствующая национальным интересам. Выбор направлений современного этапа реформ должен быть не связан с внешним давлением;

включенность в процессы международной интеграции на взаимовыгодной основе.

В общегосударственном пятилетнем плане социально-экономического развития КНР на 2011-2015 гг. четко обозначена "необходимость ускорения трансформации модели экономического развития и расширения внутреннего спроса", которые определяются конкурентоспособностью национального производства на уровне глобальной экономики" [1]. Поэтому любая китайская фирма ставит своей задачей производить продукцию, способную завоевывать рынки в любой точке мира. Однако при этом все важнейшие сектора экономики КНР защищены от мировой конкуренции государством, являющимся собственником решающей доли средств производства. В КНР наработан и используется комплекс экономических и административных мер против неконтролируемого иностранного влияния (политического и экономического). Льготные режимы иностранным инвесторам предоставляются только в свободных экономических зонах. Протекционизм остается действенным направлением политики до тех пор, пока внутренние рынки представляют наибольшую долю национального ВВП. Опыт развития китайской экономики в условиях современного мирового кризиса доказывает действенность такой стратегии – в период 2008-2011 гг. прирост ВВП оставался стабильно высоким (8,7-10%). Недостигаемые пока для других стран темпы роста стали результатом сохранения господствующих позиций государства в стратегических отраслях и стремления к поступательному уменьшению зависимости от импорта товаров и технологий.

В отличие от КНР, в Украине (как и в России) еще не началась масштабная модернизация экономики, соответствующая этапу становления постиндустриального общества, не создана адекватная институциональная среда. Россия и Украина не входят в число главных мировых центров научного прогресса, имеющих конкурентоспособную наукоемкую промышленность. Поэтому главной заботой построения партнёрских отношений между Украиной, Россией и Китаем должно стать обеспечение действительной взаимной выгоды сотрудничества. Это достижимая задача, особенно в контексте интенсификации экономического взаимодействия наших стран.

Особого внимания при рассмотрении вопроса о партнерских отношениях с Китаем требует один непростой момент. В среде политиков и экономистов в обеих странах всё чаще высказываются мнения о том, что Россия уже превратилась, а Украина превращается в сырьевой придаток Китая. Примерно 40% ВВП России создается за счет экспорта сырья, и только 10% являются чистым экспортом товаров и услуг [1]. В отношении Украины складывается схожая ситуация. Эксперт А. Карпец считает, что "Пекин видит в Украине "ничейную" территорию между Европой и Россией, обладающую значительным ресурсным потенциалом". Он отмечает, что "с 2000 по 2012 гг. экспорт Китая в Украину вырос почти в 36 раз, а обратный — всего вдвое. Отрицательное сальдо внешней торговли Украины с Китаем только за семь месяцев 2012 года превысило 2,15 млрд. долл. Структура товарооборота однозначно говорит о превращении нашей страны в сырьевого донора КНР и рынок сбыта китайских товаров с высокой добавленной стоимостью" [8].

Далеко не все политики и экономисты согласны с тем, что Украина - некое "инвестиционное эльдорадо для Китая" [5, 9] и что инвестиционный бум со стороны Китая выльется в "распродажу Украины" и "конец национального суверенитета". Многие, наоборот, уверены в том, что он даст украинской экономике дополнительную стабильность и уверенность [4]. Тем не менее, именно тенденция к превращению Украины и России в сырьевые придатки других стран стала причиной того, что на новом витке современного мирового кризиса российская и украинская экономики демонстрируют больший, чем где-либо в развитых странах, спад производства. Это уменьшает ценность партнерских отношений, в частности, для Китая, сводя их к импорту стратегического сырья и вооружений и экспорту готовой промышленной продукции (с растущей долей невостребованной на западных рынках), а также избыточной низко квалифицированной рабочей силы.

С этих позиций необходимо несколько критичнее относиться к очень популярному в международном сотрудничестве требованию "либерализации" национальных хозяйств. Либерализация как таковая часто противоречит национальным интересам развития, поскольку не создает благоприятных условий для иностранных инвестиций и не обеспечивает эффективного включения экономики страны в глобальную систему. Тем более что основные национальные интересы связаны с приоритетами сохранения территориальной целостности, национальной безопасности и корректировки курса реформ как важнейших компонентов стабилизации экономики и внутреннего рынка страны. Либерализация сама по себе не может создать эффективного механизма взаимодействия, поскольку взаимодополняемость предполагает четкую координацию производственного процесса от всех партнеров, опирающуюся на планирование (как это происходит сейчас в КНР).

Россия и Украина, как стратегические партнеры, безусловно заинтересованы в прогрессе друг друга и во взаимодействии, т.к. это улучшит условия реализации "преимуществ запаздывания" в экономическом развитии. Однако должно произойти осознание того, что собственно стратегическое сотрудничество может стать реальностью лишь при обеспечении взаимодополняемости экономик. А ключевым заданием в отношениях стран на данном этапе является создание действенных механизмов сотрудничества и конкретных проектов в сферах взаимного интереса.

Литература:

1. Кузык, Б. Н., Титаренко, М. Л. Китай – Россия – 2050: Стратегия соразвития. — М. : Институт экономических стратегий, 2006.
2. Ли Шуанву. Концепция мирного развития — Режим доступа : <http://inotv.rt.com/2011-08-10/Mirovie-derzhavi-priznali-rol-ASEAN>
3. Ху Цзиньтао провел переговоры с президентом России Д. Медведевым. — Режим доступа : <http://russian.people.com.cn/31857/94147/95070/index.html>
4. Украина выступает за активизацию трехстороннего сотрудничества с Россией и Китаем. — Режим доступа :

<http://rus.newsru.ua/finance/20jun2011/yanekhu.html#3>

5. Ху интересуєт Україну як інвестор, а Україна його – як джерело військових технологій для Китаю. — Режим доступу :

http://rus.newsru.ua/press/20jun2011/zmi_hu.html

6. Янукович: відносини з Китаєм - один з пріоритетів української зовнішньої політики. — Режим доступу :

http://lb.ua/news/2012/09/08/169506_yanukovich_otnosheniya_kitaem_.html

7. Китай займає друге місце по товарообороту з Україною. — Режим доступу :

http://economics.lb.ua/state/2012/05/10/150113_kitay_zanimaet_vtoroe_mest_o.html

8. Александр Карпец. Україна неумовно перетворюється в ресурсний додаток Китаю. — Режим доступу :

http://news.zn.ua/ECONOMICS/ukraina_neumolimo_prevraschaetsya_v_resursnyy_pridatok_kitaya-93790.html

9. Україна – інвестиційне ельдорадо для Китаю? Інтерфакс-Україна. — Режим доступу : <http://www.interfax.com.ua/rus/eco/71767/>

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА СПЕЦИФІКА

Балог О.Г., старший викладач кафедри економіки та управління
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
(м. Одеса)

Процеси трансформації, що відбуваються на всіх рівнях економічної системи, мають бути забезпечені стратегічним управлінням. Не виключенням є і регіональний рівень, управління яким є специфічним (відмінним) процесом і потребує удосконалення та раціоналізації.

Фахівці зауважують, що "факт звернення регіонів до стратегічного управління та спроби вийти за межі поточної діяльності – явище не тільки позитивне, але й виключно важливе в регіональній політиці останніх років, оскільки ставить регіональні органи влади в нову, відповідальну позицію, на базі зафіксованих цілей, показників" [1]. Саме такий підхід може забезпечити перехід від парадигми функціонування до парадигми розвитку.

Численними науковцями доведеною є думка, що на сьогодні стратегічне управління є найбільш сучасною та ефективною концепцією управління, яка стала характерною спробою для американської, а потім і загальносвітової економіки 80-х років ХХ ст. [2, с. 36]. Саме ця концепція дозволила подолати певні недоліки планування, які існували до цього часу, та побудувати систему, яка має своєю орієнтацією майбутнє, тобто довгострокову перспективу задля забезпечення динамічного розвитку і підвищення ефективності систем.

За словами А. П. Тіщенко, термін "стратегічне управління" був введений в обіг для того, щоб з'ясувати відмінності між поточним управлінням на рівні

окремих виробничих завдань і управлінням, орієнтованим на виявлення й використання довгострокових можливостей розвитку [3, с. 84]. Як провідна ідея, яка зумовила перехід від оперативного управління до стратегічного, була обрана ідея необхідності перенесення центру уваги вищого керівництва на зовнішнє середовище, щоб вчасно й відповідним чином реагувати на зміни, які відбуваються в ньому.

Аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що існує кілька визначень поняття "стратегічне управління". Частіше за все його розглядають як процес: процес впровадження змін, процес реалізації сформульованих цілей, процес розробки та виконання стратегій тощо. Підсумовуючи результати аналізу ми приєднуємося до визначення, що запропоноване Л. С. Шеховцевою: "Стратегічне управління розвитком регіону — це управління, що орієнтує діяльність територіальної системи на цільові запити, гнучко реагує на зміни зовнішнього середовища й впроваджує заходи, які дозволяють досягти конкурентних переваг, що в сукупності дає можливість забезпечити сталий розвиток системи в довгостроковій перспективі. Стратегічне управління регіоном — це управління змінами, розвитком регіону, що забезпечує його конкурентоспроможність в умовах глобалізації на інноваційній основі" [4, с. 691].

Стратегічний менеджмент є ефективним управлінським інструментом внаслідок цілого ряду своїх особливостей, зокрема:

- він орієнтує діяльність соціально-економічної системи не на сьогодення, а на перспективу. Його мета — забезпечувати її постійний розвиток в умовах конкуренції;

- він використовує, як правило, лише нові управлінські інструменти і технології, зорієнтовані на майбутнє;

- він забезпечує розв'язання будь-яких управлінських завдань на основі їхньої узгодженості з вимогами стратегії розвитку;

- він забезпечує ефективність кожної управлінської дії за рахунок визначення її конкретного внеску у виконання стратегії;

- він використовує найбільш дієві стимули, зокрема матеріальні, які отримують ті співробітники (виконавці), що роблять найбільший внесок у реалізацію мети системи;

- основним документом, який визначає весь розвиток системи, є стратегічний план [5, с. 543-544].

За словами Л. С. Шеховцевої сутність стратегічного управління складається у наступному [4]. По-перше, регіон розглядається як організаційна система, зовнішнє середовище якої (національне та закордонне) стає не менш, а іноді і більш важливим, ніж внутрішнє. Саме зовнішнє середовище регіону характеризується невизначеністю, змінністю, неповнотою інформації, містить загрози і виклики.

По-друге, для того, щоб вижити і розвиватися в таких умовах, зменшити неповноту інформації, невизначеність і ризики зовнішнього середовища, розробляється образ (модель) очікуваного майбутнього (бачення, місія, цілі) регіону та засоби його досягнення шляхом зміни регіону та його оточення —

стратегії. При цьому цілі співвідносяться із ресурсами, можливостями та потенціалом регіону.

По-третє, поведінка регіону як організації спрямована, головним чином, не на реагування після дій (реактивне управління), а на передбачення, випереджуючі дії (проактивне управління).

Четверте, регіон забезпечує не просто економічне зростання, а свою якісну зміну, тобто соціально-економічний розвиток.

Отже, на думку автора, розвиток стає синонімом стратегічного підходу, який реалізується саме в стратегічному управлінні.

Сутність стратегічного підходу проявляється в тому, що організації (соціально-економічні системи різних рівнів, в тому числі і регіональні) та керівники, які мають стратегічне мислення, дивляться вперед і визначають напрямки в якому вони хочуть рухатись.

Стратегічне управління здійснюється в контексті місії, і його фундаментальна задача полягає в тому, щоб забезпечити взаємозв'язок місії з основними цілями організації в умовах змінного економічного середовища.

Стратегічне управління стосується цілей, і засобів. В площині цілей воно вимальовує загальні контури майбутньої системи; в якості засобів – показує, як ця ціль повинна досягатися.

Питання про те, наскільки концепція стратегічного управління здатна забезпечити соціально-економічній системі регіону в сучасному світі кращі шанси на виживання, комерційний успіх та стійкий розвиток, сьогодні є досить своєчасним та актуальним. Методологія стратегічного управління розвитку регіону має стати вагомою складовою сучасних пошуків науковців і практиків. Розробка методології стратегічного менеджменту регіонального рівня повинна бути адаптованою до ситуації ринкових перетворень в Україні, які реалізуються дещо в інших обставинах, ніж це мало місце в розвинутих країнах світу. Відсутність дієвого механізму реалізації пріоритетних програм розвитку базових галузей економіки, конфліктні ситуації, що виникли і виникають між центральними і регіональними структурами управління, повна відсутність економічного обґрунтування програм внутрішньої і зовнішньої економічної політики, занепад глибоких наукових досліджень щодо розробки і реалізації стратегічних програм, зорієнтованих на ринок, обумовлюють термінову необхідність піднесення на якісно новий рівень фактора управління [6].

Організація стратегічного менеджменту на рівні регіону має за мету створення пріоритетних умов для організації управління господарством, підтримку і розвиток високого рівня матеріального і духовного комфорту членів суспільства шляхом вирішення задач розвитку його економіки. Стратегічний менеджмент на регіональному рівні має забезпечувати вирішення практично тих задач, які стоять і перед країною в цілому [6].

Саме стратегічне управління, як процес визначення та корегування цілей і пріоритетів розвитку регіону, сприятиме підтримці постійного діалогу між представниками місцевої громади та влади. Така модель сприятиме врахуванню політичних, економічних та соціальних змін у суспільстві, знизить не-

визначеність майбутнього і дозволить кожному регіону окремо визначати перспективи свого розвитку.

Література:

1. Каліна Л. М. Проблеми формування стратегії розвитку регіонів в умовах трансформації економіки [Текст] / Л. М. Каліна // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — № 2 (4), 2011. — С. 74—79.
2. Дідковська Л. Г. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Л. Г. Дідковська, П. Л. Гордієнко. — К. : Алерта, КНТ, 2007. — 516 с.
3. Тіщенко А. П. Стратегічне планування розвитку регіону: основні поняття, вимоги та алгоритм здійснення [Текст] / А. П. Тіщенко // Економічний вісник Донбасу. — № 2 (20), 2010. — С. 84—89.
4. Шеховцева Л. С. Концептуальные основы стратегического управления развитием региона [Текст] / Л. С. Шеховцева // Вестник МГТУ, том 9. — № 4, 2009. — С. 690—693.
5. Шегда А. В. Менеджмент [Текст] : підручник / А. В. Шегда. — К. : Знання, 2004. — 687 с.
6. Дейнека О. Г. Теоретичні основи концепції формування системи регіонального управління [Текст] / О. Г. Дейнека // Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми науки та практики : Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 20-21 квітня 2007 р. — Х. : ВД "ИНЖЕК", 2007. — С. 18—20.

ФОРМИРОВАНИЕ МОДЕЛИ ОЖИДАНИЯ КОЛИЧЕСТВА ГОСТЕЙ В ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Боровский Б.И., д.т.н., проф. кафедры теплогазоснабжения и вентиляции,
Тимченко З.В., к.геогр.н., доцент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

В маркетинге существует задача увеличения спроса на продукцию (услуги) и дохода за счет некоторого снижения рыночной цены [1]. Однако для корректного решения этой задачи нужна связь между спросом и ценой. В случае турфирм-операторов и рекреационных предприятий фактическим спросом на услуги является количеством гостей, купивших путевки. Тогда для решения указанной маркетинговой задачи следует сформулировать соответствующую модель для туристско-рекреационных предприятий, чему и посвящена данная статья.

Анализ литературы. В работе [2] приведена общая формула модели для спроса:

$$y = a x^{\alpha} z^{\beta}, \quad (1)$$

где y – количество приобретенных продуктов (услуг); x – доход покупателя; z – цена продукта (услуги); α , β – показатели степени.

Используем соотношение (1) при формировании модели ожидаемого количества гостей в туристско-рекреационных предприятиях.

Цель и задачи исследования. Цель – формирование модели зависимости ожидаемого количества гостей от дохода покупателя и цены путёвки на предприятиях туристско-рекреационной сферы. Задачи – оценка влияния снижения цены путёвки на количество гостей и доход предприятия.

Основные результаты. Для туристско-рекреационных предприятий в формуле (1): y – количество гостей, обслуженных в течение года; z – среднегодовая цена путевки, определяемая делением годового дохода фирмы от основной деятельности на количество гостей. В качестве дохода гостей x примем среднемесячную заработную плату в Украине в рассматриваемый год. Эти данные приведены в табл. 1.

Таблица 1

Среднемесячная зарплата в Украине

Год	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
грн.	590	806	1041	1351	1806	1906	2239	2633

Отметим, что по данным 14-ти туроператоров и рекреационных предприятий цена путевок примерно линейно увеличивается с ростом среднемесячной зарплаты в Украине.

Для определения значений a , α , β в соотношении (1) в работе [3] сначала проводится линеаризация логарифмированием соотношения (1), а затем используется система так называемых нормальных уравнений:

$$\lg y = \lg a + \alpha \lg x + \beta \lg z. \quad (2)$$

Вводятся обозначения:

$$\lg y = Y; \lg a = A; \lg x = X; \lg z = Z$$

и получается линейная связь

$$Y = A + \alpha X + \beta Z.$$

Система нормальных уравнений в случае двух факторов X , Z имеет вид:

$$\sum Y = nA + \alpha \sum X + \beta \sum Z;$$

$$\sum YX = A \sum X + \alpha \sum X^2 + \beta \sum XZ;$$

$$\sum YZ = A \sum Z + \alpha \sum XZ + \beta \sum Z^2,$$

где n – количество статистических точек.

После решения системы нормальных уравнений определяются α , β , $a = 10^A$. Это позволяет записать расчетное выражение для соотношения (1):

$$y_p = a x^\alpha z^\beta. \quad (3)$$

Индекс корреляции для соотношения (3) определяется по формуле [4]:

$$R = \sqrt{1 - [\sum (y_p - y)^2 / \sum (y - y_{cp})^2]},$$

где y – действительное количество гостей, $y_{cp} = \sum y / n$.

Если используются данные только последних трёх лет, то значения a , α , β выражения (3) определяются точно с помощью трёх уравнений, записанных на основании (2).

Для одной из турфирм-операторов указанным способом с помощью данных 2009 – 2011 гг. получена расчетная связь в виде:

$$y_p = 7,42 x^{0,333} z^{-1,45}, \quad (4)$$

где y_p , x , z в тысячах.

С использованием соотношений (4) решим поставленную маркетинговую задачу – определим, какой доход могла получить турфирма в 2011 г., если бы при соответствующей пониженной цене путевки количество гостей возросло бы на 10%.

В 2011 г. турфирма обслужила 2081 чел. при цене путевки 3000 грн. Доход составил:

$$2081 * 3 = 6243 \text{ тыс. грн.}$$

Увеличенное количества гостей $2081 * 1,1 = 2289$ чел.; пониженная цена путевки найдется из соотношения (4)

$$2,289 = 7,42 * 2,633^{0,333} * z^{-1,45}.$$

Из последнего уравнения получим $z = 2,8$ тыс. грн, т.е. цена путевки снизилась на 6,7%. Тогда доход при сниженной цене путевки и увеличенном количестве гостей составит

$$2289 * 2,8 = 6409 \text{ тыс. грн.}$$

Таким образом, доход турфирмы при снижении цены путевки на 6,7% увеличился бы 2,7%, рост дохода составил бы $6409 - 6243 = 166$ тыс. грн.

Выводы:

1. Предложен алгоритм формирования модели количества гостей туристско-рекреационных предприятий в зависимости от цены путевки и среднемесячной зарплаты в Украине.

2. В качестве примера для реальной турфирмы-оператора получена соответствующая модель, которая позволила решить маркетинговую задачу – при снижении цены путевки на 6,7% ожидаемое количество гостей возросло бы на 10% при увеличении дохода турфирмы на 2,7%, на 166 тыс. грн.

Литература:

1. Голубков Е. П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е. П. Голубков. — М. : Финпресс, 2000. — 464 с.
2. Жданов С. А. Экономические модели и методы управления / С. А. Жданов. — М. : Экономика, 1989. — 182 с.
3. Кремер Н. Ш. Эконометрика / Н. Ш. Кремер, Б. А. Путко. — М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2003. — 311 с.
4. Вознюк С. Т. Основы научных исследований / С. Т. Вознюк, С. М. Гончаров, С. В. Ковалев. — К. : Вища школа, 1985. — 192 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ЯКОСТІ ІННОВАЦІЙ

Ваховська М.Ю., к.е.н. доцент кафедри менеджменту,
Абселямова Е.А., магістр
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Інтеграційні процеси в сучасних ринкових умовах висувають певні вимоги щодо формування передумов до переходу економіки України на інноваційну модель економічного розвитку. На нинішньому етапі розвитку для національного виробництва та сфери послуг в Україні все ще характерне застосування застарілих технологій, відрив вітчизняної практики ведення бізнесу від світових стандартів. Це зумовлює високу собівартість і низьку конкурентоспроможність вітчизняних товарів та послуг.

Згідно зі світовими тенденціями розвиток туристичної сфери у сучасній економіці України набуває все більшого значення. Зазвичай інновації потрапляють у туристичну сферу через певні технічні або технологічні процеси і мають похідний характер. Поряд з цим незважений підхід до впровадження інновацій у туризмі може стати джерелом непередбачуваних наслідків, а також створити певні екологічні, соціальні та інші проблеми в суміжних сферах у майбутньому. В цих умовах актуальним стає питання про сутність якості інновацій і те, як вона впливає на туристичну послугу. Необхідність оцінювання якості інновацій у туристичній сфері виникає тому, що ефект від впровадження інновацій може як підвищувати, так і знижувати якість туристичних послуг.

Об'єктом дослідження є туристична сфера в економіці України. Предметом дослідження є методи, засоби і логіка оцінювання якості інновацій у туристичній сфері.

Проведений на попередніх етапах дослідження морфологічний аналіз дозволив визначити основні поняття, що будуть використані у дослідженні та відповідають його меті, а саме:

Інновація – це процес впровадження в практику винаходу, відкриття завдяки сукупності заходів щодо змін елементів продукції (послуг) або технології, результати якого дають можливість отримати нову продукцію (послугу) або технологію.

Якість – це сукупність властивостей і характеристик продукції, рівень яких формується постачальниками при її створенні з метою задоволення встановлених або передбачуваних потреб споживачів.

Туристична сфера визначатиметься у дослідженні як самостійний міжгалузевий комплекс національної економіки, що складається з організацій виробничої та невиробничої сфери, які задовольняють потреби специфічної категорії споживачів (туристів) шляхом надання їм туристичних послуг.

Велика кількість різновидів інновацій у туристичній сфері створює потребу в їх класифікації. Сучасна наука пропонує кілька підходів до цього питання. Згідно з класифікацією за Тайгібовою, інновації у туристичній сфері

поділяються за різними ознаками, серед яких: джерело ідей, вид інновації, інвестиційне наповнення, ступінь новизни та широта впливу чи масштабність.

Класифікація, що запропонована В. М. Молчановою, є більш широкою за ознакою видів інновацій у туристичній сфері.

На нашу думку, найбільш прийнятним для цілей дослідження є об'єднання наведених класифікацій та їх доповнення ознакою ступеню використання інновації. За цією ознакою можна виокремити залишкові, поточні та перспективні інновації у туристичній сфері.

Залишкові інновації – такі, що певний проміжок часу були затребуваними, а потім відновили своє існування в нових умовах, можливо за старим рецептом, але з новими компонентами, в силу того, що певних компонентів вже немає у природі чи їх немає сенсу використовувати ("зелений" туризм, морські прогулянки із дельфінами за допомогою ехолоту).

Поточні інновації – це ті інновації, які дуже активно використовуються (мережа Інтернет з метою бронювання місць в готелях).

Перспективні інновації на сьогодні є формалізованими, описаними, реалізованими, але не використовуються, тому що оточення ще не готове до їх використання (туристичні подорожі у космос). Таке розуміння дозволяє стверджувати, що запропонована класифікаційна ознака інновацій за ступенем використання - не теж саме, що класифікація за ступенем новизни чи ступенем радикальності інновацій.

Проведений аналіз наукових розробок дозволив окреслити такі особливості інновацій у туристичній сфері:

туризм є активним споживачем технічних інновацій, вироблених іншими галузями;

соціальні інновації, тобто пристосування туристської інфраструктури (будівель, обладнання) до потреб таких зростаючих груп туристів, як діти, люди похилого віку, інваліди;

в процес формування туру все активніше залучається сам турист; інновації можуть охоплювати як комплексне надання туристської послуги, так і концентруватися на одній зі складових тур продукту.

Ці особливості суттєво відрізняють інновації у сфері туризму від інновацій в інших сферах.

Охарактеризуємо чинники, що впливають на якість інновацій у туристичній сфері:

Глобальний рівень – це сукупність таких чинників, які є похідними глобальних проблем людства. Наявність таких чинників автоматично знаходить своє відображення і на міжнародному рівні, оскільки осередком вирішення глобальних проблем є міжнародний рівень. Глобальні проблеми стимулюють до впровадження інновації, наприклад, використання енергозберігаючих технологій та нетрадиційних джерел енергії. А туристична сфера є активним споживачем цих видів інновацій.

Міжнародний рівень – це середовище бізнесу підприємств, що вийшли за межі країни свого походження і починають освоювати зарубіжні ринки, що висуває підвищені вимоги до підприємств туристичної сфери. У зв'язку з

інтеграційними процесами, проблема низької конкурентоспроможності українських товарів та послуг стала нагальною, тому необхідність впровадження інновації стає очевидною.

Макроекономічний рівень включає чинники, що визначають вплив економічних, політичних, правових, форс-мажорних, соціально-культурних і морально-етичних особливостей держави.

Чинники мезорівня об'єднують чинники регіонального впливу на діяльність підприємства. Чинники макrorівня дублюються на мезорівні, тобто виражені у регіональному аспекті.

До мікрорівня віднесені так звані внутрішні чинники підприємства, що виникають усередині: організаційні, виробничі, збутові, технологічні, експлуатаційно-технічні, кадрові.

У підсумку зазначимо, що усі чинники знаходяться у тісному взаємозв'язку один з одним, чинники подальшого рівня є похідними від чинників попереднього рівня, всі чинники мають вплив на підприємство, а отже і на якість інновацій, що воно впроваджує, впливають на процес оцінки у визначенні еталонного зразка, вибору та формування системи показників, визначенні їх граничних значень.

Таким чином, проведений аналіз та узагальнення існуючих підходів до розуміння сутності категорій "якість" та "інновація", а також їхні особливості дозволили запропонувати таке визначення поняття якості інновацій: **Якість інновації** – це сукупність кількісних і якісних показників, що описують характеристики відкриття, рівень і варіант яких залежить від вимог та потреб споживачів. Якість інновації пропонується оцінювати кваліметричними методами за єдиним узагальненим показником рівня якості або по відношенню до якості інновації інших однорідних об'єктів, або по відношенню до еталонної якості інновації, якщо така існує.

Виходячи з наведеного визначення сутності якості інновацій, можна запропонувати такі головні характеристики інновацій як ринкова цінність, носії знань, надійність і соціальність.

Ринкова цінність – це така характеристика інновації (відкриття), яка визначає її конкурентоспроможність, формує імідж підприємства, дає можливість розширити ринок, а також враховує її універсальність.

Носії знань – це така характеристика інновації, яка залежить від рівня освіти, досвіду роботи персоналу, його лояльності до змін.

Надійність – це така характеристика інновації, що визначає її здатність до безвідмовного, стабільного функціонування в часі.

Соціальність – це така характеристика інновації, яка дає можливість враховувати потреби суспільства, прогнозувати наслідки впровадження інновацій, щоб не завдати шкоди ні суспільству, ні природі.

Наступним етапом роботи є вибір та формування системи показників за кожної характеристикою якості інновації.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Веретьохін Андрій Васильович, старший викладач
КІПТ УАД

Система безпеки підприємства складається з різних видів (підсистем) безпеки, серед яких: економічна, техногенна, екологічна, інформаційна, психологічна, науково-технічна, фізична та пожежна безпеки. Для досягнення максимальної безпеки в залежності від виду безпеки мають використовуватись відповідні засоби безпеки: технічні, організаційні, інформаційні, фінансові, правові, кадрові, інтелектуальні. Кожен з цих засобів забезпечення безпеки так чи інакше використовується в межах кожного виду безпеки, але в залежності від виду безпеки деякі ресурси мають певний пріоритет. Характеристика видів безпеки підприємства та ресурсів, що використовуються для забезпечення безпеки представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика видів безпеки підприємства

Вид безпеки	Мета захисту	Об'єкт захисту	Пріоритетний засіб забезпечення безпеки
1	2	3	4
Економічна безпека	Запобігання (нейтралізація, ліквідація) загроз. Забезпечення стабільного функціонування	Підприємство	Фінансові засоби
Техногенна безпека	Забезпечення проектування, будівництва та експлуатації з дотримання відповідних вимог до їх безаварійної роботи	Складні технічні прилади підприємства	Технічні засоби
Екологічна безпека	Забезпечення стану захищеності від потенційних і реальних загроз, що утворюються наслідками антропогенного впливу на навколишнє середовище	Інтереси персоналу підприємства Майно підприємства	Технічні засоби Організаційні засоби
Інформаційна безпека	Забезпечення захисту від несанкціонованого доступу	Інформаційні ресурси та потоки підприємства	Інформаційні засоби
Пожежна безпека	Забезпечення протипожежної безпеки	Об'єкти підприємства Персонал підприємства	Технічні засоби
Психологічна безпека	Забезпечення стану захищеності від негативного психологічного впливу	Персонал підприємства та інші особи, залучені до його діяльності	Організаційні засоби
Науково-технічна безпека	Забезпечення захисту від недобросовісної конкуренції	Власна цінна науково-технічна продукція підприємства	Інтелектуальні засоби

Продовж. табл. 1

1	2	3	4
Фізична безпека	Забезпечення захищеності від насильницьких злочинів	Життя та здоров'я окремих осіб чи груп людей	Організаційні засоби

Всі дослідженні види безпеки відіграють важливу роль в забезпеченні загальної безпеки підприємства, його стійкості та розвитку, але в залежності від напряму діяльності підприємства, той чи інший вид ефективності може набувати більшої значущості.

Наявність належної системи безпеки дозволить підприємству вирішити такі завдання:

своєчасне виявлення потенційних і реальних загроз безпеці підприємства та оперативна розробка ефективних заходів протидії їм;

забезпечення захисту виробничо-технологічних процесів і процесів надання послуг;

комплексна розробка та впровадження заходів, спрямованих на захист конфіденційної інформації підприємства (комерційної таємниці, ділових секретів тощо);

ретельне вивчення наявних і потенційних ділових партнерів підприємства та оперативне виявлення важливих деталей їх діяльності;

ефективна протидія шпигунству;

запобігання виникненню надзвичайних ситуацій,

підготовка та впровадження на підприємстві локальних правових актів, спрямованих на реалізацію заходів безпеки, а також забезпечення дотримання вимог цих документів;

підготовка та реалізація заходів, спрямованих на боротьбу з недобросовісною конкуренцією;

своєчасне розпізнавання небажаних тенденцій в середовищі співробітників підприємства, розробка заходів і рекомендацій щодо їх запобігання, доведення до відома керівництва підприємства факту подібних тенденцій;

гарантійний і надійний захист всіх ресурсів підприємства;

забезпечення взаємодії підприємства з правоохоронними та іншими державними органами щодо запобігання виникнення протизаконних дій, які можуть становити загрозу інтересам підприємства;

своєчасне розпізнавання та ліквідація загроз фізичної безпеки співробітників підприємства та його майна;

забезпечення відшкодування матеріального й іншого збитку, який був нанесений підприємству юридичними чи фізичними особами чи власними співробітниками.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНУ

Волобуєв І.В., здобувач кафедри менеджменту
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

В умовах поглиблення процесів глобалізації та інформатизації, підсиленням конкуренції іміджева політика регіону вимагає чіткої та ефективної стратегії, яка є основним її елементом. Поняття "стратегія" походить від грецького "strategia", в перекладі стратегія означає "військове мистецтво" чи "майстерне керівництво". Поняття використовувалося у військовій сфері, проте згодом було адаптовано у політиці, бізнесі та іміджології. Вітчизняні дослідники зазначають, що стратегія передбачає постійний пошук та розробку плану дій щодо досягнення цілей, це процес який постійно повторюється і починається з констатування нинішньої позиції. Спеціаліст у сфері стратегічного менеджменту Р. Фатхутдінов зазначає, що стратегія — це програма, план, генеральний курс суб'єкту управління по досягненню ним стратегічних цілей в будь-якій галузі діяльності [5, с. 440]. Стратегію в управлінні визначають як спосіб використання засобів і ресурсів, спрямованих на досягнення поставлених головних цілей. Стратегію можна визначити як генеральну програму дій, яка визначає пріоритети вирішення проблем і ресурсів для досягнення головної мети [1, с. 1027]. Український дослідник Г. Почепцов зазначає, що стратегія є необхідним компонентом будь-якої складної дії, будь-якої ситуації, в якій задіяні безліч людей і різних організацій. Це осмислений рух вперед, а не позиція виживання, яка може не вимагати довготривалих стратегій [4, с. 152].

Таким чином, під іміджевою стратегією регіону необхідно розуміти цілісну систему дій державних та регіональних інститутів та установ, яку спрямовано на реалізацію процесу формування або трансформації привабливого іміджу регіону з урахуванням усіх чинників, яка розрахована на тривалий період часу з метою підвищення конкурентоспроможності регіону.

Необхідно зауважити, що політика регіональної влади щодо розробки іміджевих стратегій може реалізовуватися у декількох моделях.

Стратегія невтручання заснована на свідомому відстороненні влади від процесів формування іміджу регіону. Результатом такої позиції, заснованої на не контрольованості інформаційних потоків, стає непередбаченість наслідків стихійного формування іміджу.

Стратегія суверенізації передбачає фокусування іміджевої політики регіональної влади на створенні локального іміджу регіону поза загальнодержавним контекстом. Слід відзначити, що на сучасному етапі така позиція є досить симптоматичною, адже вона чітко віддзеркалює тенденцію злиття регіональних інтересів з корпоративно-олігархічними. Крім того, стратегія суверенізації набуває ваги в умовах послаблення регулюючої ролі центральних органів влади та демократично-правових основ регіональної політики. Особ-

ливістю використання цієї стратегії є те що вона може призвести до межі, за якою починається політика ізоляціонізму, та виникає загроза цілісності держави.

Стратегія одержавлення може проявлятися у відношенні місцевої влади до іміджевої стратегії регіону як до додаткових та допоміжних у конструюванні загальнодержавного іміджу. В цілому, дана модель є характерною не тільки для тоталітарних форм суспільно-політичного устрою, але й для держав, що вступили у смугу централізації політичного управління. Однак, у країнах із чітким регіональним структуруванням дана стратегія призводить до поступового нівелювання регіонального іміджу, перетворення їх із суб'єктів символічного домінування на об'єкти символічного впливу.

Найбільш оптимальною є стратегія поміркованого регіоналізму. Вона заснована на виваженому та конкретизованому підході до проблем структурування іміджу регіону, з урахуванням специфіки останнього, та розумінні його місця у загальнодержавному символічному просторі. Така модель, по-перше, враховує об'єктивно існуючі політичні, економічні, соціокультурні передумови та тенденції регіонального розвитку; по-друге, реалізується через врахування суб'єктивних чинників (особливостей ціннісних орієнтацій місцевого населення, його традицій та звичок, притаманних йому поведінкових реакцій тощо); по-третє, передбачає, на відміну від стратегії суверенізації, всебічну взаємодію з іншими регіонами та центром. Також ця стратегія дозволяє координувати та упорядковувати процеси іміджетворення не тільки у вимірі "регіон–держава", але й (що є досить актуальним для сучасної України) у координатах "регіон–регіон". Адже населення позитивно сприймає образ сусідніх регіонів у випадку збереження спільного етнокультурного та етносоціального контексту, спільності у системі цінностей та образі життя, за умов, що територія усієї країни сприймається як загальний життєвий простір.

Сфера іміджевого позиціонування регіону є досить специфічною з огляду на особливості іміджевого простору. Так, А. Фішер, дослідник у галузі стратегічного управління інформаційним впливом, зазначає, що стратегія в сфері формування іміджу має враховувати наступні особливості: інтереси, цінності, політичні пріоритети, погляди різних соціальних груп; особливості медіа-комунікативного середовища; тенденції суспільної думки, національного та міжнародного контексту; наявних внутрішніх та зовнішніх загроз і можливостей; сильних сторін та недоліків інструментарію; співвідношення затрат і ризиків, затрат та очікуваних результатів; короткострокові та довготривалі цілі; партнерство з приватним сектором, з іноземними урядами; притосування стратегії до ситуативних змін; загальне національне значення іміджевої стратегії [3]. Зазначені компоненти вимагають від іміджевої стратегії регіону відповідати наступним параметрам: цілеспрямованість, зрозумілість, обґрунтованість, ефективність (використання ресурсів), динамічність та унікальність.

К. О. Зверєва [2] пропонує поділяти іміджеву стратегію регіону на: базову та варіативну (конкурентна регіональна стратегія).

Базова іміджева стратегія регіону має включати: стратегію стабільності позитивних характеристик; зростання позитивних характеристик; стратегію скорочення негативних характеристик. Так, стратегія стабільності позитивних характеристик — це зосередження на існуючих напрямках позитивного іміджу та їх підтримка. Стратегія зростання позитивних характеристик — збільшення інформаційного впливу, часто через проникнення й захоплення інформаційного поля. Стратегія скорочення негативних характеристик — це комплекс стратегічної корекції, спрямований на нівелювання негативних іміджевих характеристик.

Варіативна (конкурентна) іміджева стратегія спрямована на досягнення конкурентних переваг регіону. Зрозуміло, що існують фактори внутрішнього та зовнішнього зв'язку, які впливають на імідж регіону. Конкурентна стратегія регіону повинна враховувати всі ті чинники, які цілеспрямовано й опосередковано впливають на імідж регіону. І, відповідно, до кожного із цих чинників необхідно розробити власне цільове навантаження. Конкурентну стратегію регіону необхідно розробляти з урахуванням специфіки регіону. Та до її складу ввійде: інноваційна стратегія та стратегія імітування (власний бренд, щось дуже специфічне); маркетингова стратегія (найбільш ефективний склад комплексу дослідження ринку, чинників, каналів розповсюдження інформації і стимулів); фінансова стратегія (прогнозування фінансових показників стратегічного плану, оцінювання інвестиційних проєктів, планування майбутніх комунікативних компаній, розподіл і контроль за фінансовими ресурсами); стратегія управління людськими ресурсами (мотивація людей підтримувати та розповсюджувати позитивний імідж регіону).

Таким чином, стратегія як план та засіб допомагає досягнути переваг у найбільш значимій точці. Іміджева стратегія передбачає наявність чотирьох основних етапів: постановка проблеми, вибір тактик, реалізація та забезпечення зворотного зв'язку. Належне та професійне ставлення до виконання кожного із зазначених етапів є передумовою цільового використання фінансових та людських ресурсів, що є основним критерієм ефективності іміджевої політики регіону.

Література:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. — [5-е изд.]. — М. : Институт новой экономики, 2002. — 1280 с.
2. Зверева К. О. Аудит репутаційних ризиків та іміджевого капіталу Донецької області в аспекті комунікативної стратегії регіону : [Електронний ресурс] / К. О. Зверева. — Режим доступу до сайту : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2012_3/files/SC312_31.pdf
3. Качинська Н. О. Формування та реалізація іміджевої стратегії держави в умовах глобалізаційних змін : [Електронний ресурс] / Н. О. Качинська. — Режим доступу до сайту : nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sup...2...Kachynska.pdf.
4. Почепцов Г. Г. Паблик рилейшнз для професіоналов / Г. Г. Почепцов. — К. : Ваклер, 2005. — 624 с.

5. Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент : [Учебник] / Р. А. Фатхутдинов. — [7-е изд.]. — М. : Дело, 2005. — 448 с.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ "ФОНДОВИЙ РИНОК"

Воробець Т.І., асистент кафедри фінанси та кредит
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Фінансова система є тією частиною національної економіки, що безпосередньо пов'язана з діяльністю фінансових інститутів, які акумулюють та структурують заощадження і змінюють статус вільних коштів економічних агентів у інвестиції. Фінансові інститути забезпечують розподіл фінансових ресурсів між різними секторами економіки і, в підсумку, сприяють економічному розвитку не тільки фінансової системи, а й національної економіки в цілому. Це не можливо без участі фінансових посередників, якими виступають банки як кредитні установи та професійні учасники фондового ринку, що пропонують інвесторам альтернативні варіанти розміщення їх заощаджень.

Значний внесок у дослідження проблем функціонування фондового ринку зробила низка зарубіжних вчених, зокрема: У. Шарп, Ю. Бригхем, Р. Брейли, Дж. Ван Хорн, Г. Бирман, С. Шмидт. Серед вітчизняних: Л.А. Бакаєв, А.А. Пересада, Б.М. Щукін, А.Мертенс, В. Базилевич, А. Василік.

З метою розкриття економічної сутності фондового ринку, на нашу думку, першочергово слід провести морфологічну декомпозицію (метод морфологічного аналізу, що набув свого розвитку в працях В.М. Ячменьової), з метою виявлення підходів щодо його інтерпретації за допомогою ключових слів, таких як: сукупність, сегмент, механізм, система (табл. 1).

Наведений морфологічний аналіз доводить, що сукупність морфологічних одиниць, які розкривають сутність поняття "фондовий ринок" у своїй більшості є неоднорідними та підтверджують невизначеність у його трактуванні, в той самий час доповнюючи та поглиблюючи різними морфологічними одиницями сутність і підкреслюючи багатогранність поняття.

Це також характеризує та визначає стан вивченості поняття, наголошуючи на відсутності єдиного погодженого категоріального апарату, що свідчить про неоднозначність розуміння сутності поняття "фондовий ринок". Так зокрема Загородський В.С. у своїй роботі "Розвиток ринку цінних паперів" зазначає, що фондовий ринок є надчуттєвим індикатором, барометром стану національної економіки. Це перш за все, пояснює багатоаспектність категорії.

Таблиця 1

Класифікація морфологічних одиниць сутності
поняття "фондовий ринок"

Ключове слово	Визначення в межах ключового слова	Інтерпретація
1	2	3
Сукупність	відносини	сукупність економічних відносин його учасників з приводу випуску та обігу цінних паперів. (В.А. Галанова, А.І. Басов [1, с. 191])
		являє собою сукупність відносин цивільно-правового характеру, які опосередковують рух капіталів у формі цінних паперів. (В.М. Гриньова [2])
		сукупність економічних відносин між різними суб'єктами цього ринку щодо організації купівлі – продажу акцій, облігацій і спеціальних цінних паперів (С.В. Мочерний [3])
	торгівлі	ринок, на якому торгують специфічним товаром – цінними паперами, цінність яких визначається активами. (Н.І. Берзон [4])
	обігу	сфера обігу інвестиційних цінних паперів, або ринок капіталу. Тобто ринок, на якому продають і купують цінні папери з метою вкладання капіталу. (О.М. Мозговий [5])
	права	сукупність грошового ринку і ринку капіталів у частині торгівлі фондовими інструментами, які засвідчують майнові права своїх власників на різні види даного товару. (Е.Л. Найман [6])
	засіб	регулятор багатьох стихійних процесів, які виникають в ринковій економіці. Цінні папери є засобом, який забезпечує роботу цього механізму. Вони адсорбують тимчасово вільний капітал, де б він не знаходився, і через купівлю-продаж допомагають "перекинути" його в необхідному напрямку. (Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський [7, с. 160])
	форма	ринок цінних паперів є особливою формою торгівлі фінансовими ресурсами, сутність якої полягає у випуску та обігу цінних паперів (А.А. Пересада [8, с. 123])
	правовідносини	є сукупність його учасників і правовідносин між ними з приводу розміщення, обороту й обліку цінних паперів та їхніх похідних (Закон України [9])
Механізм	обмін	фондові ринки існують для того, щоб звести разом покупців і продавців цінних паперів. Ці ринки виступають механізмом, який сприяє обміну фінансовими активами. (У. Шарп [10, с. 8])
	укладати	механізм, який дозволяє укласти угоди між постачальниками і споживачами грошових коштів. Даний ринок відіграє ключову роль в купівлі-продажі фінансових інструментів інвесторами. (Л.Дж. Гітман, М.Д. Джонк [11, с. 41])

Продовж. табл. 1

1	2	3
Сегмент	аккумуляція	ринок цінних паперів це сегмент фінансового ринку, що охоплює грошовий ринок та ринок капіталів і за допомогою особливого типу інструментів – цінного паперу – забезпечує аккумуляцію, розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів (Чередниченко [12, с. 5])
	відносини	ринок цінних паперів є часткою фінансового ринку, що охоплює відносини, зв'язані з цінними паперами (О.Г. Мендрул [13, с. 9])
	забезпечується	частина фінансового ринку, на якому акумулюються фінансові ресурси і забезпечується можливість їх перерозподілу шляхом здійснення учасниками ринку операцій з цінними паперами. (Т.Б. Берднікова [14])
Система	операції	у функціональному плані фондовий ринок є складною організаційно-правовою системою з певною технологією проведення операцій (О. Білик [15])
	відносини	ринок цінних паперів — це система економічних і правових відносин, пов'язаних із випуском та обігом цінних паперів. Фондовий ринок – сукупність учасників фондового ринку та правовідносини між ними, щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів (С.М. Еш [16, с. 318])

* Складено автором на основі економічної літератури

Конкретизація визначення поняття, що досліджується, надає можливість глибше визначити його сутність. З огляду проведених досліджень, на нашу думку, є можливим сформулювати уточнене визначення поняття "фондовий ринок". Отже, фондовий ринок – це сукупність засобів, форм правовідносин, механізми яких передбачають оцінювання, аккумуляцію, обмін та перерозподіл системних складових, ним забезпечується прозорість операцій, доступність обміну в межах визначених правил купівлі-продажу.

Література:

1. Галанова В. А. Рынок ценных бумаг : [учебник] / В. А. Галанова, А. И. Басова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Финансы и статистика, 2006. — 448 с.
2. Гриньова В. М. Інвестування : [підручник] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. — К. : Знання, 2008. — 452 с.
3. Мочерний С. В. Політична економія : [навч. посібник] / С. В. Мочерний. — К. : Знання-Прес, 2002. — 687 с.
4. Берзон Н. И. Фондовый рынок : [учебное пособие для высших учебных заведений экономического профиля] / Н. И. Берзон, Е. А. Буянова. — М. : Вита-Пресс, 1998. — 400 с.
5. Мозговий О. М. Фондовий ринок : [навч. посібник] / О. М. Мозговий. — К. : КНЕУ, 1999. — 316 с.
6. Найман Э. Л. Малая Энциклопедия Трейдера / Э. Л. Найман. — К. : ВИРА-Р Альфа Капитал, 1999. — 236 с.

7. Лук'яненко Б. В. Міжнародна інвестиційна діяльність / Д. Г. Лук'яненко, Б. В. Губський, О. М. Мозговий та ін. — К. : КНЕУ, 2002. — 310 с.
8. Пересада А. А. Портфельне інвестування : [навч. посіб.] / А. А. Пересада, О. Г. Шевченко. — К. : КНЕУ, 2004. — 408 с.
9. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" від 23 лютого 2006 року № 3480-IV // ВВРУ. — 2006. — № 31 (04.08.2006). — Ст. 268.
10. Шарп У, Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции: Пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. — М. : ИНФРА-М, 1999. — XII, 1028 с.
11. Гитман Л. Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования. Пер. с англ. / Л. Дж. Гитман, М. Д. Джонк. — М. : Дело, 1997. — 991 с.
12. Чередніченко Н. І. Ринок цінних паперів : [методичні вказівки і завдання для самостійного вивчення дисципліни] / Н. І. Чередніченко. — К. : МАУП, 2004. — 88 с.
13. Мендрул О. Г. Ринок цінних паперів : [навч. посібник] / О. Г. Мендрул, І. А. Шевчук. — К. : КНЕУ, 1998. — 152 с.
14. Бердникова Т. Б. Оценка ценных бумаг : [навч. посібник] / Т. Б. Бердникова. — М. : ИНФРА-М, 2006. — 144 с.
15. О. Білик Структура та механізм функціонування фондового ринку / О. Білик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — ЕКОНОМІКА, 92/2007. — С. 22—24.
16. Еш С. М. Фінансовий ринок : [навч. посіб.] / С. М. Еш. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 528 с.

НЕЧІТКА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ

Вольська Г.К. асистент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського
(м. Сімферополь)

Нечітка логіка та правила, що засновані на її концепції є засобом моделювання невизначеностей, що виникають під час вирішення управлінських проблем, де при нечітких вхідних змінних потрібно отримати кількісну характеристику вихідної величини. На вхід системи з нечіткою логікою надходять чіткі змінні, які перетворюються в нечіткі множини. За допомогою експертів створюється база правил виду "якщо..., то...", яка включається до системи. Над вхідними змінними за допомогою бази правил проводяться необхідні перетворення, після чого методом дефазифікації (переходу від нечітких змінних до чітких) на виході системи формується чітка вихідна змінна (рис. 1).

Нечіткий алгоритм – впорядкована множина нечітких правил, у формулюванні яких містяться нечіткі вказівки. На сьогоднішній день найбільш відомими алгоритмами нечіткого виводу є: Мамдані, Ларсена, Цукамото, Такаги-Сугено і спрощений алгоритм нечіткого виводу. З позиції оцінювання інноваційності діяльності підприємства найбільш відповідним є алгоритм Ма-

мдані, оскільки він як найкраще здатний відобразити параметри системи-оригіналу. Математична реалізація моделі рівня інноваційності діяльності підприємства здійснюється в середовищі MathCAD. Адже вказаний алгоритм нечіткого виводу працює за принципом чорного ящика, що дозволяє уникнути суб'єктивного втручання й забезпечити досить високий рівень достовірності вихідної змінної. Інформаційні потоки формуються та спрямовуються від входу до виходу, як показано на рис. 2.

Для створення моделі оцінки рівня інноваційності нами реалізований алгоритм нечіткого виводу Мамдані з використанням трапецієвидної функції приналежності. Розробка і застосування систем нечіткого виводу включають в себе ряд етапів.

1. Формування бази правил систем нечіткого виводу. База правил систем нечіткого виведення призначена для формального подання знань експертів.

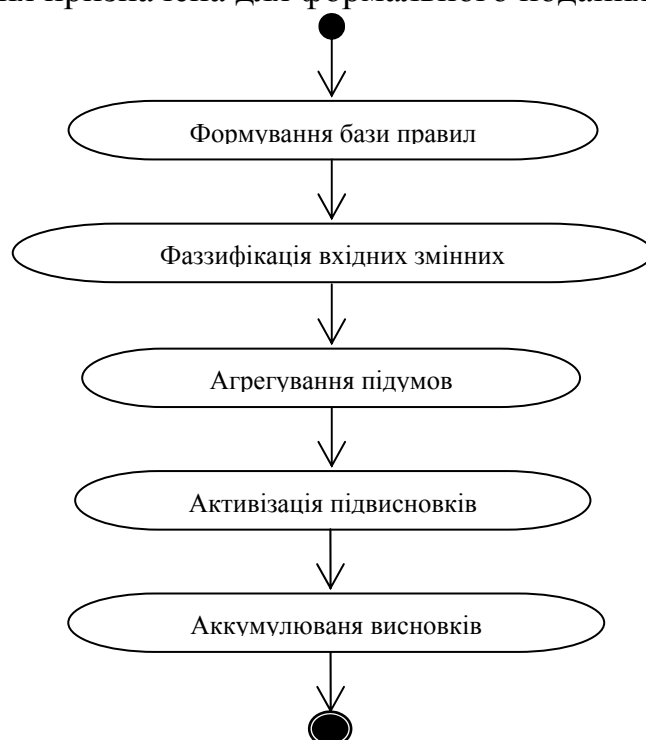

Рис. 1. Послідовність виконання нечіткого висновку

У системах нечіткого виводу використовуються правила нечіткого продукту, в яких умови і висновки сформульовані в термінах нечітких лінгвістичних висловлювань. Сукупність таких правил називають базою правил нечіткого продукту, які представляються у формі структурованого тексту:

ПРАВИЛО_1: ЯКЩО "Умова_1" ТО "Висновок_1" (F1)

ПРАВИЛО_2: ЯКЩО "Умова_2" ТО "Висновок_2" (F2)

...

ПРАВИЛО_n: ЯКЩО "Умова_n" ТО "Висновок_n" (Fn)

Усі правила оцінюються паралельно; порядок правил не важливий.

2. Фазифікація вхідних змінних (введення нечіткості) - це процедура знаходження значень функцій приналежності нечітких множин (термів) на основі звичайних (не нечітких) вихідних даних.

3. Агрегація підумови в нечітких правилах продукту. Для знаходження ступеня істинності умов кожного з правил нечітких продукту використовуються парні нечіткі логічні операції. Ті правила, ступінь істинності умов яких відмінна від нуля, вважаються активними і використовуються для подальших розрахунків.

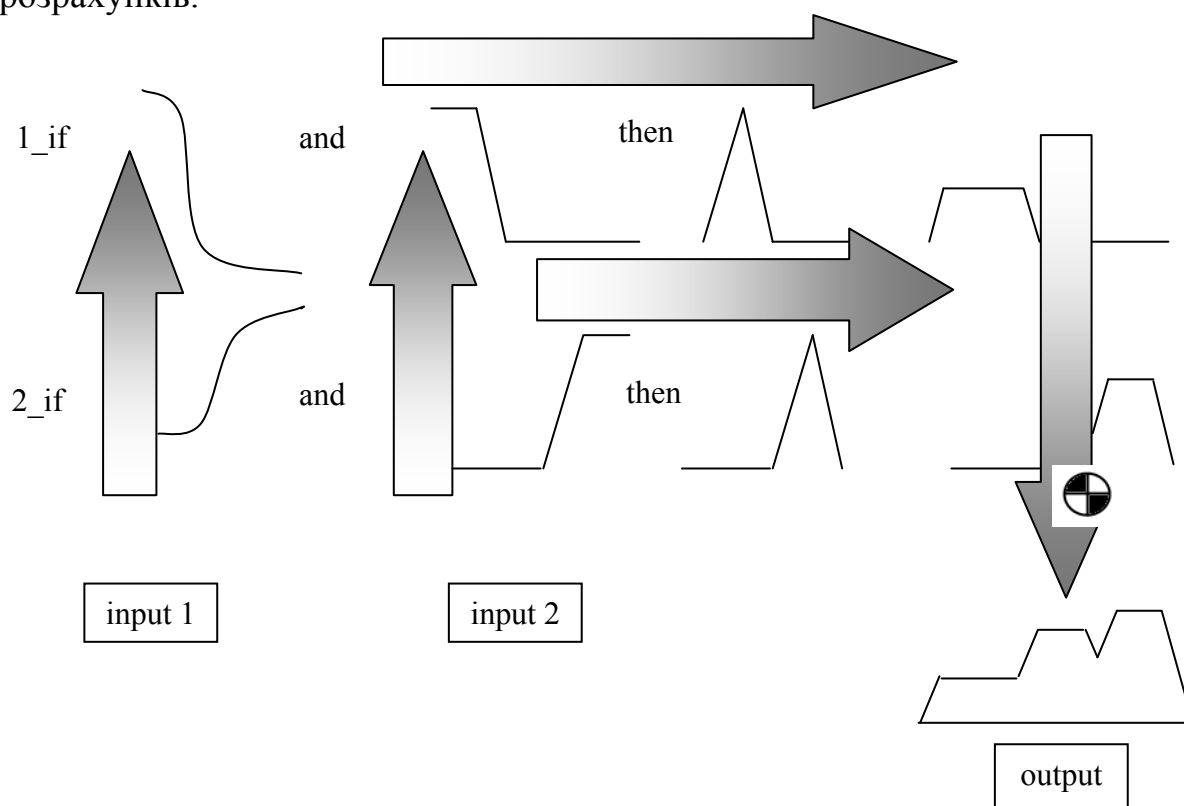

Рис 2. Послідовність передачі інформації в алгоритмі Мамдані

4. Активізація підвыводів в нечітких правилах продукту. Здійснюється за формулою min-активізації:

$$\mu'(\delta) = \min\{c_i, \mu'(\delta)\} \quad (1)$$

де $\mu(x)$ – функція приналежності терму, який є значенням деякої вихідної змінної R_i , заданої на універсумі X ;

c_i – активні правила.

Етап активізації вважається закінченим, коли для кожної з вихідних лінгвістичних змінних, що входять в окремі підвыводи правил нечітких продукту, будуть визначені функції приналежності нечітких множин їх значень. При цьому для скорочення часу виведення враховуються тільки активні правила нечітких продукту.

5. Акумуляція висновків нечітких правил продукту. Здійснюється за формулою:

$$\mu_z(x_g) = \max\{\mu_{y_1}(x_{g_1}), \mu_{y_2}(x_{g_2})\} \quad (\forall x_g \in X), \quad (2)$$

для об'єднання нечітких множин, відповідних термам підвыводів, що відносяться до одних і тих же вихідних лінгвістичних змінних.

6. Дефазифікація вихідних змінних — є процедурою знаходження звичайного кількісного (не нечіткого) значення для кожного з вихідних множин

лінгвістичних змінних. Використовується метод центру ваги у формі:

$$\tilde{R} = \frac{\int_{\min}^{\max} \tilde{\delta} \cdot \mu(\tilde{\delta}) dx}{\int_{\min}^{\max} \mu(\tilde{\delta}) dx} \quad (3.3)$$

де $\tilde{R}$ — результат дефазифікації, кількісне значення інноваційності діяльності підприємства;

x — змінна, яка відповідає вихідній лінгвістичній змінній;

$\mu(x)$ — функція приналежності нечіткої множини;

$\min, \max$ — ліва та права межі інтервалу.

ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ

Височина М.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
Лялечкіна О.О., магістр

Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Управлінське рішення — це результат складного творчого процесу, здійснюваного менеджером, який направлено на здійснення конкретних дій з переведення організації з одного стану в інший згідно поставленим цілям. Таке тлумачення поняття "управлінське рішення" акцентує увагу на тому, що для забезпечення можливості реалізації рішення із заданою ефективністю, тобто для забезпечення якості прийняття управлінського рішення, необхідно удосконалювати сам процес розробки та ухвалення управлінського рішення в організації. Отже результат залежить від того, як протікає процес.

Процесна модель підприємства є основою для проведення аналізу процесів, який часто приводить до висновків про необхідність зміни процесів, як з технологічної, так і з організаційної точок зору, для підвищення ефективності функціонування організації в цілому [1]. Процесний підхід дозволяє розглядати діяльність в системі управління не в статичі, а в динаміці, коли діяльність в системі повинна постійно поліпшуватися на основі відповідних вимірювань і аналізу. Згідно процесного підходу керований вплив необхідно забезпечити на процес, а не на результат [2]. У зв'язку з цим актуальною є задача розгляду прийняття управлінських рішень з точки зору процесного підходу.

Всі процеси організації взаємодіють один з одним на основі входів і виходів (виходи одного процесу є входами в іншій або інші процеси). Тому сукупність процесів можна розглядати як ланцюжок взаємодіючих процесів, кожен з яких впливає на функціонування як інших процесів, так і системи в цілому. При цьому зв'язки між процесами виявлятимуться не лише на рівні взаємодії входів і виходів, але і в тому, що результат виконання одного процесу впливає на ефективність інших.

Розглянемо процес ухвалення управлінського рішення з позицій процесного підходу. В якості постачальника процесу розглядається попередній процес, процес-постачальник, а в якості споживача – наступний процес, процес-споживач. У нашому випадку процесом-постачальником може бути процес-аналіз факторів внутрішнього або зовнішнього середовища, виходом (результатом) якого є інформація. Процес-постачальник може бути як зовнішнім по відношенню до організації (якщо інформацію надають сторонні організації), так і внутрішнім (якщо інформацію надають внутрішні служби). Таким чином, виходом процесу прийняття управлінського рішення є інформація про наявність проблемної ситуації. Ця інформація може узагальнювати в собі: дані про поточний стан організації, дані про бажаний стан організації, дані про стан оточення організації.

Виходом процесу прийняття управлінського рішення є власне управлінське рішення у формі: пакету документів, в яких представлено рішення; усних вказівок виконавцям; безпосереднього впливу на керовану систему; інформування про те, що проблемну ситуацію не можливо розв'язати. Процесом-споживачем є процес реалізації прийнятого управлінського рішення, який завжди є внутрішнім.

Сам процес прийняття управлінського рішення є багатокроковим. Він складається з послідовності взаємопов'язаних етапів. У науковій літературі існує безліч різних підходів до виділення етапів процесу прийняття управлінських рішень. Узагальнюючи накопичені знання в області структури процесу прийняття управлінських рішень, представимо його в наступному вигляді:

- 1) збір інформації про проблемну ситуацію;
- 2) формулювання проблемної ситуації, що передбачає: аналіз інформації про ситуацію; прогнозування розвитку ситуації; визначення чинників, що впливають на ситуацію, та зв'язків між ними;
- 3) формулювання цілей та завдань;
- 4) формування альтернатив розв'язання проблемної ситуації, що передбачає: формулювання переліку альтернатив; прогнозування наслідків реалізації альтернатив розв'язання проблеми; оцінку реалізованості альтернатив;
- 5) оцінка альтернатив вирішення проблемної ситуації, що передбачає: формулювання критеріїв оцінки альтернатив; вибір шкали оцінки альтернатив; вибір методу оцінки альтернатив; оцінку альтернатив;
- 6) вибір "найкращої" альтернативи вирішення проблемної ситуації, що передбачає: вибір або побудову моделі переваг; вибір "найкращої" альтернативи.

Ресурси процесу прийняття управлінського рішення – це матеріальні або нематеріальні об'єкти, які постійно використовують для виконання процесу, але вони не є входом процесу. До ресурсів процесу можуть відноситися: інформація, персонал, обладнання, програмне забезпечення, грошові кошти, інфраструктура, середа, транспорт, зв'язок та ін. Ресурси процесу знаходяться під управлінням власника процесу.

Для забезпечення якості прийняття управлінського рішення необхідно забезпечити керований вплив на процес. Кожен етап процесу має бути іден-

тифікований, спланований і повинен мати відповідального за його функціонування і відповідність вихідних результатів запланованим. Вивчення зазначених елементів допоможе внести ясність і поліпшити розуміння процесу прийняття управлінського рішення.

Таким чином, застосування процесного підходу дозволяє вивчити елементи процесу прийняття управлінського рішення, виявити чинники, що впливають на процес, і визначити шляхи вдосконалення цього процесу.

Література:

1. Скрипко Л. Е. Процессный подход в управлении качеством : [учеб. пособ.] / Л. Е. Скрипко. — СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2011. — 105 с.
2. Челнокова В. М. Управление качеством : [учеб. пособ.] / В. М. Челнокова, Н. В. Балберова. — СПб. : ГАСУ, 2010. — 135 с.

ЗАДАЧИ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО РЕШЕНИЯ

Высочина М.В., к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Национальной академии природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Принятие управленческих решений составляет основу деятельности менеджеров любого уровня иерархии управления. От качества принимаемых управленческих решений зависит в конечном итоге судьба бизнеса и связанных с ним людей. Научная обоснованность решений, их оптимальность зависят во многом от степени совершенства методов, используемых в процессе разработки и реализации решений. Сложность управленческих задач продолжает возрастать, что обуславливает потребность в постоянном развитии и совершенствовании методологических положений, методов и методических рекомендаций.

Основной причиной появления риска в процессе разработки, принятия и реализации управленческих решений является неопределенность будущего. Наличие различного вида неопределенностей значительно усложняет процесс выбора оптимальных решений и может привести к непредсказуемым результатам. Решению этой проблемы может способствовать использование инструментов прогнозирования, что и подтверждает актуальность темы исследования.

Принятие управленческого решения представляет собой процесс, включающий в себя следующие этапы [1]:

- 1) подготовительный этап (сбор и анализ информации о ситуации; формулирование проблемной ситуации; формулирование целей);
- 2) разработка решения (постановка задач; разработка/выбор модели и метода решения; разработка альтернатив; оценка реализуемости альтернатив; формулирование критериев выбора наилучшей альтернативы);

3) принятие решения (оценка альтернатив по сформулированным критериям; выбор наилучшей альтернативы; оформление решения);

4) реализация решения (разработка плана действий; контроль реализации плана; координация выполнения решений; анализ результатов развития ситуации после управленческих воздействий).

Детальное изучение этапов процесса разработки, принятия и реализации управленческого решения позволяет говорить о том, что прогнозирование должно сыграть свою неопределимую роль на подготовительном этапе и этапе разработки решения. Именно на этих этапах особенно велик уровень неопределенности состояния будущих явлений и процессов.

Сложность и многогранность процесса разработки, принятия и реализации управленческого решения вынуждает ЛПР использовать инструментарий прогнозирования для решения различного рода задач. Прогнозирование – это научно-обоснованное предсказание наиболее вероятного состояния, тенденций и особенностей развития управляемого объекта в перспективном периоде на основе выявления и правильной оценки устойчивых связей и зависимостей между прошлым, настоящим и будущим [2].

Автор выделяет следующие задачи, решить которые возможно посредством применения методов прогнозирования:

1) прогнозирование тенденций развития проблемной ситуации (прогнозирование угроз и возможностей от развития проблемной ситуации, определение их вероятностей; прогнозирование временных и пространственных границ развития проблемной ситуации; прогнозирование скорости развития проблемной ситуации);

2) прогнозирование последствий от принятия и реализации того или иного альтернативного варианта решения проблемы (предсказание положительных и отрицательных последствий; определение связей между последствиями; определение момента и места проявления последствий);

3) прогнозирование состояния элементов среды реализации управленческого решения (прогнозирование уровня и направления влияния элементов внутренней и внешней среды на процесс реализации управленческого решения);

4) прогнозирование состояния системы ресурсобеспечения процесса реализации управленческого решения (прогнозирование достаточности соответствующих ресурсов для реализации управленческого решения).

Прогнозирование позволяет раскрыть устойчивые тенденции, или, наоборот, существенные изменения в социально-экономических процессах, оценить их вероятность для будущего планового периода, выявить возможные альтернативные варианты, накопить научный и эмпирический материал для обоснованного выбора той или иной концепции развития или планового решения.

Основными функциями прогнозирования являются: анализ процессов и тенденций; исследование объективных связей социально-экономических явлений в развитии объекта прогнозирования в конкретных условиях в определенном периоде; оценка объекта прогнозирования; выявление альтернатив

розвиття; оцінка наслідків приймаємих рішень; накоплення наукового матеріала для обґрунтованого вибору рішень.

Таким образом, виділення вказаних задач, розв'язуваних в процесі розробки, прийняття і реалізації управлінського рішення за допомогою прогнозування, дозволить ЛПР визначитися з вибором відповідних методів.

Література:

1. Высочина М. В. Методы принятия и реализации решений в менеджменте : [учеб. пособ.] / М. В. Высочина. — Симферополь : ИТ "АРИАЛ", 2010. — 506 с.

2. Антохонова И. В. Методы прогнозирования социально-экономических процессов : [учеб. пособ.] / И. В. Антохонова. — Улан-Удэ : Изд-во ВСГТУ, 2004. — 212 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Гасько А.М., аспірант
Класичний приватний університет
(м. Запоріжжя)

Окрім стаціонарних інноваційних організаційних структур у вигляді бюро, відділів, секторів тощо, на підприємствах можуть створюватися тимчасові. Найчастіше вони складаються з однієї або декількох груп працівників різних підрозділів організації, які створюються для вирішення тимчасових інноваційних завдань.

Для створення тимчасових інноваційних організаційних структур необхідно чітко сформулювати їх основну задачу, визначити межі відповідальності кожного, організувати чітке планування роботи, призначити відповідальних виконавців.

Відомі також неформальні інноваційні структури, які не мають чіткого розподілу задач і відповідальності. Прикладом цьому можуть бути найдосвідченіші працівники фірми, які самостійно приймають рішення, але при цьому керівник має підтвердити свою згоду підписом.

На дрібних промислових фірмах служба НДДКР складається з кількох науковців і кваліфікованих інженерів, які підпорядковані керівнику служби НДДКР, тобто особлива структура не створюється.

Організаційні структури НДДКР не є постійними. Існує ціла низка об'єктивних обставин, які змушують переглядати структуру, приводити її до відповідності новим завданням та змінам господарюючого суб'єкта [1].

До основних чинників, які стимулюють зміни організаційних структур, належать:

зміна цілей підприємства та його стратегії;

зміна тематичних напрямів здійснюваних досліджень і розробок;

зміна технології проведення НДДКР у зв'язку з прогресом науки і техніки, розширенням сфери використання ПЕОМ, переходом на іншу елементну базу;

зміни структури тематичного плану, які ведуть до зміни кількості спеціалістів різних професій;

зниження ефективності діяльності науково-дослідних центрів, лабораторій, що зумовлено невідповідністю їхньої структури, дублюванням функцій управління, інертністю системи тощо.

З нашої точки зору необхідно створювати інший структурний підхід до розробки інновацій. Під впливом науково-технічного прогресу число груп, орієнтованих на певні задачі, проблеми розвитку, конкретних споживачів і інших спеціалізованих груп і команд збільшувалося до тих пір, поки організація не стала схожою на вільну коаліцію напівнезалежних груп, організованих навкруги вільно пов'язаних між собою продуктів, споживачів або технологій.

Не існує єдиної широко прийнятої назви для такої організаційної структури, але вона часто описується як едхократична, багатомірна, партіципативна.

Комбінацією розглянутих типів інноваційних організацій є організація, що орієнтована на ринок. Організації, що орієнтовані на ринок більш чутливі до технологічних і ринкових трендів, більш гнучкі і більш інноваційні, ніж такі ж по величині функціональні або матричні організації. Принциповою відмінністю даного типу організації від інших є те, що якщо в інших випадках безпосередньо навколо ринку групувалася тільки частина організації, то в даному випадку мова йде про групування всіх частин організації навколо ринку чи ринків.

Організація проектується, виходячи з вимог споживача. У результаті цього замість твердої ієрархії виникають автономні групи чи цільові творчі колективи (ЦТК). Цим групам (ЦТК) звичайно надається статус "центру прибутку".

Самі групи (ЦТК), у яких всі відповідають за все, функціонують у рамках закріпленого за ними процесу (виду діяльності). Це так званий принцип "безмежної" організації, запропонований генеральним директором компанії "Дженерал електрик" Джеком Велчем. На основі цього принципу ліквідуються межі по вертикалі й горизонталі та зламуються зовнішні перепони між компанією, її клієнтами і постачальниками. Це означає розрив неперервного ланцюга розпоряджень з одного центру і впровадження системи, за якої управлінці не контролюють один одного й окремі апаратні інстанції замінюються тимчасовими творчими групами. Робота групи оцінюється з урахуванням участі в прийнятті рішень. "Безмежна" організація наближається до ідеалу організації, концепція якої була запропонована Пітером Сенджем і прийнята багатьма фірмами, що працюють у сфері інновацій. Розрізняють п'ять основних характеристик такої організації, це:

працівники звільняються від старих способів мислення;

навчаються бути відкритими відносно один одного;
розуміти, як дійсно працює організація;
визначати плани і перспективи роботи, з якими погоджуються інші;
працювати разом, спільно для здійснення цих перспектив;
залучення керівників усіх рівнів і спеціалістів у сферу активної творчої діяльності з прискорення інноваційного вдосконалення всієї системи виробництва, усієї організації.

Література:

1. Кандалинцев В. Г. Сбалансированное управление предприятием : учеб. пособ. / В. Г. Кандалинцев. — М. : КНОРУС, 2006. — 224 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ ДОВГОСТРОКОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Гоменюк О.І., в.о. директора
Інститут олійних культур НААН України

Для втілення довгострокової програми розвитку підприємств агропромислового комплексу необхідно визначити і затвердити програми розвитку агропромислового комплексу за регіонами України, які враховували б спеціалізацію виробництва у регіоні, кліматичні умови тощо. Кожний регіон (а у регіоні – район, місто, село) повинен мати свої конкретні програми розвитку сільського господарства, які деталізують принципові положення, визначені у державній програмі для відповідних територій.

Вирішення завдань, поставлених у регіональних програмах розвитку сільського господарства і агропромислового комплексу, дозволить йому зайняти відповідне місце у народногосподарському комплексі як регіону, так і країни в цілому, забезпечити внутрішні потреби в екологічно чистих продуктах харчування, а промисловість – у необхідній сировині, а також створити оптимальні умови для розширення експорту продукції сільського господарства.

Таким чином, необхідно розробити стратегію державної участі у процесі фінансового оздоровлення підприємств агробізнесу, створення необхідного інституційного середовища, і перш за все на регіональному рівні. Сьогодні реалізація сільськогосподарської продукції здійснюється по трьох основних каналах:

Прямий продаж – підприємства-виробники напряму продають свою продукцію споживачам або переробним підприємствам. Агенти обміну знаходять один одного самостійно без будь-яких посередників, що приводить до росту трансакційних витрат, зокрема, такого їх елементу як витрати на пошук інформації [1].

Продаж на оптових продовольчих ринках. У Запорізькій області працює дві акредитовані товарні біржі - ЗТБ "Гілея" та УТБ "Аукціонний дім". Однак обсяги продажу сільськогосподарської продукції для внутрішнього ринку че-

рез біржі на даний час недостатні. Становлення та розвиток агробізнесу у регіоні вимагає нових підходів до організації сільськогосподарських товарних ринків [2].

Для здійснення вищевказаних завдань необхідно реалізувати такі заходи.

На першому етапі реалізації стратегії:

Облдержадміністрація на початку календарного року пропонує агропідприємствам укласти з нею контракти на постачання товарної продукції за прийнятними цінами (дещо вищими за реально існуючі у цей момент на ринку цін) з постачанням до 1 вересня цього року. Причому, оплата по контрактах буде здійснюватись частково (25-30 %) грошима на момент укладання, а остання частина (70-75 %) – векселями адміністрації з погашенням до 1 жовтня того ж року [3].

Емітовані векселі для підвищення своєї привабливості повинні прийматись у рахунок погашення заборгованості перед регіональним бюджетом підприємств всіх форм власності.

Сільськогосподарські підприємства, які уклали подібні ф'ючерсні контракти, одержують кошти (або їх частину), необхідні для проведення весняних польових робіт. Якщо підприємству не достатньо готівки, то можна продати векселі спеціальним уповноваженим фінансовим компаніям, які в свою чергу, розмістять їх у постачальників, наприклад, пального. Безперечно, продаж та купівля векселів до строку їх погашення буде здійснюватись з деяким дисконтом. Однак такий механізм фінансування, фактично, забезпечить кредитування агропідприємств регіону.

На час постачання продукції по контрактах і погашення зобов'язань обласної адміністрації частина векселів буде врахована у рахунок заборгованості перед бюджетом області. На 1 вересня адміністрація одержує права на товарну продукцію, частина якої (25-30 %) одразу зараховується у регіональний резерв. Друга частина продається на ринку, і одержані кошти йдуть на погашення випущених, але до цього часу не зарахованих векселів. Останньою частиною сільськогосподарської продукції можна розпоряджатися, виходячи з конкретної економічної ситуації, що складається та ринкової кон'юнктури (наприклад, продати з метою регулювання цін або поповнення бюджету області).

Послідовна реалізація запропонованих заходів та їх успіх забезпечать залучення уваги потенційних інвесторів до нових фінансових інструментів, що дозволить перейти до другого етапу здійснення концепції.

На другому етапі реалізації стратегії:

У систему використовуваних фінансових інструментів (ф'ючерсних контрактів на закупівлю сільськогосподарської продукції і векселів) вводяться ф'ючерсні контракти на продаж сільськогосподарської продукції, яка буде здійснюватись державою. Тим самим, через розміщення контрактів на продаж адміністрація регіону одержує можливість залучення додаткових коштів, які можуть бути направлені на вирішення проблем в аграрному секторі (розвиток інфраструктури, лізинг, поживлення виробництва сільськогосподар-

ської техніки на підприємствах регіону). Розміщення контрактів на продаж, гарантованих адміністрацією регіону, буде сприяти залученню інвесторів – як місцевих, так і з інших регіонів.

Поява на ринку двох типів ф'ючерсних контрактів дозволить здійснювати хеджування, що забезпечить зниження цінових ризиків, що обумовлені як кон'юнктурними, так і природнокліматичними факторами [4].

Реалізація запропонованої концепції інституціоналізації регіонального аграрного ринку дозволить державі, а точніше, суб'єкту України за допомогою фінансових інструментів регулювати ціни на ринку сільськогосподарської продукції. У подальшому це буде сприяти створенню передумов для організації та ефективного функціонування сучасної товарної біржі у Запорізькому регіоні з усього спектру традиційних біржових товарів.

Література:

1. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : конспект лекцій : навч. посіб. / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева. — Суми : ВТД "Університетська книга", 2003. — 412 с.
2. Шваб А. П. Методологія оцінки ефективності діяльності підприємств АПК України в складних умовах довкілля / А. П. Шваб. — Житомир : Вид-во "Волинь", 2001. — 150 с.
3. Шпикуляк О. Г. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / за ред. Ю. П. Воскобійника. — К. : ННЦ ІАЕ, 2008. — С. 3—17.
4. Янковська О. І. Ефективність діяльності приватних сільськогосподарських підприємств житомирської області залежно від ступеня їх залучення до інноваційного процесу / О. І. Янковська // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — № 1. — С. 122—126.

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ : ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Горбань Г.П. к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Сучасні трансформаційні процеси сприяють активному формуванню нової структури соціального простору. Бюджетний дефіцит і зростаючий тиск на державні витрати викликаний зрушеннями в соціально-демографічній структурі суспільства, постійне зростання споживчих очікувань населення в отриманні більш якісних послуг від державного сектора, розвиток телекомунікаційних технологій приводить багато країн до реформування існуючої системи державного управління.

Досліджуючи зарубіжний досвід взаємодії держави і суспільства необхідно відзначити, що в кінці XX - на початку XXI ст. публічний сектор багатьох країн починає зазнавати проблем з традиційною, бюрократичною мо-

деллю державного управління, яка перестала бути адекватною зовнішньому середовищу, що швидко змінюється. Це призвело до розвитку процесу модернізації органів влади різного рівня, починають упроваджуватися нові моделі управління. Класична теорія менеджменту у державному секторі реалізувалася на практиці через модель публічного адміністрування (англ. – public administration), неокласична теорія менеджменту – через модель публічного управління (англ. – public management), сучасна теорія менеджменту – через модель нового публічного управління (англ. – new public management). Еволюція менеджменту у державному секторі привела до появи таких нових понять, як "належне врядування" (good governance), "глобальне врядування" (global governance), "зайняте врядування" (engaged governance) тощо.

Найбільш значущими причинами подібних трансформацій є:

підсилена критика публічного сектора щодо масштабів сектора, (аргументується необхідність скорочення кількості публічних організацій і чисельності їхніх співробітників, оскільки вони споживають невиправдано багато ресурсів);

дотримання принципу соціальної справедливості в публічному управлінні породжує нові трансакційні витрати (рівень безробіття не зменшується, в тому числі через відсутність стимулу пошуку роботи, а нові проблеми і соціальні витрати стрімко зростають);

розвиток нових технологій та інформаційних систем.

Трансформації у взаємодії держави і суспільства торкнулися і Україну, однак в процесі реалізації програм, ініційованих вищою адміністрацією країни, виявилось, що реалізація національних соціальних проєктів може бути ускладнена сформованою структурою зв'язків і відносин, заснованих на корупції, особистих зв'язках і протекція практично на всіх рівнях влади. Дійсно, розрив між викликами, ініційованими поступовим розвитком суспільства і сформованою структурою управління, сьогодні величезний.

Література

1. Бакуменко В. Д. Теоритичні та організаційні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. — К. : Міленіум, 2003. — 256 с.
2. Державне управління : навч. посіб./ А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. — К. : Знання-Прес, 2003. — 343 с.
3. Сморгунов Л. В. Сравнительный анализ административных реформ в западных странах / Л. В. Сморгунов // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 12. Политические науки. — 2000. — № 1. — С. 58.

ЭТАПЫ ПРОВЕДЕНИЯ ОЦЕНКИ УСЛОВИЙ И ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ АКТИВНОГО ТУРИЗМА

Гурченко Ю.С. студ. гр. МЕН-402,
научный руководитель: Чугунова Т.Н., к.г.н., доцент
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Крым располагает огромными туристическими возможностями, в основе которых лежит выгодное географическое положение, уникальные природные лечебные ресурсы, пляжи, протянувшиеся вдоль побережья Черного и Азовского морей, многочисленные разнообразные объекты культурного наследия и памятники природы, расположенные в прибрежной, горнолесной и равнинной части полуострова. Природные и антропогенные рекреационные ресурсы и условия благоприятствуют не только модернизации и реформированию традиционного для Крыма лечебного, пляжного и экскурсионного туризма, но и позволяют развивать разнообразные виды активного туризма.

Целью проводимых исследований является определение этапов проведения оценки условий и факторов развития активных видов туризма,

Объектом проводимых исследований является развитие активных видов туризма в регионе, предметом исследования – оценка условий и факторов развития активного туризма в регионе.

Разработка программы и стратегии развития различных видов активного туризма, оценка условий их развития в курортно-рекреационных регионах требует выполнения большого объема разнообразных работ, проведение которых может осуществляться на нескольких этапах.

Первым этапом является выявление и анализ природных и антропогенных рекреационных ресурсов, а также социально-экономических условий региона. Для выполнения аналитической части данной оценки необходимо использовать научную литературу, результаты различных научных исследований и ежегодных обзоров, отчетов и др. документации региональных исполнительных органов государственной власти, данные статистики, кадастров и балансов природных ресурсов и т.д.

На формирование, функционирование и развитие курортно-рекреационного комплекса, как части социально-экономической системы региона, оказывают влияние многочисленные факторы внешней и внутренней среды. Их выявление является содержанием второго этапа исследований. На этом этапе проводится выявление условий и факторов, которые являются обязательными для развития определенных видов активного туризма.

Условия и факторы, влияющие на развитие туризма, можно разделить на две группы: статичные и динамичные.

Статичные факторы имеют неизменное во времени значение. В эту группу входят географические, природно-климатические и культурно-исторические факторы. Существенную роль играет местоположение туристского региона, природно-климатические и природно-ресурсные условия.

Наличие высокоценных, а нередко уникальных природных и антропогенных рекреационных ресурсов позволяет осваивать район для международного туризма, определяют привлекательность туристических регионов. Не случайно южные регионы с теплым климатом имеют положительное сальдо по статье "туризм/поездки", в то время как во всех северных странах, будь то Россия или богатая Скандинавия, сальдо отрицательное.

Значение историко-культурных факторов усиливается по мере роста уровня образования, информированности и познавательной потребности людей. Своеобразие различных социально-экономических факторов и конкретные природные условия формируют "туристскую специализацию" отдельных административных районов.

Политические, социально-демографические, финансово-экономические и материально-технические условия относятся к динамичным факторам. Особое влияние на развитие туризма имеют развитие транспорта и связи, растущая мобильность, урбанизация, рост общественного богатства и общий уровень экономического развития региона.

Основной задачей третьего этапа является выбор и обоснование методов оценки условий и факторов развития активного туризма, а также определение критериев оценки с учетом специфики каждого конкретного вида активного туризма. Это может быть экономическая оценка, экспертная оценка, определение рекреационной емкости территории, использование математических методов при оценке развития активных видов туризма и его влияния на социально - экономическую ситуацию в регионах.

Четвертый, заключительный этап, предусматривает проведение оценки (с использованием выбранной методики) природных и антропогенных туристических ресурсов и социально-экономических условий, соответствия этих условий для развития определенных видов активного туризма в выбранном регионе.

Результаты исследований могут найти практическое применение на различных уровнях государственного управления при выработке мер для стимулирования развития сферы туризма на конкретных территориях и оценке их эффективности. Результаты исследования также могут быть использованы:

- при разработке схем районной планировки и генеральных планов поселений прибрежных и горнолесных территорий Крыма;

- при создании специализированной туристической инфраструктуры на туристических маршрутах (маркировка, стоянки и пр.);

- при формировании системы туристско-информационных центров в узловых пунктах АРК;

- при создании материально-технической базы региональной специализированной аварийно-спасательной службы с целью обеспечения безопасности туристов;

- при создании инфраструктуры для развития новых туристических маршрутов и перспективных тематических направлений туризма.

Таким образом, реализация выбранного подхода позволит более рационально использовать возможности курортно-рекреационных территорий и повысить эффективность туристической деятельности в регионе.

Литература.

1. Гуляев В. Г. Организация туристской деятельности / В. Г. Гуляев. — М. : Финансы и статистика, 2003. — 112 с.
2. Левицкая Э. В. Организация предпринимательства в туризме : учебное пособие / Э. В. Левицкая. — Донецк : ДИТБ, 2000. — 312 с.
3. Пешеходный туризм [Электронный ресурс] : http://ru.wikipedia.org/wiki/Пешеходный_туризм
4. Пешеходный туризм [Электронный ресурс] : http://coolreferat.com/Пешеходный_туризм

УПРАВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ В КРИЗИСНЫХ СИТУАЦИЯХ

Живко З.Б., к.э.н., доцент, профессор кафедры менеджмента
Львовский государственный университет внутренних дел
(г. Львов)

Условия развития рыночных отношений между отечественными товаропроизводителями сопровождаются диверсификацией и децентрализацией производства, трансформацией различных форм, методов и принципов государственного управления. В частности непосредственно изменились условия ведения хозяйственной деятельности предприятий, свой отпечаток на предпринимательскую деятельность наложил процесс внедрения прогрессивных технологий, автоматизация производства и рост конкурентной борьбы. Одной из причин таких изменений можно считать усиление влияния внешней среды на деятельность субъектов хозяйствования, неопределенность и сложная их прогнозируемость; второй причиной, предположительно будут внутренние угрозы экономической безопасности предприятия (конфликты, слабая организационная культура, недостаточный уровень материальной и моральной мотивации персонала, утечка информации и т.д.). Совокупность перечисленных процессов отрицательно влияет на деятельность отечественных предприятий, что находит выражение в потере ими позиций на внутреннем и внешнем рынках сбыта, ухудшением финансового состояния, оттоке профессиональных кадров и уменьшении интенсивности научно-технических разработок, а в конечном итоге – убыточности и растущего числа банкротств и фактов ликвидации бизнеса [3].

Кризисное положение значительной части отечественных предприятий в основном вызвано не только социально-экономическим положением в стране и неразвитостью рыночных отношений, но и недостаточным уровнем разработки научно-методологического обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйствования [1], что и предопределяет необходимость форми-

рования качественно нового подхода к решению проблем экономической безопасности предприятий независимо от форм собственности и типов хозяйствования. Кроме того, актуальность исследования проблемы обусловлена недостаточной степенью разработки методологических основ экономической безопасности в отечественной науке, трудностью применения зарубежного опыта, недостаточной адаптацией отечественных предприятий в рыночной среде.

Мировой финансово-экономический кризис отрицательно повлиял на ряд секторов экономики и сказался на деятельности многих предприятий. Снижение доступности кредитов, отток инвестиционных ресурсов, усиление международной конкуренции и снижение покупательной способности значительной части населения ведет к сокращению спроса на продукцию и снижению объемов деятельности многих украинских предприятий [2]. Кроме того, разрушение привычного стереотипа экономической безопасности предприятия, принятие самостоятельных управленческих решений, особенно во время кризисных ситуаций и опасности, стали причиной необходимости защиты собственного дела, бизнеса, предприятия силами своего коллектива, собственной службы безопасности или наемной охранной фирмы.

Одновременно хочется отметить тот факт, что рыночные процессы, характерные для современной экономики, предъявляют новые требования к регулированию и управлению бизнес-процессами экономических субъектов. Проблемой безопасности субъектов хозяйствования является недооценка владельцами необходимости обеспечения безопасности предприятия, что по нашему мнению, и есть фундаментом его развития (в развитых странах на безопасность бизнеса расходуется 9-12% прибыли предприятия, в Украине - около 1%). В странах Европы и США защита предпринимательского сектора осуществляется негосударственными структурами безопасности (например, в США их численность вдвое превышает штат полиции, тем самым снижает затраты государства на содержание последней) [4].

Большая и сложная структура институциональной среды, переплетенность и запутанность рыночных процессов характеризуют взаимовлияние и взаимопроникновение элементов, факторов, условий внутренней и внешней среды. Все это дает почву для возникновения угроз во всех отраслях деятельности, а при отсутствии должного контроля вызывает риски и показатели кризисного состояния. Поэтому считаем, что необходимо разработать в условиях каждого предприятия механизм обеспечения экономической безопасности в соответствии с разработанной нами последовательности (рис.1).

Предприятие как социально-экономическая система не функционирует в вакууме: его окружает динамическая, дифференцированная среда, которая никогда не бывает стабильной. Эффективная деятельность предприятия предполагает не только исследование своей среды и природы ее изменения, но и возможность адекватно реагировать на эти изменения, поскольку неудачная или несвоевременная реакция может привести к убыткам, а в дальнейшем и к прекращению деятельности вообще. Идентификация факторов внешней и внутренней среды становится необходимой предпосылкой по-

строения и создания целостной картины экономической безопасности предприятия. В такой плоскости система факторов влияния должна рассматриваться не как обособленный перечень ее составляющих, а как структурированная совокупность взаимосвязанных компонентов.

Мониторинг среды предприятия обуславливает исследование уровня его потенциальной опасности, источников опасности, путей и возможных точек соприкосновения предприятия с этой опасностью.

Рис. 1. Формирование и развитие механизма обеспечения экономической безопасности предприятия в кризисных ситуациях [3]

По нашему мнению, благодаря систематическому проведению мониторинга можно идентифицировать большинство угроз, спрогнозировать развитие событий и реализовать соответствующие защитные решения. Одновременно, учитывая непредсказуемость изменений в национальной экономике, нужно иметь заранее разработанные и быть готовым применить антикризисные мероприятия, а в дальнейшем использовать приобретенный опыт действий в кризисных ситуациях для усовершенствования собственной системы безопасности.

Приоритетность при формировании и систематическом совершенствовании системы безопасности должна предоставляться разработке именно превентивных антикризисных мероприятий, призванных на ранних этапах тормозить процесс развития кризиса по определенной функциональной составляющей экономической безопасности, не допуская распространения относительно других и минимизировать потери от возникновения кризисных ситуаций и их распространения.

Управління економічної безпекою підприємства в кризових ситуаціях має ряд специфічних особливостей, які потребують застосування антикризового управління, що в свою чергу, в подальшому потребує розробки відповідних теоретико-методологічних і методичних основ.

Література:

1. Штангрет А. М. Управління економічною безпекою підприємств авіаційної галузі [Текст] : Монографія / А. М. Штангрет. — Львів : Українська академія друкарства, 2011. — 270 с.
2. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. — К. : Знання, 2009. — 647 с.
3. Живко З. Б. Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства в кризових ситуаціях / З. Б. Живко [Доповідь на Міжнародній науково-практичній конференції "Конкурентний розвиток підприємництва в Україні" 22–23 листопада 2012 року м. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка], 2012 м. Київ.
4. Назаров В. В. Деякі аспекти забезпечення безпеки підприємницької діяльності / В. В. Назаров // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції "Недержавна система безпеки підприємництва як складова національної безпеки України". — м. Київ, 9-10 квітня. — 2003 р., Європейський університет.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЯКОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Кальченко Л.А., асистент кафедри менеджменту
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

На сьогоднішній день, для організацій готельного господарства актуальними залишаються питання забезпечення та підвищення якості послуг. Частково вирішити ці питання можливо за допомогою нормативного забезпечення, а саме стандартизації готельних послуг, яка в сучасному світі набуває все більшого значення.

Згідно праці [1] стандартизація – це процес встановлення та застосування стандартів, під якими розуміється "зразок, еталон, модель, приймається за вихідні для зіставлення з ними інших подібних об'єктів". Стандарт, як нормативно-технічний документ встановлює комплекс норм, правил, вимог до об'єкту стандартизації та затверджується компетентним органом.

При визначенні об'єктів стандартизації готельної сфери діяльності, необхідно виходити з того, що якість готельних послуг визначається технічними та функціональними компонентами і в зв'язку з цим стандартизація повинна поширюватись на наступні елементи надання послуги:

- терміни та визначення в готельній сфері діяльності, які необхідні для однозначності сприйняття сутності понять, що описують послугу та процес її надання;

- безпеку;

- класифікацію типів організацій готельного господарства та їх послуг; категоризацію організацій готельного господарства;

- способи та методи формування, просування та надання послуги;

- способи оцінки та мінімізація ризиків для здоров'я та життя споживачів при користуванні послуг;

- змісту та формах інформації про послуги, що пропонують засоби розміщення чи посередники;

- технології, що встановлюють стандартні вимоги щодо форм документів та складу інформації в них, тощо.

При цьому основним цілями стандартизації якості готельних послуг є підтвердження та забезпечення підтримання заявленого рівня якості, а також безпеки споживання послуг, захист прав споживачів від жорсткої та недобросовісної конкуренції.

Взагалі, стандартизація в області якості готельних послуг встановлює вимоги щодо упорядкування елементів процесу надання готельної послуги та однотипності результату цих послуг, врахування та дотримання яких безумовно забезпечить відповідність якості встановленим стандартам.

Конкретні вимоги до забезпечення якості готельних послуг відображені в міжнародних документах, документах ВТО та глобальній концепції законодавчого забезпечення якості послуг на європейському ринку

Система визначення рівня якості готельних послуг в Україні ґрунтується на стандарті ДСТУ – ІСО 9002 з урахуванням вимог ДСТУ – ІСО 9004-2, що зареєстровані в Міністерстві України та інших нормативних документах.

На основі проаналізованої літератури [1, 2] визначимо основні переваги та недоліки стандартизації якості готельних послуг (табл. 1)

Таблиця 1

Переваги та недоліки стандартизації якості готельних послуг

Критерій	Характеристика
Переваги	
1. Можливість раціонального використання ресурсів	Багаторазове відтворення одного й того ж рішення дозволяє збільшити продуктивність і зменшити витрати.
2. Зниження невизначеності як у виробника та і в споживача	Стандартизована послуга скорочує невизначеність споживача в відношенні можливих результатів послуги, знижує ризик для споживача, дозволяючи йому більш точно спрогнозувати параметри послуги. Для виробника також знижується невизначеність в відношенні тих дій, що йому необхідно вжити для обслуговування споживача. При цьому зменшується ризик виконавця прийняти неправильне рішення та зробити помилку.

Продовж. табл. 1

1	2
3. Забезпечення взаєморозуміння.	Взаєморозуміння забезпечується за рахунок чіткого усвідомлення своєї ролі, прогнозування дій іншої сторони. Це полегшує взаємодію виробника зі споживачем та з іншими виконавцями. Крім того, використання стандартних позначень та конфігурацій дозволяє усувати мовні бар'єри.
4. Забезпечення спадкоємності.	Стандартизація забезпечує спадкоємність в виконанні задач, передачі та закріпленні накопиченого досвіду, забезпеченні традицій організації.
Недоліки	
1. Не враховуються індивідуальні потреби споживачів.	Стратегія стандартизації орієнтується на середні потреби споживачів.
2. Втрата гнучкості та інноваційності організації	Стандартизація припускає тиражування та однаковість надання послуги.
3. Зниження мотивації співробітників.	Виконання одноманітних дій неминує привести до зниження мотивації співробітників, перепрограмування співробітників на виконання обмеженого ряду дій

Отже, стандартизація якості готельних послуг має на увазі всі форми упорядкування та одноманітності результату послуги, а також процесів та елементів процесів її надання, що має свої переваги та недоліки.

Література:

1. Осієвська В. В. Основи стандартизації, метрології та управління якістю : Навч. посібник. — К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2002. — 119 с.
2. Шаповал М. І. Менеджмент якості : Підручник. — 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Т-во "Знання", КОО, 2007. — 471 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФАСІЛІТІ – МЕНЕДЖМЕНТУ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Кусик Н.Л., к.е.н., доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(м. Одеса)

Основними суб'єктами, що надають послуги в сфері соціального відтворення, є соціальні організації з домінантою одного з трьох видів послуг: охорони здоров'я, освіти і науки та культури і мистецтва. Ці суб'єкти продовжують залишатися одними з менш розвинених у сфері соціального відтворення, значно поступаються за масштабами і якісним характеристикам світовому рівню.

Функціонування сфери культури і мистецтва в Україні майже повністю залежить від держави. Жодного разу, з моменту набуття незалежності, Україні не вдавалося вийти на законодавчо встановлений рівень фінансування цієї сфери. Державне фінансування культури і мистецтва є вкрай незадовільним, тому самостійно держава не в змозі виконати всі фінансові зобов'язання та сприяти сталому розвитку цієї сфери. Розвиток і залучення інших джерел відшкодування витрат стримується як недостатньою зацікавленістю приватного та некомерційного секторів, так і негативним відношенням з боку державних органів управління в цілому.

Найімовірнішим механізмом залучення альтернативних джерел відшкодування витрат у сфері культури і мистецтва для її модернізації та реформування є, на сьогодні, державно-приватне партнерство. Актуальність проблеми державно-приватного партнерства підтверджується підвищеним інтересом учених-економістів до теоретичних і практичних аспектів його впровадження, у т.ч. таких провідних українських учених, як: О. Амоша, О. Азарян, Б. Буркинський, Н. Внукова, А. Гриценко, М. Долішній, В. Демет'єва, В. Карсекіна, О. Майдебур, А. Мельник, В. Сікора, О. Поважний, М. Чумаченко.

Особливу увагу варто було б приділити сприянню розвитку та поширенню використання такої нової форми державно-приватного партнерства у сфері соціального відтворення як фасиліті - менеджмент. Незважаючи на поширення в Європі, ця форма партнерства майже невідома в Україні, але вона варта уваги й вітчизняних дослідників. Зокрема, проблемам відносин між державою і приватним сектором з використанням інструментів фасиліті – менеджменту присвячені праці в основному зарубіжних вчених, таких як: М. Іванов, Ф. Коттс, І. Крюков, І. Літвін, П. Струнілін, А. Талонов, А. Шадрін.

В Україні послуги сфери культури і мистецтва називаються "соціальними послугами" і, як правило, велика частина таких послуг надавалася і зараз теоретично надається безкоштовно. Однак при цьому на практиці виникає питання можливості дійсно реального забезпечення справедливих умов для всіх членів суспільства в задоволенні тих чи інших потреб в культурних послугах.

Сьогодні в Україні досить складно назвати реальні цифри рівня державного фінансування культури і мистецтва завдяки недосконалості та розрізненості статистичної бази. Видатки на культуру в державних бюджетах 1991 - 2004 років не перевищували в середньому 0,33% ВВП. Обсяги фінансування культури з державного бюджету України в 2005 році склали 0,5% ВВП. В державному бюджеті на 2012 рік на культуру і мистецтво виділено 0,2% ВВП. Попри встановленого у 1992 році в Законі України "Основи законодавства України про культуру" (ст. 23) обсягу видатків на культуру в розмірі 8% ВВП, цей обсяг, протягом років незалежності України, не перевищував 0,5%. У розвинутих країнах Європи частка державних витрат на культуру складає від 4,8% (Швеція) до 2,5% ВВП (Бельгія). В країнах, що розвиваються, ця частка складає 1,4 – 1,7% ВВП та має тенденцію до збільшення відповідно до

зростання рівня ВВП. В Україні бюджетне фінансування закладів культури продовжує базуватися на "залишковому" принципі, але залишається основним джерелом їхніх доходів, що робить сферу культури і мистецтва дуже вразливою в моменти бюджетних труднощів.

Своєрідним інституційним та організаційним альянсом держави, комерційного (приватний бізнес) та некомерційного сегментів, створеним задля реалізації суспільно значущих проектів у широкому спектрі діяльності – від розвитку стратегічно важливих галузей національного господарства до надання суспільних соціальних послуг у масштабах всієї країни чи окремих територій, є державно-приватне партнерство.

Державно-приватне партнерство – це, передусім, об'єднання різних пріоритетів, інтересів та ресурсів задля досягнення спільної мети. Дуже важливим є те, що державно-приватне партнерство дозволяє об'єднати ресурси держави та бізнесу. Внеском з боку держави є об'єкти інфраструктури, нові сегменти клієнтів, фінансові гарантії та ін., а з боку бізнесу – інвестиції, навички управління, зниження витрат, інноваційні рішення тощо. Стратегічними напрямками використання механізмів співпраці бізнесу і держави вважають – транспорт, зв'язок, сферу ЖКГ, інновації, а в соціальній сфері – освіту, охорону здоров'я, культуру, комплексну систему соціального захисту населення.

В рамках державно-приватного партнерства в Україні можуть укладатися договори про: концесію; спільну діяльність; розподіл продукції та інші договори. Розподіл продукції є специфічним видом державно-приватного партнерства, який застосовується виключно у сфері видобутку корисних копалин і регулюється спеціальним законодавством. Отже, законодавчо встановленими формами здійснення державно-приватного партнерства в сфері культури і мистецтва, як частки сфери соціального відтворення, залишаються концесія та спільна діяльність.

Однією з інших форм державно-приватного партнерства у сфері культури і мистецтва, яка, незважаючи на поширення в Європі, майже невідома в Україні, може бути специфічна форма державно-приватного партнерства з використанням механізмів фасіліті – менеджменту (скорочено – ФМ). Центральною ідеєю фасіліті - менеджменту є принцип поділу функцій будь-якої організації на профільні та непрофільні. До профільних належать ті функції, для виконання яких безпосередньо була створена відповідна організація. Крім профільних функцій, діяльність будь-якої організації передбачає велику кількість супутніх функцій або непрофільних (організація харчування, оплата енергоносіїв та комунальних послуг, придбання паливно-мастильних матеріалів, послуг зв'язку, вивезення сміття, прибирання, проведення поточних ремонтів обладнання та приміщень, обслуговування комунікацій тощо). Усі ці непрофільні функції можуть бути предметом фасіліті - менеджменту.

Як свідчить міжнародна практика, фасіліті – менеджмент завжди зменшує витрати на утримання об'єктів з одночасним підвищенням якості обслуговування шляхом найму допоміжного персоналу, а також за рахунок економії коштів при оптовій закупівлі витратних матеріалів, продуктів харчування,

будівельних матеріалів та ін., оскільки одна ФМ – компанія може опікуватися кількома закладами культури і мистецтва.

На сьогодні в українському юридичному полі фасіліті – менеджмент може бути оформлений двома способами (хоча законодавчо поняття фасіліті – менеджменту ще не визначено та жодних додаткових обмежень щодо ФМ - договорів не встановлено). Перший спосіб – це повний аутсорсинг усіх непрофільних функцій спеціалізованою компанією. Такий фасіліті – менеджмент може бути оформлений шляхом укладення договору управління майном. Другий спосіб – це аутсорсинг окремих функцій шляхом укладення договорів підряду. Аутсорсинг сам по собі вважається конкурентною перевагою, а коли аутсорсинг досить широкого переліку послуг зосереджений в руках однієї сервісної компанії, його ефективність збільшується в кілька разів. Таким чином, застосування такої форми державно-приватного партнерства як фасіліті – менеджмент має сенс та може буди одним з дієвих способів економії бюджетних коштів.

Слід відзначити, що концепція фасіліті – менеджменту добре вписується в контекст вітчизняного законодавства, яке чітко вказує, що здійснення державно-приватного партнерства передбачає виконання однієї або кількох таких функцій як: проектування, фінансування, будівництво, відновлення (реконструкція, модернізація), експлуатація, пошук, обслуговування, а також інших функцій, пов'язаних з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства.

Використання вигід фасіліті – менеджменту, як однієї з інноваційних форм державно-приватного партнерства у сфері соціального відтворення взагалі, та в сфері культури і мистецтва зокрема, дозволить суттєво розширити межі традиційної концепції експлуатаційного обслуговування до концепції управління ресурсами та процесами, які не відносяться до основної діяльності організації, як стратегічного інфраструктурного управління.

ОБГРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВ В ІНВЕСТИЦІЯХ

Кушнір С.О., аспірант кафедри ФіК
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя)

Питанням досліджень необхідності капітальних інвестицій у основний капітал займалися багато вітчизняних науковців, таких як Мертенс А., Поддєрьогін Н.В., Рогожин П., Шевчук В. та інших.

Найбільш відомі зарубіжні економісти: У. Шарп, Л. Гітман та М. Джонк у своїх розробках підкреслюють, що за умов швидкого розвитку не тільки науково-технічного прогресу, а й буденних потреб кожної людини бути на хвилі успіху може лише той виробник, який зможе задовольнити їх у найсучасніший спосіб, а це можливо лише при наявності сучасної матеріально-технічної бази.

Застаріла матеріально-технічна база промислових підприємств України негативно впливає на зростання прибутковості підприємств та на загальний стан економічної ситуації країни в цілому. В цих умовах підприємства самостійно обирають найважливіші напрямки своєї інвестиційної діяльності з урахуванням цілей свого розвитку, умов зовнішньоекономічного середовища й інвестиційного клімату, рівня виробничого та фінансового потенціалу. Тому формуючи потребу в оновленні своїх основних засобів, кожне підприємство має зважати на те, що інвестування це не швидкий, але необхідний шлях до успіху. Це підтверджує як вітчизняна так і зарубіжна практика. Так, У. Шарп разом з іншими американськими вченими визначає: "У найбільш широкому розумінні термін "інвестувати" означає розстатися з грошима сьогодні з тим, щоб отримати більшу суму їх у майбутньому" [1, с. 11]. Нарешті, потреба в інвестиціях формується підприємством за конкретними напрямками інвестиційної діяльності, кожен з яких потребує попередньої розробки інвестиційних проектів.

В умовах розвитку ринкових відносин в Україні суттєво змінилося обґрунтування потреби в інвестиціях підприємств з метою їх оновлення та переобладнання. Тому розглянемо стан основних засобів виробничих підприємств України, та з'ясуємо чи існує реальна необхідність у збільшенні інвестиційних потоків, з метою оновлення матеріально-технічної бази підприємств.

Ринкові перетворення в Україні, необхідність переорієнтації виробництва з метою випуску дешевої та конкурентоспроможної продукції, потребує значних вкладень в оновлення виробничої бази підприємств за рахунок капітальних інвестицій. Головною умовою впровадження в життя нових форм підприємництва, що базуються на приватній власності, акціонерному капіталі, є розробка дієвого механізму здійснення капітального інвестування.

Реальні інвестиції – це вкладення капіталу в яку-небудь галузь економіки або підприємство, результатом чого є утворення нового капіталу або збільшення наявного капіталу. У широкому розумінні інвестиції - це вкладення капіталу з метою наступного його збільшення. Цей приріст капіталу повинен бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від альтернативного використання фінансових ресурсів та відшкодувати втрати від інфляції у майбутньому. Ця точка зору підтримується як в українській [2, с. 180-183], так і в зарубіжній літературі [1, с. 3].

Капітальні інвестиції серед усіх напрямів інвестиційної діяльності займають провідне місце. За допомогою капітальних інвестицій відтворюються на простій і розширеній основі основні засоби виробництва, тобто створюється матеріальна основа для підвищення продуктивності живої праці на базі впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва. Завдяки капітальним інвестиціям реалізуються досконаліші форми суспільної організації виробництва: його спеціалізація, кооперування і комбінування.

Від динаміки інвестування буде залежати безліч макропропорцій у національній економіці. Інвестиції в масштабах країни визначають процес розширеного відтворення. Будівництво нових підприємств, розширення та онов-

лення матеріально-технічної бази існуючих, а отже, створення нових робочих місць залежать від процесів інвестування. Від того наскільки ефективно виробниче підприємство використовує основні засоби, які є у його розпорядженні, наскільки вони здатні створювати конкурентоспроможну продукцію, залежить фінансова стабільність не тільки окремого виробництва, а й регіону та країни в цілому.

Література:

1. Шарп У. Інвестиции : ученик / У. Шарп. — М. : ИНФРА-М, 1999. — 1027 с.
2. Шевчук В. А. Основи інвестиційної діяльності / В. А. Шевчук, П. С. Рогожин. — К. : Генеза, 1997. — 384 с.

ВДОСКОНАЛЕННЯ СТИЛЮ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Лепьохіна І.О., к.е.н., доцент
докторант Класичного приватного університету

Стиль управління вдосконалюється під впливом культури управління, цілей і методів, що застосовуються на практиці. В умовах розвитку ринкових відносин, впровадження нових методів господарювання, розвитку різноманіття форм власності кардинально змінюється й стиль управління.

У табл. 1 наведена класифікація стилів управління потенціалом підприємства.

Характерними ознаками конкретного стилю управління є гнучкість, тактовність, правдивість, справедливність, вимогливість, турбота про підлеглих.

У свою чергу, культура управління виробництвом визначається мірою досконалості в усіх сферах виробничо-економічної, комерційної діяльності, соціальній сфері, морально-психологічним кліматом колективу. Культура управління проявляється в етиці роботи, прагненні виконати її якісно. Підвищення культури управління залежить також від придбання наукових знань, своєчасного використання досвіду й культури управління в передових країнах.

Стиль в управлінні є методом реалізації на практиці найскладніших соціально-економічних і психологічних аспектів. Стиль управління є формою прояву діючої структури управління, він складається в процесі взаємин менеджерів зі своїми підлеглими.

Це означає, що кожен працівник діючої структури управління може робити свій вплив на вироблення стилю управління. У свою чергу, стиль управління, вироблений колективом, впливає на кожного працівника зокрема.

Ступінь взаємного проникнення й впливу прийнятого на "озброєння" стилю керівництва залежить від специфіки виробничих і соціально-психологічних умов.

Соціально-психологічні аспекти управління спрямовані на розробку й вивчення соціально-психологічних закономірностей поведінки працівника в процесі праці, його особистісних характеристик, творчих здібностей, мотиваційних факторів, особистих потреб з метою виявлення потенційних можливостей, видимих і прихованих резервів [1, с. 89].

Таблиця 1

Класифікацій стилів управління потенціалом підприємства

Вид стилю	Характеристика стилю
організаторської діяльності	перевага в організаційному управлінні віддається організаторській роботі безпосередньо з людським елементом виробництва, трудовим колективом.
організаційної діяльності	характеризується переважною організацією речовинних елементів виробництва, господарських та інформаційних зв'язків
індивідуальної організації	спрямований насамперед на організацію індивідуально праці, робочого місця трудівника тощо
колективної організації	перевага віддається формам організації колективної праці
локального організаційного впливу	вибирається обмежена ділянка організаційної системи, обмежена група методів
комплексного організаційного управління	характеризується організаційним впливом на всю організаційну систему в цілому із застосуванням усього комплексу організаційних методів
підтримуючої організації	полягає в тому, що існуюча система організації підтримується на один раз заданому рівні організованості
організації, що вдосконалюється	забезпечує процес безперервного вдосконалення організаційної системи, підвищення рівня продуктивності.
організаційних реформ	характеризує керівника або управлінський орган позиції надмірного захоплення всілякими організаційними реформами без достатнього їхнього обґрунтування

Тому діяльність менеджерів усіх рівнів управління повинна бути спрямована на створення здорового морально-психологічного клімату, комфортних умов праці для досягнення поставленої мети підприємством, його структурними підрозділами й особисто кожним працівником.

Предметом детального вивчення насамперед повинні стати соціально-психологічні проблеми, пов'язані з формуванням формальних і неформальних груп у колективі, механізм взаємин в ієрархії управління (по вертикалі й горизонталі), відносини між менеджерами.

Від керівника будь-якого рівня, стилю його управління людьми багато в чому залежать ефективність і продуктивність праці не тільки окремого працівника, а й усього колективу в цілому. Отже, від керівника, від типу його поведінки, уміння вести за собою малі або великі групи людей залежить досягнення як проміжних (короткострокових), так і довгострокових цілей підприємства.

Керівник будь-якого рівня управління для того, щоб бути лідером, повинен мати набір особистих якостей, які не вписуються в якусь одну модель,

але він неодмінно повинен володіти певним рівнем інтелекту й знань, чесності й ініціативи, соціально-економічною освітою, ефективним стилем мислення.

Усі менеджери поділяються на автократів і демократів. Відмінні риси керівників-автократів полягають у тому, що автократи, як правило, мають велику владу й нав'язують своїм підлеглим свою волю, споконвічно думаючи, що люди не завжди прагнуть до інтенсивної праці, усіляко уникають відповідальності, віддають перевагу, щоб ними керували, це по-перше. А, по-друге, люди шукають соціальної захищеності, тому вони досить безболісно сприймають жорсткі заходи примусу до роботи.

При авторитарному стилі керівництва автократ максимально прагне до централізації управління й практично не залишає свободи дій своїм підлеглим.

При демократичному стилі управління керівник виходить із того, що якщо людям створити сприятливі умови праці, вони будуть прагнути до прийняття на себе додаткової відповідальності, підвищуватимуть самоконтроль своїх дій у процесі роботи, постійно порівнюватимуть результати своєї роботи з розмірами винагороди, постійно прагнути до розвитку свого творчого потенціалу й кваліфікації.

У системі керівництва підприємством можна виділити кілька функцій стилю управлінської діяльності, яких повинен дотримуватися менеджер для ефективної роботи підприємства:

- обумовленість результатів і способів діяльності якістю мислення й дії;
- формування стилю діяльності під впливом типу особистості керівника, рис його характеру;
- залежність стилю дії від визначення цілей, завдань, методів управлінської діяльності, форм організації управлінського процесу;
- стиль як якісна характеристика процесу управління;
- взаємозалежність стилю управління й компетентності кадрів.

Література:

1. Афонин А.С. Основы мотивации труда / А. С. Афонин. — К. : МЗУУП, 1994. — 304 с.

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ

Лепьохін О.В., к.е.н.,
докторант Класичного приватного університету

Найбільш оптимальним методом обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції є позаказний метод. Об'єктом обліку і калькулювання при позаказному методі є окреме виробниче замовлення, що відкривається на одне чи кілька однорідних виробів (на підприємствах серійного і масового виробництва) чи на кожен виріб (на підприємствах із дрібносерійним і індивідуальним характером виробництва), а також на виконання досві-

дчених, експериментальних, ремонтних і інших робіт. Для щомісячного визначення фактичної собівартості продукції виробничі замовлення повинні видаватися на таку кількість одиниць, що намічається випустити протягом місяця. При виготовленні великих виробів із тривалим технологічним циклом виробництва виробничі замовлення можуть видаватися не на виріб у цілому, а на окремі його агрегати і вузли, що представляють закінчені конструкції.

При позаказному методі обліку витрат на виробництво витрати цехів враховуються по окремих замовленнях і статтям калькуляції, а витрати сировини, матеріалів, палива й енергії – по окремих групах. По výroбах, на які не потрібно складання розгорнутих звітних калькуляцій, облік витрат може здійснюватися тільки по статтях витрат, без розшифровки матеріалів по групах. Уся первинна документація складається з обов'язковою вказівкою номерів (шифрів) замовлень. На кожне замовлення відкривається карта аналітичного (позаказного) обліку витрат на виробництво, у якій указуються найменування, тип і кількість виробів, замовник, термін виконання замовлення, цехи-виконавці, планова собівартість, ціна й ін.

Для визначення собівартості прямі витрати (вартість матеріалів, заробітна плата) враховуються в розрізі кожного замовлення окремо. Вони відбиваються на підставі первинних видаткових документів, у яких в обов'язковому порядку вказується номер замовлення (шифр витрат). Непрямі (загальновиробничі) витрати розподіляються між замовленнями пропорційно прийнятому на підприємстві базису розподілу.

Особливість позаказного методу обліку витрат на виробництво полягає в тому, що фактична собівартість одиниці виробів чи робіт визначається після виконання замовлення шляхом розподілу суми витрат на кількість виготовленої по цьому замовленню продукції (виробів). При здачі продукції (виробів) замовнику чи на склад частинами до виконання замовлення в цілому продукція, що здається, (виробу) оцінюється по нормативній (плановій) чи фактичній собівартості однорідних виробів, що випускалися раніше, з урахуванням змін у їхній конструкції, технології й умов виробництва. Вартість незавершеного виробництва визначається підсумовуванням витрат по незакінчених замовленнях.

Попередільний метод обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції застосовується на підприємствах з масовим випуском продукції, де з вихідної сировини (матеріалу) шляхом послідовної обробки виходить готовий продукт (наприклад, у хімічному, текстильному, цегельному, металургійному й інших виробництвах).

Найважливіша особливість попередільного методу полягає в тому, що об'єктом обліку витрат на виробництво є технологічний переділ, при якому витрати, що утворюють собівартість продукції, враховуються по окремих закінчених технологічних переділах (фазах, стадіях) і статтям витрат.

ХРИСТИАНСКИЕ ПАМЯТНИКИ ПАРТЕНИТСКОЙ ДОЛИНЫ, КАК ОБЪЕКТЫ РЕЛИГИОЗНОГО И КУЛЬТУРНО- ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА

Маврина Н.С., ассистент кафедры менеджмента,

Кудря А. ст. группы МЕН-102

Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Наиболее ранний вид организованного туризма в истории – паломничество. Оно известно с античных времен, актуально в наши дни и принято практически во всех религиях и языческих культах. Наличие религиозных объектов значительно влияет на развитие регионов, как паломнических центров.

Паломничество предполагает хождение верующих на поклонение святым местам, мощам святых угодников Божиих чудотворным иконам, святым источникам, приносящим духовное и телесное исцеление [3].

Следует различать религиозный туризм и паломничество. Так как Религиозный туризм – разновидность светского, познавательного туризма. Паломничество предполагает участие в богослужении и других церковных обрядах, омовений в святых источниках и встречу со старцами. Отправляясь в паломничество, паломник берет благословение. Сопровождение паломников, организацию совершения молитв осуществляет воцерковленный экскурсовод [4].

Паломничество и богомолье в настоящее время составляет основу мирового религиозного туризма и имеют огромные масштабы своей деятельности [1].

В нашей стране в советское время вопросы вероисповедания были под запретом, зато много внимания уделялось развитию массового туризма, который выполнял пропагандистские и воспитательные функции. При этом посещению объектов религиозного туризма отдельно или как составляющей части культурно-познавательного туризма не допускалось и религиозный туризм, как один из видов туризма не развивался. Поэтому многие объекты пришли в упадок и только в наше время стали восстанавливаться и к ним снова наблюдается повышенный интерес. Теперь, во многих регионах Украины и Крыма меняется специализация, и процесс формирования туристической специализации еще не завершен. На сегодняшний день не определены еще конкретно объекты религиозного туризма, не подготовлены условия их показа: маршруты следования, удобный подъезд, стоянки для транспорта и т.п. И чаще всего посещение туристов сводится к самостоятельному ознакомлению с этими объектами, и лишь незначительное их количество предлагается для посещения в турах по Большой Ялте, Севастопольскому, Белогорском и Феодосийскому регионам.

Изучив предложения паломнических, религиозных и культурно-познавательных туров отметим, что все объекты расположены далеко друг от

друга, и привлечение транспортного средства для переездов на дальние расстояния превращает такую поездку в дорогой вид туризма. Хотя по своей смысловой нагрузке он предполагает семейное ознакомление с объектами религиозного и культурно-познавательного туризма. Поэтому для удовлетворения нужд туристов предлагаем подобрать объекты расположенные недалеко друг от друга.

Таким регионом с близко расположенными объектами является территория Большой Алушты, а одним из новых и интереснейших маршрутов паломнического туризма может быть христианские святыни партенитской долины. Она находится почти в центре Южного берега между Ялтой и Алуштой. От горы Аю-Даг на 8 км, к поселку Утес.

С VII века люди стали осваивать территорию подножия горы Аю-Даг и вскоре вырос средневековый приморский город Партенит, непрерывно развивавшийся до XV века. Также в то время обживается и сама гора Аю-Даг, ставшая одним из центров христианства средневековой Таврики. На горе возник крупный духовно-феодальный комплекс из богатого укрепленного монастыря, многочисленных церквей, часовен и поселений, связанных между собой дорогами и тропами [2].

Этому комплексу отводилась важная роль в размещении на Южном берегу укреплений, населенных пунктов, церковно-монастырских построек, навигационных знаков. Поэтому вероятно, в употреблении местных было именно греческое название Айя – святая, священная, так как на горе и у ее подножия находились наиболее крупные из всех христианских построек Южного берега храмы и монастыри [5].

Сегодня в партенитской долине открыто много интересных памятников и самые почитаемые из них связаны с историей христианизации Северного Причерноморья и деяниями Св. Иоанна Готфского. Он жил в VIII веке, был уроженцем и одним из уважаемых жителей средневекового Партенита, издревле считается покровителем поселка. В истории христианства Иоанн Готфский является родоначальником готской епархии, так как ранее были только Херсонская и Боспорская епархии. Традиционно день памяти Святого – 9 июля, считается праздником Партенита. Его отмечают с 1999 г. в честь празднования 1225-летия всенародного избрания Св. Иоанна Готфского.

Объектами для паломнических, религиозных и культурно-познавательных туров по партенитской долине могут быть:

1. Новый храмовый комплекс поселка Партенит: Храм Святителя Иоанна Готского, покровителя Партенита и Храм "Всецарицы", который является верхним этажом храмового комплекса.
2. Поселковый храм с колокольней в Партените.
3. Кенотаф – (символическое) погребение святого Иоанна Готского.
4. Остатки партенитской базилики в византийском стиле конца VIII в. св. Апостолов Петра и Павла.
5. Остатки монастырского комплекса, и единственная восстановленная на высоте около 40 м над уровнем моря и храм в бухте Панагия.

6. Поляна "Ай-Констант" – остатки одноапсидного христианского храма на северо-восточном "плече" Аю-Дага. Церковь была построена не ранее XIV в. (возможно, второй его половины) на остатках фундамента храмового сооружения IX-X вв. эта базилика (предположительно) Иоанна с некоторыми перестройками просуществовала до конца XVI в.

7. Остатки храма во имя св. Константина и Елены.

8. Постройки на мысе Аю-Даг (Монастырском).

Таким образом, учитывая расположение и единую тематику объектов, предлагаем объединить их в один маршрут религиозного тура. Закончить маршрут можно посещением часовни в честь св. Александра Невского расположенного на территории санатория Утес и посмотреть панораму всей партенитской долины с мыса Плака.

Этот маршрут может быть разработан в 2 вариантах:

для участия в нем людей имеющих подготовку для пешеходного перехода, весь маршрут займет 10 часов;

для участия маршрута не имеющих возможность длительных пешеходных переходов, по состоянию здоровья и возрасту – предполагается включать объекты с 1 по 4 и часовню в Св.Александра Невского – 5 часов.

Таким образом, остатки фундаментов храмов, монастырей, а также оборонительных крепостей – памятников партенитской долины требует дальнейшего исследования археологами, но археологический материал в достаточной мере дает возможность реконструкции системы поселений средневекового Крыма. Поэтому партенитская долина может быть включена в туры по южному берегу Крыма, так как располагает интересными объектами религиозного и культурно-познавательного туризма.

Литература:

1. Биржаков М. Б. Введение в туризм : [учебник]. — изд. 7-е перер. и доп. — Спб. : "Невский Фонд" – "Издательский дом Герда", 2004. — 448 с.

2. Лебединский В., Партенитская долина от моря и до гор. Достопримечательности. — Симферополь : СОНАТ, 1999.

3. Описания крымских чудотворных икон пресвятой Богородицы. Жития святых таврических (крымских) чудотворцев. — Симферополь, 1995. — 94 с.

4. Проскурина Н. В. Паломниковед и экскурсовод. Паломниковедение как теория и практика паломничества — I часть / Н. В. Проскурина. — Симферополь, 2006. — 88 с.

5. Реестр туристских ресурсов АРК и г. Севастополя. — Симферополь : Таврия-Плюс, 2002. — 268 с.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ СИСТЕМЫ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ В УКРАИНЕ

Нехайчук Д.В., к.э.н., доцент кафедры финансы и кредит,
Пасько О.Н., магистр,
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Межбюджетные отношения – отношения между государством, Автономной Республикой Крым и территориальными общинами по обеспечению соответствующих бюджетов финансовыми ресурсами, необходимыми для выполнения функций, предусмотренных Конституцией Украины и законами Украины.

Формирование межбюджетных отношений решается в условиях жесткого противостояния центрального правительства и органов местного самоуправления, законодательной и исполнительной власти, отдельных групп, в парламенте Украины.

Целью работы является изучение механизма формирования межбюджетных отношений в Украине, их влияние на экономическое развитие регионов и определение направлений и путей их совершенствования. Для исследования этой цели ставятся такие задачи:

исследование концептуальных основ формирования межбюджетных отношений;

изучение нормативной базы функционирования местных бюджетов;

разработка рекомендаций и предложений по совершенствованию системы межбюджетных отношений в Украине.

Межбюджетные отношения с точки зрения В. Опарина, В. Малька и С. Кондратюка, являются "внутренними бюджетными потоками, которые отображают перераспределение доходов и расходов местных бюджетов" [1, с. 17]. С точки зрения К. Лайкама, межбюджетные отношения включают: разделение и правовое закрепление между дифференцированными уровнями ответственности за выполнение отдельных социальных и экономических функций; определение величины расходов, которые обеспечивают выполнение полномочий, закрепленных за каждым уровнем бюджетной системы; все формы поддержки регионов.

Для реализации финансовой политики в сфере межбюджетных отношений, успешного ее воплощения в жизнь используется механизм, который представляет собой совокупность способов организации межбюджетных отношений, которые используются для обеспечения благоприятных условий экономического и социального развития [2, с. 7-11].

Важным аспектом формирования межбюджетных отношений в Украине считается задекларированный в Бюджетном Кодексе принцип субсидиарности, направленный на обеспечение интересов индивида и такого, который предусматривает приоритетность прав более мелкого и приближенного к

нему (индивида) сообщества. Межбюджетные отношения согласно этому принципу должны строиться на партнерских принципах и взаимозависимых основах с обязательным условием распределения всех полномочий между разными уровнями власти.

Построение эффективного механизма межбюджетных отношений невозможно без оценки и подбора эффективных методов, под которыми следует понимать способы влияния этих отношений на социально-экономическое состояние в регионе. К числу методов принадлежат собственные доходы, закрепленные доходы, регулирующие доходы, трансферты, исключение средств и кредитования, функциональный, делегирующий и балансовый методы.

Собственная система межбюджетных отношений на Украине в условиях становления самостоятельной бюджетной системы, построенной на принципах децентрализма, формируется не всегда последовательно и рационально, чем вызывает дискуссии по поводу ее совершенствования на всех уровнях власти. Анализ литературных источников по вопросу межбюджетных отношений показывает, что до сих пор на Украине не имеет надлежащей теоретической базы и фундаментальных научных трудов в отрасли науки о местных финансах.

Необходимо решить следующие проблемы бюджетной политики в части межбюджетных отношений:

- создание собственной стабильной доходной базы местных бюджетов;
- соответствие объемов налоговых поступлений собственным и делегированным полномочиям местных бюджетов;
- утверждение самостоятельности бюджетов административно-территориальных единиц;
- увеличение прозрачности местных бюджетов путем усиления контроля за их выполнением, перехода от стратегии дотаций к стратегии субвенций, введения единственной методики планирования доходов и расходов.

Важным направлением совершенствования межбюджетных отношений является расширение доходной части местных бюджетов путем реформирования налогового законодательства, а также переложением определенной части расходов местных бюджетов на конечного пользователя, который предоставит возможность высвободить значительную часть бюджетных средств для финансирования программ социального и экономического развития регионов [3, с. 26-27].

Литература:

1. Опарін В. М. Бюджетна система : [Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни] / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк. — 2-ге вид., [перероб. і доп.]. — К. : КНЕУ, 2002. — 336 с.
2. Лісовська Л. П. Формування місцевих бюджетів / Л. П. Лісовська, Д. М. Ганевич // Фінанси України. — 1996. — № 7. — С. 208.
3. Кузьменко Н. А. Удосконалення міжбюджетних відносин / Н. А. Кузьменко // Фінанси України. — 1998. — № 1. — С. 26—27.

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ З УРАХУВАННЯМ РИЗИКІВ ОРІЄНТОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ СИСТЕМОЮ УКРАЇНИ

Олейнікова Л.Г., завідувач відділу фіскальної
політики, податкових та митних платежів
ДННУ "Академія фінансового управління"
(м. Київ)

При проведенні адміністрування податків особлива роль належить управлінню ризиками. Використання таких підходів передбачає врахування особливостей операцій з оподаткування та дозволяє попереджувати, зменшувати можливі негативні впливи, які виникають в процесі адміністрування податків. До чинників, які посилюють ризики, що виникають в діяльності податкових органів відносяться: ускладнення економічної діяльності суб'єктів господарювання, впровадження нових механізмів та способів ведення бізнесу, розширення обсягів та зміна структури послуг, що підлягають оподаткуванню, швидкий розвиток операцій з використанням засобів електронної торгівлі, поява нових фінансових продуктів тощо. За таких змін, перед податковими адміністраціями постають нові задачі, вирішення яких потребує гнучких дій та застосування нових підходів, а також організації роботи з урахуванням нових викликів.

Управління ризиками – поведінка суб'єкта, що передбачає проведення вибору найбільш раціональних варіантів та впровадження відпрацьованих методів, які спрямовані на прийняття, в кожній конкретній ситуації, виважених рішень.

Податкові адміністрації більше за всі інші установи мають справу з великою кількістю ризиків, серед яких може мати місце будь-який ризик порушення податкової дисципліни, включаючи ризик податкового шахрайства, ризик банкрутства платника податків тощо. Система управління ризиками дозволяє нам враховувати ці ризики. Термін "управління ризиками" відображає різні значення в залежності від сфери застосування, але всі вони мають одну спільну рису – така система допомагає враховувати та обмежувати ризики, які виникають як загроза виконання поставлених завдань [1, с. 103].

Процес управління ризиками є основою для визначення які рішення повинні прийматися податковою службою, поділу їх на етапи виконання та розробки заходів з їх реалізації. Система управління ризиками спрямована на підвищення якості прийняття рішень, з урахуванням можливих відхилень та порушень від стандартних ситуацій. краще вимірювати якість кожного окремого етапу процесу прийняття рішень, полегшуючи при цьому процедуру виявлення помилок.

Система управління ризиками націлена на:

- формування у податківців ставлення до платників податків як рівноправних партнерів ;
- зосередження контрольно-перевірочної роботи на тих платниках подат-

ків, які порушують податкову дисципліну;

оптимізацію використання людських, фінансових та технічних ресурсів, які мають у розпорядженні державної податкової служби;

підвищення рівня добровільної сплати податків платниками;

пристосування наявних ресурсів у відповідності до рівнів ризику;

виявлення причин, за яких дисципліновані платники податків можуть перетворитися на порушників податкового законодавства.

Використання ризик-орієнтованих систем управління в діяльності податкових органів спрямована на покращення ефективності діяльності податкової адміністрації в сфері роботи з ризиками. Результатом її застосування є розробка заходів, спрямованих на уникнення випадків порушення податкового законодавства, а також активізації роботи податкових органів.

До основних напрямів такої роботи відносяться:

запровадження податковими адміністраціями системи управління ризиками шляхом створення структурних підрозділів, спрямованих на вивчення ризиків податкового адміністрування та використання управління ризиками для планування та виконання прийнятих планів;

забезпечення більш високого рівня професіоналізму працівників;

запровадження аналізу ризиків податкового адміністрування та розробки заходів їх обмеження, з урахуванням груп платників податків, форм і способів погашення податкової заборгованості;

визначення основних критеріїв ризиків для різних груп платників податків та їх використання з метою покращення співробітництва державних органів та платників;

класифікація платників податків за різними категоріями ризику.

Література:

1. Панасик В. М. Податковий облік : навч. посіб. / В. М. Панасик, Є. К. Ковальчук, С. В. Бобрівець. — Тернопіль : Карт-бланш, 2002. — 260 с.

БАР'ЄРИ, ЩО ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ ОЦІНЦІ АДАПТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Османова З.О. асистент кафедри менеджменту
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Сучасні підприємства незалежно від виду діяльності функціонують і розвиваються у зовнішньому середовищі, характерними рисами якого є невизначеність, нестабільність і динамічна мінливість процесів. Для збереження своїх позицій кожному підприємству необхідно постійно відстежувати зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі та реагувати на них. Окрім цього необхідно відстежувати й, відповідним чином, реагувати на зміни, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства під впливом зовнішнього середовища. У таких умовах успішна діяльність кожного підприємства знач-

ною мірою визначається процесами моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовищ, прогнозуванням змін зовнішнього середовища, оперативністю реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ та ефективністю пристосування до них. Характеристикою (властивістю) підприємства, яка відображає потенційні можливості підприємства, міру оперативності реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ, і виступає основою пристосування до таких змін є адаптивність. В умовах зростання впливу зовнішнього середовища на діяльність промислових підприємств і необхідності реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ, адаптивність, як характеристика діяльності підприємства, набуває все більшої актуальності.

Вплив зовнішнього середовища на діяльність промислових підприємств завжди був і досі залишається одним з головних питань, які розглядаються в економічній літературі. Особливістю дослідження впливу зовнішнього середовища на діяльність промислових підприємств є його аналіз в межах конкретного об'єкту дослідження: стійкості діяльності підприємства (В. М. Ячменьова) [1], ефективності діяльності підприємства (М. В. Высочина), діагностики загроз діяльності підприємства (А. Й. Сулима) [2], економічної безпеки підприємства (Г. В. Козаченко) [3], діяльності зв'язано-диверсифікованих систем підприємства (С. Ф. Смерічевський) [4], стратегічного управління потенціалом підприємства (А. Є. Воронкова) [5] та інші.

Зовнішнє середовище впливає на діяльність підприємства як з позитивної, так і з негативної сторони. Позитивний вплив полягає в можливостях, що надаються підприємству зовнішнім середовищем (результати науково-технічного прогресу, національні та зарубіжні інвестиції, кредитні ресурси банківських установ), негативний — в обмеженнях, що висувуються зовнішнім середовищем (необхідність відповідності національним і міжнародним стандартам, дотримання умов експорту/імпорту матеріалів і продукції, необхідність використання у виробничому процесі енергозберігаючих технологій і технологій, що знижують обсяг викидів у зовнішнє середовище).

Оскільки будь-яке підприємство — відкрита система, яка постійно взаємодіє з зовнішнім середовищем у будь-який момент може виникнути необхідність скористатися можливостями зовнішнього середовища чи відповідати обмеженням, що висувуються з боку зовнішнього середовища. Як у першому, так й у другому випадках йдеться про реагування на зміни та пристосування до них, які можливі лише за наявності у підприємства достатнього рівня адаптивності. Тобто тільки достатній рівень адаптивності дозволяє підприємству скористатися можливостями зовнішнього середовища, реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ і ефективно пристосовуватись до них. Для того, щоб підприємство у будь-який момент, при необхідності, могло зреагувати на ті або інші зміни чи пристосуватись до них, його керівництво повинно володіти інформацією щодо рівня адаптивності діяльності підприємства на конкретний момент часу. Для цього підприємству необхідно систематично проводити оцінку рівня адаптивності діяльності підприємства. Але на практиці частіше зустрічається протилежна ситуація: оцінювати рі-

вень адаптивності, тобто рівень потенційних можливостей підприємства, починають при необхідності реагування чи пристосування до змін. В умовах складного конкурентного середовища, коли необхідно оперативно реагувати на зміни та пристосовуватись до них такий "підхід до оцінки" тільки ускладнює положення підприємства. Замість того, щоб оперативно розпочати процес пристосування до змін зовнішнього або внутрішнього середовища, на підприємстві тільки починається процес оцінки того, чи є у підприємства взагалі можливості зреагувати на зміни, що виникли. Існує низка причин, які можна представити у вигляді бар'єрів I, II і III рівнів, що пояснюють виникнення такої ситуації в діяльності підприємства.

Бар'єри I рівня пов'язані з неусвідомленням керівництвом підприємства необхідності систематичної оцінки рівня адаптивності діяльності підприємства. Виділення цього бар'єру як основного є не випадковим, оскільки саме система управління підприємством є основою його успішного функціонування та подальшого розвитку. Взагалі, оцінку рівня адаптивності рано чи пізно проводить кожне підприємство з метою виявлення своїх потенційних можливостей для реагування чи пристосування до змін. Але особливість бар'єрів I рівня полягає саме у своєчасному усвідомленні необхідності проведення оцінки рівня адаптивності діяльності підприємства. Оцінку рівня адаптивності діяльності підприємства необхідно проводити систематично, а не тільки при виникненні необхідності. Це дозволить, по-перше, отримати інформацію відносно реальних можливостей підприємства на конкретний момент часу; по-друге, прийняти обґрунтоване управлінське рішення відносно подальших дій з підтримки чи підвищення рівня адаптивності діяльності підприємства.

Бар'єри II рівня пов'язані з ресурсними обмеженнями. Виникнення бар'єрів II рівня пояснюється тим, що оцінка рівня адаптивності діяльності підприємства вимагає часових, фінансових, людських, інформаційних ресурсів. Тобто для проведення оцінки на рівні керівництва підприємства має бути запланований і відведений час, мають бути призначені відповідальні особи та передбачено фінансування. Окрім цього в межах кожної підсистеми підприємства має бути підготовлена інформація, яка може бути при оцінці рівня адаптивності діяльності підприємства, уповноваженим і відповідальним особам має бути забезпечений доступ до необхідної для оцінки інформації.

Бар'єри III рівня пов'язані з подоланням опору з боку працівників підприємства. Виникнення бар'єрів III рівня викликане таким:

по-перше, оскільки оцінка рівня адаптивності діяльності підприємства проводиться, у тому числі, за участю працівників підприємства, можливим є нерозуміння з їх боку необхідності та доцільності цієї процедури;

по-друге, оскільки оцінка рівня адаптивності діяльності підприємства припускає оцінку, у тому числі, працівників підприємства, то можливо виникнення психологічних проблем, пов'язаних зі страхом втратити роботу, з необхідністю пристосовуватись до нових умов праці, з можливістю невідповідності новим вимогам тощо. Виникнення таких проблем пояснюється тим, що за результатами оцінки рівень кваліфікації працівників може виявитись не відповідним вимогам.

Таким чином можна стверджувати, що від подолання бар'єрів I, II і III рівнів залежить оперативність реагування підприємства на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ і ефективність пристосування до них. Чим вище рівень бар'єрів, тим, більше часу займає підготовка підприємства до адаптації, відповідно, чим він нижчий, тим вище швидкість реагування на зміни та ефективність пристосування до них. Відсутність на підприємстві бар'єрів I, II і III рівнів свідчить про систематичну оцінку рівня адаптивності діяльності підприємства; про володіння керівництвом підприємства інформацією щодо рівня адаптивності діяльності підприємства, яка може бути використана при ухваленні управлінських рішень щодо підтримки чи підвищення рівня адаптивності, зокрема та розвитку діяльності підприємства в цілому.

Література:

1. Ячменьова В. М. Стійкість діяльності промислових підприємств: оцінка та забезпечення : [монографія] / В. М. Ячменьова. — Сімферополь : ВД "АРІАЛ", 2010. — 472 с.
2. Ячменьова В. М. Ефективність управління діяльністю промислового підприємства та діагностика загроз : [монографія] / В. М. Ячменьова, М. В. Височина, О. Й. Сулима. — Сімферополь : ВД "АРІАЛ", 2010. — 472 с.
3. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства : сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. — К. : Лібра, 2003. — 280 с.
4. Смерічевський С. Ф. Зв'язано-диверсифіковані системи підприємств: генезис, моделювання та стратегічний аналіз: [монографія] / С. Ф. Смерічевський. — Донецьк : ВІК, ДонДУУ, 2008. — 375 с.
5. Воронкова А. Э. Стратегическое управление конкурентоспособным предприятием : динамика и организация : [монографія] / Алла Эженовна Воронкова. — Луганск : ВЛУ, 2000. — 315 с.

ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ РЕКРЕАЦИОННЫХ ТЕРРИТОРИЙ: ПРОГНОЗНО-МОДЕЛЬНЫЙ ПОДХОД

Пашенцева А.В., аспирант
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Взаимоотношения общества и природы развиваются по мере накопления знаний и опыта в процессе использования природных ресурсов, что включает охрану, восстановление и их воспроизводство. Природные рекреационные ресурсы являются незаменимым ресурсом и материальной базой развития рекреационного природопользования, что обуславливает необходимость их охраны от загрязнения и разрушения. Степень удовлетворения рекреационных потребностей зависит от качества окружающей среды в регионе и совпадает с экологическими потребностями человека в естественных условиях

своей жизнедеятельности, а именно в чистом воздухе и воде, в общении с живой природой. Все это имеет общественную значимость, которая зависит от степени обеспеченности экологической безопасности региона, что должно сопрягаться с реализацией единой концепции устойчивого социально-экономического развития как основы национальной безопасности и реального повышения качества жизни человека.

Целью данной научной работы является обоснование сущности понятия экологическая безопасность рекреационных территорий с позиции прогнозно-модельного подхода.

Развитие рекреационных территорий способствовало выявлению различного рода противоречий, способных вызвать конфликт интересов. С одной стороны, сохранение природно-ресурсного потенциала данных территорий предусматривает рациональное их природопользование, а с другой – обеспечение высоких темпов социально-экономического развития повышает интенсивность использования их потенциала, и как следствие, снижение экологической безопасности. В этой связи прогнозно-модельный подход призван разработать специальные критерии оптимальности, обеспечивающие экологическую эффективность использования рекреационных территорий.

Так, в рамках данного подхода, для определения критериев устойчивого развития территориальных комплексов можно выделить подход, предложенный М. П. Лепешевым. Согласно ему формирование модели эффективного экологического развития возможно с экономическими ограничениями: сохранение целостности, экологической безопасности, восстановление естественных ландшафтов. Однако выполнение этих ограничений возможно с учетом определения максимальной нагрузки на рекреационные территории, под которой понимается "ситуация, обеспечивающая достаточные условия для прибыльной деятельности рекреационных территорий, а количество рекреантов и антропогенное давление остается в границах их возможностей самовосстановления" [5, с. 8].

Тогда экологическую безопасность рекреационных территорий можно рассматривать как состояние равновесия экономических и экологических условий, обеспечивающих паритетное развитие субъектов рекреационной деятельности и природной среды. Это означает, что возможно достичь не только самовосстановления, за счет ассимиляционного потенциала всех компонентов природы, но и ее саморегуляции. В данном случае определяющим является фактор саморегуляции территориальных комплексов, т.е. "возможность восстановиться после антропогенного влияния и создать условия для дальнейшего развития".

Однако, на наш взгляд, в реальности достичь этого достаточно трудно, так как непрерывный рост антропогенной нагрузки приводит к отрицательным экологическим последствиям, что негативно отражается на социально-экономическом состоянии рекреационных территорий. Так вследствие загрязнения и отсутствия системы интегрированного управления экологической безопасностью данных территорий Украина ежегодно теряет

около 1,3 – 1,45 млрд. грн. [6, с. 121], что наглядно подтверждает необходимость их действенной защиты.

С позиций прогнозирования тенденций развития загрязнения территории на основе модели "доходы-загрязнение" рассматривают экологическую безопасность украинские ученые Л.Г. Мельник, О.В. Кубатко [3, с. 131-136].

Сущность модели заключается в том, что по мере роста доходов населения конкретного региона снижается его загрязнение. На начальном этапе развития территории, в условиях интенсификации экономических отношений, концентрация и объемы выбросов загрязняющих веществ в виду использования устаревших технологических решений и развития процессов индустриализации значительно возрастает. Однако в дальнейшем в условиях роста благосостояния населения наблюдается снижение выбросов загрязняющих веществ. Это можно объяснить ростом спроса населения на экологически чистую окружающую среду, что стимулирует развитие экологического бизнеса. Кроме того, население начинает уделять внимание отдыху, здоровью, созданию основ экологической культуры и образования. В этом случае экологическая безопасность территорий рассматривается как "система действий, обеспечивающая последовательное экономическое развитие территорий, способствующее росту доходов населения и росту граничного неудовлетворения загрязнением окружающей среды" [4, с. 132].

Можно согласиться с этой точкой зрения, так как высокий уровень благосостояния населения способствует росту сознания человека о необходимости создать приемлемые экологические условия для своей жизнедеятельности, обезопасить себя от негативного воздействия аддитивных свойств загрязняющих веществ.

Однако подойти к пониманию и осознанию необходимости проводить мероприятия по улучшению экологических условий возможно в несколько этапов:

первый этап, связан с пониманием необходимости кардинальных изменений качества окружающей среды для сохранения уровня благосостояния;

второй, характеризуется практическими действиями, как на уровне отдельного индивидуума, так и субъекта хозяйствования;

третий, связан с реализацией системы экологической культуры и воспитания населения, что позволяет заложить основы бережного отношения к естественным ландшафтам и повысить ответственность человека перед будущими поколениями за сохранность природной среды.

Вместе с тем данная модель имеет и некоторые недостатки. Она не учитывает ассимиляционный потенциал биосферы территорий, а ставить в зависимость экологическую безопасность территории региона от экономического фактора, в частности роста дохода населения не совсем верно. Это можно объяснить тем, что данная модель может служить оправданием для хозяйствующих субъектов, чья деятельность непосредственно связана с загрязнением окружающей среды.

Социально-экономическое развитие зависит от уровня и возможности сбалансировать разнообразные формы природопользования. Удовлетворение

растущих потребностей населения в товарах и услугах приводит к увеличению расхода природных ресурсов, а это способствует росту нагрузки на отдельные элементы природной среды. Однако по мере исчерпания природных ресурсов обеспечение экономического роста, как в пределах региона, так и отдельного территориального комплекса становится проблематичным. Поэтому одним из вариативных решений поиска компромисса между повышением экономической эффективности функционирования территориального комплекса и обеспечением экологической безопасности является управление пространственным развитием территорий. Это способствует вовлечению в хозяйственный оборот новых компонентов природной среды, которые расположены не только в пределах конкретной территории, но и могут выходить за ее границы, включая недра, акватории других экологических систем.

В этой связи экологическую безопасность целесообразно рассматривается как "состояние территории, характеризующееся рациональным использованием ресурсных возможностей территориального пространства и обеспечивающее достижение сбалансированного социально-экономического и экологического развития пространственных формирований" [2, с. 14]. Дискуссионным в данном определении является обеспечение условий для использования природно-ресурсного потенциала территории при сохранении благоприятных экологических условий для жизнедеятельности человека.

Возможным решением здесь является точка зрения украинского ученого А. И. Виленчука, который предлагает использовать систему стандартов качества управления пространственным развитием с применением аппарата прогнозирования. Однако для этого необходимо обосновать приоритетное направление для конкретного региона [1, с. 24]. Таковыми могут быть: экологическое здоровье, качество воздуха, состояние водных ресурсов, биологическое разнообразие, продуктивность природных ресурсов, устойчивое энергетическое развитие.

Тогда выход из такой ситуации видится в обосновании целей, определении задач и разработке механизма построения эколого-экономического пространства территории при условии согласования экономических решений и экологической политики. На наш взгляд построение такого пространства целесообразно осуществлять на территориях приоритетного развития, к которым относятся рекреационные, при условии единства компонентов системы связей, имеющей характер целостной структуры.

Тогда экологическую безопасность рекреационных территорий с позиции прогнозно-модельного подхода можно представить как систему действий, направленных на рациональное использование их ресурсов с учетом обеспечения условий паритетного развития общества и окружающей среды, что возможно достичь реализацией эколого-экономических мероприятий превентивного характера.

Литература:

1. Виленчук А. А. Гармонизация единого эколого-экономического пространства Украины / А. А. Виленчук // Экономист. — 2008. — № 4. — С. 21—27.
2. Згуровский М. М. Украина в глобальных измерениях устойчивого развития / М. М. Згуровский // Экономист. — 2006. — № 6. — С. 14—19.
3. Мельник Л. Г. Економічний розвиток регіонів України з урахуванням екологічної компоненти в контексті сталого розвитку / Л. Г. Мельник, О. В. Кубатко // Регіональна економіка. — 2009. — №5. — С. 131—136.
4. Мельник Л. Г. Экономика природопользования / Л. Г. Мельник, Л. Хенс, Э. Буни. — К. : Наукова думка, 1998. — 480 с.
5. Черчик Л. М. Методологічні підходи до визначення оптимальних режимів використання природних рекреаційних ресурсів / Л. М. Черчик // Регіональна економіка. — 2004. — № 4. — С. 7—11.
6. Worked resources. — New York, Oxford university press, 2009-2010. — 398 p.

ОСОБЕННОСТИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Пергат Л.И., ассистент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

В условиях глобализации мировой экономики и повышения роли внешнеэкономической деятельности (ВЭД) для отечественных предприятий важнейшей задачей становится совершенствование стратегического управления.

Стратегическое управление ВЭД предприятия – это реализация концепции, в которой соединяются функциональный, системный, ситуационный и процессный подходы к управлению ВЭД предприятия, что дает возможность устанавливать цели развития, сравнивать их с реальными возможностями предприятия, разрабатывая и реализуя при этом систему стратегий [2].

Основная задача стратегического управления ВЭД предприятия заключается в развитии внутреннего внешнеэкономического потенциал предприятия, который позволит обеспечить ему не только конкурентоспособность на внешних рынках в длительном периоде времени, но и добиться удовлетворенности внутреннего потребителя произведенными ценностями.

Общепринятые характеристики стратегического управления ВЭД предприятия касаются зарубежных предприятий, которые функционируют в условиях развитых рыночных отношений [1]. Поэтому перенесение идеологии стратегического управления ВЭД вышеуказанных предприятий на отечественную экономику нуждается в детальном учете особенностей управления данной деятельностью каждого предприятия в среде, которая его окружает, что является актуальным в настоящее время.

К особенностям стратегического управления ВЭД предприятия относится следующее:

во-первых, стратегическое управление ВЭД является составной частью системы управления конкретного предприятия, которое может оказывать как положительное, так и отрицательное влияние на нее;

во-вторых, стратегическое управление ВЭД предприятия базируется на функциональном подходе, характеризуемом исполнением на каждом этапе разных управленческих функций: стратегического анализа, стратегического планирования, стратегического контроля;

в-третьих, действия стратегического управления ВЭД направлены не только на выработку целей функционирования ВЭД предприятия, организацию их реализации, контроль, мотивацию деятельности сотрудников, но и на регулирование взаимодействия предприятия с международной внешней средой и национальной внешней средой;

в-четвертых, при стратегическом управлении ВЭД предприятия возникает необходимость в определении последовательности этапов разработки стратегии ВЭД предприятия;

в-пятых, при стратегическом управлении ВЭД предполагается обоснование и внедрение стратегических изменений, направленных на победу в конкурентной борьбе и обеспечения стойкого становления предприятия – субъекта ВЭД с учетом изменений в его внешнем окружении, с определением стратегических ресурсов и внутренних возможностей предприятия;

в-шестых, в процессе стратегического управления ВЭД предприятия предполагается ведение бизнеса с несколькими национальными правительствами, валютами, политическими, правовыми, экономическими и культурными системами, знания которых необходимы.

Таким образом, процесс стратегического управления внешнеэкономической деятельности предприятия на том или ином этапе имеет свои специфические особенности, связанные, прежде всего с необходимостью учета и изучения наибольшего количества факторов среды окружения предприятия для успешного функционирования его деятельности.

Литература:

1. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підруч. / О. А. Кириченко. — 2-е вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 518 с.
2. Мазаракі А. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / А. А. Мазаракі. — К. : Київ. нац. торг. ун-т, 2012. — 824 с.

РАЗВИТИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА КАК ФАКТОР ЭКОЛОГИЧЕСКИХ РИСКОВ

Погорелая Т.А., к.э.н., доцент
Кузбасский государственный технический университета им. Т. Ф. Горбачева
(г. Кемерово, Россия)

Бабкина С.И., к.э.н., доцент Института стран Востока и Африки
ЧВУЗ Международный Славянский университет
(г. Харьков)

Глобальный характер современных экологических процессов, порождающий обострение проблем мировой экологической безопасности, многократно усилился в начале 21 века, что вызывает необходимость государственного и международного регулирования природопользования и предполагает совместные усилия разных стран для координации экономического и экологического поведения. Для передовых мировых держав формирование "гармонизирующей с природой" системы воспроизводства становится приоритетом дальнейшего развития. Рост значимости экологического фактора отражен в Рамочной конвенции ООН об изменении климата, в Киотском протоколе (продление которого до 2020г. в документе "Дохийский климатический портал" было поддержано 200 странами ООН 8 декабря этого года [8]) и во многих других международных документах. Для решения экологических проблем создаются специальные международные институты, как, например, "Зеленый климатический фонд" (образован в 2010 г. с целью распределения порядка 100 млрд. долл. ежегодно до 2020 г.) [4]. Очевидно, что выработать общие принципы, механизмы и инструменты рационального природопользования и охраны окружающей среды в международном масштабе возможно только при непосредственном участии национальных государств в международном сотрудничестве. Однако на сегодняшний день масштабы экологического сотрудничества незначительны, а международное экологическое регулирование не настолько эффективно, чтобы все страны стремились одинаково активно участвовать в создании механизма внешних ограничений их хозяйственной деятельности.

В условиях продолжающегося мирового кризиса внимание к проблемам экологии существенно снижается даже в развитых государствах. В странах же, перед которыми стоит задача "наверстывания", взаимосвязь экологии и экономики проявляется двояко: с одной стороны, вся совокупность экологических проблем является результатом хозяйственной деятельности, с другой – их нерешенность проявляется в замедлении экономического роста. Именно неравномерность технологического развития разных стран и непроработанность механизма международного содействия внедрению экологических технологий увеличивает роль национальных государств в решении проблем экологической безопасности.

Представляется важным оценить с этих позиций ситуацию в таких странах, как Украина и Россия, где особенностью развития последних трех деся-

тилеть стала деградация одновременно многих компонент человеческого, физического и природного капиталов, как взаимосвязанных элементов агрегированного капитала национального хозяйства [2, 5]. При быстром росте доли природоэксплуатирующих и загрязняющих отраслей продолжает снижаться доля перерабатывающих и обрабатывающих (машиностроение, производство информационных средств производства и др.), т.е. наименее угрожающих окружающей среде. Ухудшение состояния экосистем в большинстве регионов ничем не компенсируется, напротив, оно усиливается одновременным действием следующих факторов:

- преобладанием экстенсивного типа развития, ускоряющего истощение природных ресурсов;

- использованием отсталых технологий, усиливающим проблему роста количества отходов потребления и производства;

- массовым старением производственных фондов во всех отраслях хозяйства, ведущим к росту количества экологических катастроф.

Стремление российского и украинского государств в кризисной ситуации поддержать отрасли, ориентированные на экспорт, объяснимо, однако недоучет экономической ценности природных ресурсов, формирующих нерациональную структуру экспорта, объективно способствует закреплению сырьевого типа развития и усилению проблемы истощения природного капитала.

Особую роль среди этих факторов играет международное экономическое сотрудничество, ведущее к росту экологических издержек совместного предпринимательства. Экологические риски многократно увеличиваются с усилением взаимозависимости в хозяйственной жизни различных стран. Опыт России весьма поучителен в этом смысле, прежде всего, он касается приграничных регионов с Китаем. Либерализация внешнеэкономической деятельности резко изменила режим развития большинства этих регионов, традиционно относящихся к наиболее бедным субъектам РФ [2]. Международное сотрудничество рассматривается там как фактор подъема периферии, но в результате часто приводит к нерациональному использованию природных ресурсов. Экологические вопросы, связанные с эксплуатацией российских природных ресурсов, приходится обычно решать именно российской стороне, и ее издержки сотрудничества существенно возрастают. При отсутствии эффективного механизма, обеспечивающего привлечение китайских партнеров к реализации мероприятий по сохранению целостности экосистемы, это приводит к резкому ухудшению экологической ситуации.

Исходя из того, что роль Китая в мировой экономике неуклонно возрастает, а Украина и Россия крайне заинтересованы в развитии партнерских связей с КНР [1], растущую значимость приобретает возможность выработки совместных экологических мероприятий на основе учета накопленного опыта и наработанных экологических технологий каждой из сторон. В этом смысле и для украинской, и для российской экономик может быть весьма полезен опыт КНР по созданию "экологической цивилизации"[6], а также по ускоренному переходу к ресурсосберегающей и экологически чистой модели развития. Госкомитет КНР по охране окружающей среды еще в 2003 г. разрабо-

тал "Закон о стимулировании чистого производства", вводящий контроль над всеми этапами производственного процесса (выбор источников энергии и сырьевых материалов, проектирование, производство, техобслуживание, использование отходов). Вступил в силу "Закон об оценке воздействия на окружающую среду", предписывающий ведомствам, ответственным за экологический контроль, при разработке планов использования ресурсов вносить в них соответствующие показатели. На этой основе начала действовать система ответственности производителя за утилизацию своей продукции, предусматривающая санкции, если эта продукция, выброшенная потребителями, наносит вред окружающей среде [6]. Ее цель - побудить предприятия использовать материалы и проекты, позволяющие включать использованную продукцию в замкнутый цикл, выпускать продукцию, не разрушающую окружающую среду, сокращать использование вредных веществ. Началось внедрение программы страхования ответственности за загрязнение в ряде регионов, которое должно стать обязательным к 2014 г. [5]. Опыт разработки и применения всех этих мер может быть очень полезным и поучительным для наших стран.

Особенный интерес для международного экологического сотрудничества Украины, России и Китая могут представлять новые технологии угледобычи. У руководства КНР вызывает серьезную озабоченность рост зависимости экономики от такого экологически грязного сырья, как уголь, тем более, что страна является одновременно и крупнейшим экспортером, и импортером угля. Шахты в Китае часто играют градообразующую роль, как в Донбассе и в Кузбассе, они являются основными налогоплательщиками в местный и центральный бюджеты, и от них зависит экономическое положение крупных регионов. Для активного развития промышленности важна сравнительная дешевизна угля, но использование угля низкого качества ухудшает экологию страны. Масштабы принимаемых в 2009-2012 гг. мер по развитию китайского внутреннего рынка, ускоряющих урбанизацию населения и требующих строительства все большего количества новых электростанций, грозят превратить проблему загрязнения окружающей среды в серьезный фактор, тормозящий экономический рост. Поэтому, учитывая, что в развитых странах значительный рост эффективности угледобычи и уменьшение вреда окружающей среде произошли именно на основе использования принципиально новых технологий, КНР направил в 2010-2012 гг. около 24,34 млрд. юаней на их разработку и внедрение [3].

Интернационализация производства, организованная на таких условиях, а не на временных проектах, может обеспечить получение реальных конкурентных преимуществ. Тем не менее, на сегодняшний день огромный потенциал украинско-российско-китайского сотрудничества сформировался лишь в области ТЭК, и направления эффективного взаимодействия пока проработаны преимущественно в сфере добывающей промышленности. Что касается соглашений, связанных с переработкой, производством оборудования, созданием новых научных знаний, т.е. реальными факторами ускорения модернизации украинской и российской экономик, то их доля остается незначительной. Для преодоления несимметричности развития и недостаточности технологий

в странах, где сосредоточено "грязное производство", необходима разработка механизмов, обеспечивающих доступ к новым, более безопасным технологиям. С этой целью в важнейших отраслях, включенных в орбиту взаимодействия, доля государственной собственности должна быть господствующей, что обеспечит необходимые гарантии и высокий уровень ответственности за результат.

Украинские и российские природоохранные организации и общественность обеспокоены не просто стремительными темпами роста финансовых потоков из Китая, а тем, что они аккумулируются преимущественно в отраслях с высокими экологическими рисками [7]. Набор средств международного регулирования ограничен, а эффективность совместных усилий для защиты природных экосистем недостаточна для резкого уменьшения экологических издержек сотрудничества.

С целью максимального уменьшения экологических рисков в международном сотрудничестве и выработки экологической политики и Украине, и России необходимо поступательно решать серьёзные проблемы:

формировать законодательную основу единой системы предупреждения, ликвидации вреда и восстановления окружающей среды. Имея в виду, однако, что сами по себе правовые основы (контроль, надзор, лицензирование и т.д.) без разработки адекватных финансовых механизмов не обеспечат замену устаревших неэкологичных технологий и появление рециклинговой индустрии;

совершенствовать институты экологического аудита и экологической экспертизы, разрабатывать способы определения объема убытков, причиняемых загрязнением окружающей среды, повреждением и уничтожением отдельных природных объектов или комплексов;

развивать механизмы страхования экологических рисков и возмещения причиненного вреда, распределения ответственности за загрязнение среды;

разрабатывать качественное информационное и аналитическое обеспечение экологических программ, одновременно с подготовкой в этой сфере компетентных и высокопрофессиональных кадров.

Только комплексный межстрановой подход к осуществлению этих мероприятий позволит минимизировать экологические риски международного сотрудничества Украины, России и Китая.

Литература:

1. Украина выступает за активизацию трехстороннего сотрудничества с Россией и Китаем. — Режим доступа :

<http://rus.newsru.ua/finance/20jun2011/yanekhu.html#3>

2. Экологические риски российско-китайского трансграничного сотрудничества: от "коричневых" планов к "зеленой" стратегии / Под ред. Е. Симонова. Москва-Владивосток-Харбин : WWF, 2010. — 204 с.

3. Островский А. В. Мировой финансовый кризис и его влияние на китайскую экономику. — М. : ИДВ РАН, 2010. — 292 с.

4. На саммите ООН подписано целевое соглашение по климату. — Режим доступа : <http://unix66.ru/content/7021/>
5. Экономика Китая / Электронный портал. — Режим доступа : <http://www.webeconomy.ru/>
6. Фисун А. Экономический прорыв Китая: достижения, перспективы и проблемы. № 5, 2011 г. “Экономика Украины”. — С. 84—88.
7. "О том, какое место Украина занимает в глобальной стратегии Китая", 20.09.2012 / Электронный портал. — Режим доступа : <http://www.prostobiz.ua/finansy/investment/stati/>
8. Киотский протокол продлили до 2020 г. — Режим доступа : http://www.bbc.co.uk/russian/rolling_news/2012/12/121208_rn_kyoto_protocol.shtml

КАЧЕСТВЕННЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ВЕРОЯТНОСТИ БАНКРОТСТВА ПРЕДПРИЯТИЙ

Рогатенюк Э.В., к.э.н., доцент кафедры финансы и кредит
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

С целью быстрой идентификации финансового кризиса на предприятии целесообразно использовать систему раннего предупреждения и реагирования, одним из инструментов которой являются многокритериальные качественные методы и методики прогнозирования вероятности банкротства: методика В.В. Ковалева, метод Д. Аргенти, методика компании ERNEST&WHINNER, метод Скоуна и другие, рассмотренные в работах [1, 2, 3].

Методика оценки вероятности банкротства компаний В.В. Ковалева представляет собой двухуровневую систему показателей: 1) критерии и показатели, неблагоприятные текущие значения или динамика которых свидетельствуют о возможных в будущем значительных финансовых затруднениях, в том числе и банкротстве (например, существенные потери, повторяющиеся в основной производственной деятельности; устойчиво низкие значения коэффициентов ликвидности; недостаток оборотных средств); 2) критерии и показатели, неблагоприятные значения которых не дают основания рассматривать текущее финансовое состояние как кризисное, однако указывают, что при определенных условиях или непринятии соответствующих мер ситуация может резко ухудшиться (например, потеря ключевых сотрудников аппарата управления; вынужденные остановки, а также нарушение производственно-технологического процесса). Рассчитанные показатели сравниваются с критическими значениями, детализированными по отраслям (видам экономической деятельности). Однако для этого требуется наличие накопленного эмпирического материала за несколько лет.

Метод Д. Аргенти (А-счета) представляет способ оценку финансового состояния предприятия, а именно – определение неудовлетворительной креди-

тоспособности и, следовательно, возможного банкротства предприятия. В его основу положен не только анализ сложившихся на предприятии финансовых коэффициентов, но и несколько дополнительных факторов ("директор-автократ", "слишком высокая доля заемного капитала", "судебные иски" и т.п.). Использование данного метода позволило выявить следующее: большинство фирм-банкротов проходят три ярко выраженные стадии: 1) недостатки – компании, скатывающиеся к банкротству, годами демонстрируют ряд недостатков, очевидных задолго до фактического банкротства; 2) ошибки – вследствие накопления недостатков компания может совершить ошибку, которая приведет к банкротству; 3) симптомы – совершенные в течение двух – трёх лет ошибки начинают проявлять все известные симптомы неплатежеспособности, приближающие ухудшение (скрытое при помощи "творческих" расчетов) основных финансовых показателей и нехватку денежных средств. Каждому фактору стадии присваивается определенное количество баллов, после чего рассчитывается сводный показатель А-счета, по шкале которого состояние предприятия относят к одной из трёх групп: деятельность компании успешна (5–10 баллов); компания может обанкротиться в течении 5 лет (18–35 баллов); компания находится в состоянии кризиса (35–70 баллов). Несмотря на преимущества (системность, комплексный подход к пониманию финансового состояния предприятия), данный метод имеет существенные недостатки, заключающиеся в многокритериальности используемых параметров, субъективности принимаемых решений, необходимости составления экономического баланса помимо бухгалтерской отчетности.

Еще более субъективный характер носят тест компании ERNST&WHINNEY (включает 12 весьма отвлеченных вопросов: директора компании ездят на личных "Роллс-Ройс", есть ли фонтан в приемной, есть ли флагшток во дворе фабрики и т.п.) и метод Скоуна (представляет собой анкету из 13 не менее субъективных вопросов: компании менее пяти лет, компания работает в циклической отрасли, краткосрочные обязательства больше оборотных активов, соотношение заемных и собственных средств более 100%, за последние четыре года выручка увеличилась более чем на 50% и т.п.). Так, если на более чем 5 из 13 вопросов анкеты Скоуна получен ответ "да", то компания переживает осложнения; если на более чем 8 – финансовое состояние компании слишком тяжелое, то есть ей грозит банкротство.

Таким образом, кризис-прогнозные методики базируются на сравнительном анализе не только количественных, но и качественных показателей обанкротившихся компаний с аналогичными данными "подозрительных" компаний. Их основным преимуществом является возможность осуществления анализа сложных процессов, которые невозможно описать с помощью однокритериальных методик, базирующихся на количественных оценках. А основным недостатком – то, что любое прогнозное решение, независимо от числа критериев, является субъективным, а рассчитанные значения критериев носят скорее характер информации к размышлению, нежели побудительных стимулов для принятия немедленных решений. Именно поэтому в последнее время активизируются исследования по разработке искусственно-интеллектуальных

систем, одновременно работающих с количественными и качественными показателями, характеризующими состояние предприятия как системы в статике, и позволяющих моделировать ее развитие исходя из задаваемых ограничений (диагностические экспертные системы, системы нейронно-сетевых вычислений).

Литература:

1. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / [Т. С. Колебанов, О. М. Бондар, О. В. Мозенкова та ін.] / За ред. О. В. Мозенкова. — Х. : ВД "ИНЖЕК", 2003. — 272 с.
2. Плікус І.Й. Фінансова санація та банкрутство підприємств : [навч. посіб.] / І. Й. Плікус, М. А. Деркач, В. М. Боронос. — Суми : Вид-во СумДУ, 2008. — 172 с.
3. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : [навч. посіб.] / О. О. Терещенко. — К. : КНЕУ, 2000. — 412 с.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ СБОРА И УТИЛИЗАЦИИ ТБО НА МУНИЦИПАЛЬНОМ УРОВНЕ

Сиволап А.В. ст. преподаватель кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Растущее количество отходов и нехватка средств их переработки характерны для многих городов. Муниципальные власти повсеместно пытаются найти лучший способ для утилизации отходов своих граждан. Особенно остро эта проблема стоит в мегаполисах.

До эры агломераций утилизация отходов была облегчена благодаря всасывающей способности окружающей среды: земли и воды. Передвижение в города привело к совершенно иной потребительской структуре. Продукцию стали обменивать, а значит, упаковывать для большего удобства. В промышленно развитых странах вес упаковки составляет около 30%, а по объему - 50% всех домашних отходов.

Наиболее распространенной является организация сбора и удаление бытовых отходов, предусматривающая регулярный вывоз за город на свалки (полигоны), что загрязняет почву, при его разложении продуктами распада. Таким способом у нас ликвидируется 99% образующихся отходов.

Ужесточение условий захоронения отходов приводит к тому, что все больше и больше мусора вывозится на дальние расстояния в санитарные зоны. Цена утилизации при этом увеличивается на 1 доллар на 1 тонно-километр перевезенного мусора. Увеличение расстояния перевозки, кроме этого, приводит к увеличению количества потерь ТБО в процессе транспортировки. Только при транспортировке на свалки за пределы городской черты потери (по данным на 1984 г.) составили: во Франции 10,3%, в Греции - 17,5%.

Чтобы сократить расходы и потери при транспортировке строят накопительные станции, на которые ТБО доставляют из определенного района на автомобилях малой грузоподъемности, а затем перегружают в социальные транспортные средства, способные перевозить до 40 м³ груза.

При разработке мероприятий по снижению отрицательного воздействия ТБО на состояние окружающей природной среды важно, соблюдать определенную последовательность действий:

1. Мероприятия по первичному сокращению количества ТБО ("безотходный тип потребления").

2. Мероприятия по вторичному сокращению количества ТБО (селективный сбор, повторное использование и переработка оставшейся части).

Мероприятия по вторичному сокращению количества ТБО должны включать селективный (раздельный) сбор, сортировку, повторное использование и переработка оставшейся части отходов (ресайклинг). Их основная цель - максимальное извлечение из всей массы утильные компоненты: черных и цветных металлов, бумаги, текстиля, пластмассы, стекла. Доля ресайклинга в передовых странах составляет в среднем 10-15% от общей массы ТБО, но по отдельным видам отходов она может быть высокой: по бумаге и картону - до 49%, по стеклу - до 65%, по алюминиевым банкам - до 83%.

3. Мероприятия по утилизации ТБО (сжигание, которое может рассматриваться не только как уменьшение объема захораниваемых отходов, но и как средство для получения тепловой и электрической энергии).

4. Безопасное захоронение не утилизируемой части ТБО. Последнее место данного способа обращения с ТБО определяется стремлением минимизировать объемы размещаемых на свалках отходов жизнедеятельности и вредное их воздействие на окружающую среду и человека.

Следует отметить, что термин "сокращение отходов" обозначает спланированную серию мероприятий, направленных на уменьшение количества и вредных свойств производимых отходами.

НЕОБХІДНІСТЬ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Сейсебаєва Н.Г., ст. викладач НФ
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя)

У сучасних умовах інновації є найважливішим елементом підвищення ефективності діяльності різних організацій. Впровадження наукових досягнень і винаходів в організації забезпечує постійне оновлення і поліпшення продукції (послуг, що надаються), що випускається нею, вживаних технологій.

Важливо відзначити, що на сьогоднішній день в економічній літературі не існує єдиного розуміння суті інновацій.

При цьому в ній (літературі) представлена значна кількість різних визначень терміну "інновація" і деяких інших основних понять по інноваційній діяльності, здійснюваній підприємствами.

Інновація (нововведення) – кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, упровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг.

Інновація (нововведення, інноваційний продукт) – результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового продукту, послуги і технології і/або нової організаційно-економічної форми, володіє явними якісними перевагами при використанні в проектуванні, виробництві, збуті, споживанні і утилізації продуктів, забезпечує додаткову в порівнянні з попереднім продуктом або організаційно-економічною формою економічну (економія витрат або додатковий прибуток) і/або суспільну вигоду.

Інновація (нововведення) – кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого продукту, що реалізовується на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного в практичній діяльності.

У вітчизняній практиці інновацію розглядають як кінцевий результат (або просто результат) інноваційної діяльності, в зарубіжній – як діяльність, процес змін. Існує також наступне визначення: інновація (нововведення) – результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, упровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного в практичній діяльності, або нової або вдосконаленої організаційно-економічної форми, що забезпечує необхідну економічну і (або) суспільну вигоду.

Природно, що таке різноманіття визначень створює тільки плутанину в поняттях, оскільки немає єдиної прийнятої позиції, єдиної точки зору. І це стає тим більше важливо і актуально, що на сьогоднішній день продовжує існувати проблема відсутності офіційної загальноприйнятої термінології в області інноваційної діяльності.

Методологія системного опису інновацій в умовах ринкової економіки базується на міжнародних стандартах.

Відповідно до міжнародного стандарту по науці і інноваціям - руководство Фраскаті – інновація визначається як "... кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, упровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного в практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг".

Для ефективного управління інноваційною діяльністю необхідне ретельне і детальніше вивчення інновацій.

Немає жодної сфери діяльності, де винахідливий людський розум не прагнув би підвищити її ефективність за допомогою інновацій.

К ВОПРОСУ О ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПАРАДИГМАХ В СВЕТЕ СЕРВИСНОЙ ЛОГИСТИКИ

Скоробогатова Т.Н., д.э.н., доцент, профессор кафедры менеджмента
предпринимательской деятельности ТНУ имени В.И. Вернадского
(г. Симферополь)

Расширение и углубление применения сравнительно молодой науки логистики, нацеленной на оптимальное управление материальными и сопутствующими (кадровыми, финансовыми, информационными) потоками, в разных сферах деятельности обусловило необходимость разработки новых концептуальных положений. Выделение логистической ветви – сервисной логистики как науки и практики управления потоками потребителей и обслуживающими их потоками – заставляет по-новому взглянуть на традиционные концептуальные положения, требует их переосмысления и интерпретации в новом аспекте.

Одно из концептуальных положений логистики касается этапов ее развития и соответствующих парадигм. Уточним, что большинство авторов выделяют аналитическую, технологическую (информационную), маркетинговую, интеграционную парадигмы; отдельные авторы добавляют сюда ресурсную как часть маркетинговой парадигмы и инновационную, действующую параллельно с интеграционной [1-8]. Указанные парадигмы фактически отражают этапы традиционной логистики, причем на каждом из них внимание концентрируется на определенном потоке.

На первом этапе развития логистики – генезисе, когда формируются предпосылки логистической концепции и принципы логистики применяются фрагментарно, доминирует аналитическая парадигма. Логистика выступает как теоретико-методологическая наука, занимающаяся управлением материальными потоками. Соответственно, внимание концентрируется на материальном потоке.

Второй этап характеризуется развитием концепции физического распределения как составной части маркетинга и формированием теоретических положений, резонирующих с практическими разработками логистики. Доминирует технологическая (информационная) парадигма, а логистика предстает в виде системы, обеспечивающей формулирование проблемы управления логистическими потоками и синтез информационно-компьютерного обеспечения процесса управления. Акцент делается на информационном потоке.

На третьем этапе происходит систематизация логистики, что находит практическое отражение в образовании логистических систем. Доминирует маркетинговая парадигма, в составе которой выделяется ресурсная. Формируется концепция бизнес-логистики и рассматриваются вопросы снижения затрат в производстве и распределении. Логистика выступает как экономическая наука, на основе системного подхода определяющая стратегию конкурентоспособности предприятия (объединения). Происходит поворот в сторону финансового потока.

Четвертый этап идентифицируется с экспансией логистики. Доминирует инновационно-интеграционная парадигма. Логистика рассматривается как научно-практическая основа формирования новой инфраструктуры рынка с элементами логистического предпринимательства и инструмент менеджмента, обеспечивающий координацию логистических систем разного уровня. На первый план выходит кадровый поток.

На современном этапе конкретизируются концептуальные положения и принципы логистики применительно к "чистым услугам", то есть направленным не на обслуживание материального производства, а функционирующим автономно. Логистика выступает как наука и практика управления всеми видами потоков в производственно-экономической и социально-экономической сферах. Формируется сервисная парадигма, фокусирующая внимание на потоке потребителей.

Следовательно, современный этап развития логистики обусловил возникновение сервисной парадигмы, концентрирующейся на процессе обслуживания. Такое положение полностью отвечает формирующейся концепции сервисной логистики, ставящей во главу угла управление и обслуживание потоков потребителей.

Литература:

1. Альбеков А. У. Логистика коммерции / А. У. Альбеков, В. П. Федько, О. А. Митько. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. — С. 10—18.
2. Григорьев М. Н. Логистика : базовый курс / М. Н. Григорьев, С. А. Уваров. — М. : Издательство Юрайт, 2011. — С. 27—28.
3. Канке А. А. Логистика / А. А. Канке, И. П. Кошечкина. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : ИД "Форум" – ИНФРА-М, 2007. — С. 14—20.
4. Крикавський Є. В. Логістика. Для економістів : Підручник / Є. В. Крикавський. — Львів : Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2004. — С. 129—130.
5. Логистика / Б. А. Аникин [и др.] ; Под ред. Б. А. Аникина, Т. А. Родиной. — М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. — С. 15—17.
6. Неруш Ю. М. Логистика: Учебник / Ю. М. Неруш. — 4-е изд., перераб. и доп. — М. : ТК Велби, 2007. — С. 8—10.
7. Семенов И. Маркетинг и стратегия организации / И. Семенов // Маркетинг. — 2004. — № 2 (75). — С. 124.
8. Пермякова Л. Влияние тектологии и энвироники на развитие логистики / Л. Пермякова, Е. Жаворонков // РИСК. — 2012. — № 2. — С. 46—47.

ВРЕМЯ КАК СТРАТЕГИЧЕСКИЙ РЕСУРС ОРГАНИЗАЦИИ

Сулыма А. И., к.э.н., доцент кафедры менеджмента,
Василевская А., студ. гр. МЕН-401

Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Время — самый ценный капитал и самый дефицитный ресурс. Современный человек наращивает скорости, внедряет новые технологии, автоматизирует свою деятельность, а времени у него становится все меньше. Отношение ко времени — один из показателей организованности, деловитости человека, а закон экономии времени — это всеобщий экономический закон всех эпох и способов производства. Обладание доступом к важнейшему ресурсу — возможный путь создания конкурентного преимущества фирмы. Время является ключевым, то есть стратегическим, ресурсом организации, необходимым для достижения успеха в чем-то конкретно или для устойчивого процветания в целом. Время как стратегический ресурс находится в одном ряду с такими ресурсами, как деньги, информация, технологии, люди (персонал) и др. [1, с. 23].

Необходимо отметить, что предложение времени абсолютно не варьирует. Каким бы высоким спрос на него не был, предложение не будет расти (не может). Время не имеет цены, его нельзя отобразить кривой предельной полезности. Более того, время — это наиболее "скоропортящийся" продукт, его невозможно хранить и накопить. Оно иссякает навсегда и безвозвратно, именно поэтому оно всегда дефицитно. Так же, время совершенно. В определенных границах мы всегда можем заменить один ресурс другим, например алюминий медью, но мы не можем ничем заменить время. Однако люди недостаточно подготовлены к управлению своим собственным временем [3]. Важно понимать, что "просто времени" не бывает, а всегда существует "время существования чего-то" [2, с. 20].

Организации, недооценивающие фактор времени и не способные эффективно управлять временем, просто обречены на утрату важнейшего стратегического преимущества, потерю конкурентоспособности и на скоростное вымирание. Существует несколько стратегий, позволяющих повысить и индивидуальную, и корпоративную эффективность управления временем. Названия стратегий управления временем не случайно заключены в кавычки — они носят условный, метафорический характер. Понятно, что в буквальном смысле слова "ускорить" объективное течение времени невозможно, но вот сократить время выполнения каких-либо действий и ранее намеченного (типового) срока достигать каких-либо промежуточных целей — вполне возможно. А так же приведены примеры использования стратегий оптимизации временного ресурса в организации (табл. 1).

Таблица 1

Стратегии управления временем в организации [2, с. 63]

Стратегия управления временем	Пример использования в организации
1 "Ускорить"	1) ускорение выполнения операций (изменить нормативы); 2) эффективное прогнозирование; 3) эффективная система принятия решений; 4) эффективная система коммуникаций; 5) повышение личной эффективности каждого сотрудника; 6) работа на опережение конкурентов
2. "Замедлить"	1) увеличение срока эксплуатации оборудования, материальной базы и т. п.; 2) проведение кадровой политики по закреплению ценных сотрудников; 3) создание стратегических запасов
3. "Накопить"	1) выделение приоритетов на всех уровнях деятельности, во всех подразделениях; 2) формирование навыков резервирования времени у менеджеров и сотрудников; 3) реструктурирование фонда рабочего времени организации
4. "Упорядочить"	1) эффективное планирование; 2) внедрение эффективной системы обратной связи и контроля; 3) обеспечение точности во времени как важнейшей ценности организации, связанной с системой контроля и мотивации

Даже если глубоко осознать и принять тот факт, что время является стратегическим ресурсом (как человека, так и организации), то слово "ресурс" предполагает нечто потенциально возможное. Приведенные стратегии управления временем являются скорее "идейными указателями", задающими общее направление в поисках способов обращения с временным ресурсом.

Удобной метафорой для перевода временного ресурса из "потенциальной формы" в "актуальную" является закон времени как стратегического ресурса. Закон можно коротко представить в виде следующей формулы [2, с. 68]:

ВРЕМЯ РАБОТЫ = ЦЕЛЬ * (СПОСОБ РАБОТЫ + ЭНЕРГИЯ) - ПОМЕХИ

Расшифруем эту формулу, записав ее "в столбик":

1) время работы (любого явления или процесса в жизнедеятельности отдельного человека или организации) зависит от:

2) цели работы (которая должна быть "качественной целью");

3) способа работы (под "способом работы" в самом широком смысле понимается структура и состав конкретной деятельности, включая ее внутренние и внешние компоненты);

4) энергии, затраченной на деятельность (под "энергией" понимаются любые затраты усилий и средств как объективного, так и субъективного характера, позволяющие эффективно реализовать используемый способ работы) при отсутствии

5) помех (любых внутренних или внешних препятствий, которые затрудняют или делают невозможным выполнение работы и достижение цели).

Таким образом, оптимизировать время работы ("ускорить", "замедлить", "накопить", "упорядочить") можно путем ТМ-технологических манипуляций с одним из четырех (или с несколькими сразу) компонентов приведенной формулы: целью работы, способом работы, энергией, помехами. Например, хорошие источники энергии (мощные, неограниченные, дешевые и т. п.), как правило, дают возможность использования стратегии "ускорения" времени. Качественное целеполагание облегчает выделение приоритетов и позволяет использовать стратегию "накопления" времени. Борьба с помехами обычно ведется в контексте строгого учета и контроля затрат времени, что связано со стратегией "упорядочивания". Математическая форма записи закона времени как ресурса также не случайна. "Сложение" способа работы и его энергетической базы отражает существующую между ними синергию, так как, с одной стороны, без достаточной энергии работа вообще невозможна, а с другой стороны, технологически "совершенные" способы работы позволяют экономить энергию. "Умножение" на цель подчеркивает крайне важную роль мотивации и четкого "образа цели" для оптимизации времени работы. Следует также акцентировать первостепенную важность цели в этом законе времени: если нет сознательного желания "разобраться" с временными аспектами какой-либо деятельности, то модернизация всех остальных компонентов (улучшение способа работы, увеличение энергии, устранение помех) будет мало эффективна. "Вычитание" помех означает, по возможности, максимальное устранение любых неэффективных затрат времени.

Таким образом, временем как ресурсом каждая организация располагает изначально в равном количестве, но результаты его использования у разных организаций различны. Поэтому крайне важно осознать его ценность и дефицитность, чтобы рационально управлять им как и прочими ресурсами, такими как деньги, информация, технологии, люди.

Литература

1. Зайверт Л. Ваше время — в Ваших руках: Советы деловым людям, как эффективно использовать рабочее время: Пер. с нем. — М. : Интер-эксперт, ИНФРА-М, 1995. — 267 с.
2. Калинин С. И. Тайм-менеджмент : Практикум по управлению временем / С. И. Калинин. — СПб. : Речь, 2006. — 371 с.
3. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера : [навч. посіб.] / Л. І. Скібіцька. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 360 с.
4. Ячменева В. М. Самоменеджмент : [учебн. пособ.] / В. М. Ячменева, А. И. Сулыма. — Симферополь : ИТ "Ариал", 2012. — 617 с.

СИСТЕМА "УПОРЯДОЧЕНИЕ" КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Сулыма А. И., к.э.н., доцент кафедры менеджмента,

Кириленко Е. Н., студ. гр. МЕН-401

Национальная академия природоохранного и курортного строительства

(г. Симферополь)

Поиск путей повышения эффективности организации деятельности предприятия занимает важное место среди актуальных проблем экономической науки и менеджмента. Конкурентоспособность предприятий в 21-м веке определяется уже не только техническими и инвестиционными возможностями, но и способом управления всеми ресурсами, и в первую очередь — человеческими [1]. Многие руководители стремятся к эффективной организации труда, которая проявляется в высоко дисциплинированных сотрудниках, которые качественно выполняют все свои обязанности, в эффективной организации рабочего места, тогда клиент всегда будет удовлетворен как получаемой продукцией, так и организацией работы компании. Для достижения этой цели японские учёные около 50-ти лет назад предложили систему "5S". Название системы происходит от пяти терминов, которые могут быть переведены как "организация", "аккуратность", "уборка", "стандартизация" и "дисциплина". Японские исследователи считают: если менеджеры компании не могут реализовать "5S", они не могут эффективно управлять [2]. Система "Упорядочение" — это отечественный аналог известной системы, представляющий собой не только весьма серьезный самостоятельный инструмент современного менеджмента, но и базу для применения систем более высокого уровня. "Упорядочение" — это система наведения порядка, чистоты, укрепления дисциплины, создания безопасных условий труда с участием всего персонала предприятия.

К основным принципам этой системы относят: принцип удаления ненужного (все предметы рабочей среды разделяются на три категории: нужные, ненужные и не нужные срочно). Ненужные удаляются по определенным правилам. Нужные сохраняются на рабочем месте. Не нужные срочно располагаются на определенном удалении от рабочего места или хранятся централизованно. Рациональное размещение предметов (по отношению к нужным предметам и предметам, не нужным срочно, вырабатываются и реализуются решения, которые обеспечивают: быстроту, легкость и безопасность доступа к ним; визуализацию способа хранения и контроля наличия, отсутствия или местонахождения нужного предмета; свободу перемещения и эстетичность производственной среды). Уборка, проверка, устранение неисправностей (генеральная уборка помещений и чистка оборудования, фиксация неисправностей; устранение неисправностей и выработка мер по их предотвращению). Выработка и реализация мер по уборке труднодоступных мест, ликвидации источников проблем и загрязнений; выработка правил проведения уборки.

Стандартизация правил (фиксация в письменном виде правил хранения, уборки, проверки; максимальная визуализация представления правил; визуализация контроля нормального состояния и отклонений от нормы. Стандартизация и унификация всех обозначений. Рационализация носителей информации, мест их размещения, крепления. Дисциплинированность и ответственность (закрепление сфер ответственности каждого работника; выработка у персонала правильных привычек, закрепление навыков соблюдения правил; применение эффективных методов контроля) [1]. Таким образом, применение системы "Упорядочение" позволяет сокращать ненужные запасы, занимаемые площади, улучшать сохранность сырья, материалов, готовой продукции, сокращать травматизм за счет освобождения производственной среды от ненужного. Рассматриваемая система приводит к эффективному использованию рабочих мест, улучшению организации труда, сокращению потерь времени на поиски, хождения и т.п. [4].

Наличие или отсутствие системы "Упорядочение" может служить важным источником информации для диагностики состояния производственной или организационной системы. К тому же, система "Упорядочение" является основой для реализации более сложных приемов и методов организации производства. Система предусматривает не только воспитание высокоответственного отношения человека к своей деятельности, но и целый комплекс мер, исключающих возможность случайной ошибки, а также достаточно простую и стройную систему профилактики, устраняющую возможность сбоев в работе. А политика непрерывных, хотя и мелких улучшений, может дать стабильно высокие результаты как по качеству, так и по производительности труда [3]. Результатом внедрения системы "Упорядочение" должна стать новая атмосфера в коллективе фирмы: исключение из производства всего лишнего, ненужного; наведение порядка; бережное отношение к здоровью и жизни друг друга; поддержание и сохранение работоспособного состояния оборудования — все это позволяет людям проявлять свои лучшие качества, создавать обстановку доброжелательного отношения друг к другу, формировать позитивный настрой не только на работе, но и в жизни.

Важным является то, что система "Упорядочение" предполагает высокий уровень дисциплинированности персонала, что позволяет гарантировать соблюдение всех правил охраны труда и промышленной безопасности. Методичное внедрение системы "Упорядочение" может существенным образом повлиять и на число отказов и неисправностей в работе оборудования. Таким образом, система "Упорядочение" — это не только способ эффективного включения персонала в практику непрерывных усовершенствований, но и метод, способствующий радикальному изменению качества менеджмента на оперативном уровне [4].

Однако, несмотря на явные преимущества в пользу этой системы, менеджеры отечественных предприятий не стремятся принимать решения о начале ее внедрения, считая, что на их предприятиях все нормально и есть более важные вопросы, чем наведение чистоты и порядка и создание безопасных условий труда с участием всего персонала [3]. В зависимости от особенно-

стей организации, внедряющей систему, эффекты могут проявляться по-разному. Все это порождает у некоторых менеджеров скептицизм в отношении данной системы, недоверие к результатам ее использования. На фоне различных сложных организационных систем она кажется неправдоподобно простой и в связи с этим недостаточно полезной. Эти простота и легкость обманчивы, а ощутить эффективность системы можно только начав ее реальное внедрение. Каждое правило системы, которое необходимо выполнить, само по себе несложно. Трудность заключается в том, чтобы не прекращать его выполнения. Это требует решительности, настойчивости и сотрудничества. При реализации системы "Упорядочение" персонал должен привыкнуть к постоянному выполнению элементарных требований. К тому же следует помнить, высокий уровень организации и производительности труда может быть достигнут только в условиях производства с современным техническим оснащением. Таким образом, применение системы "Упорядочение" позволяет создать эффективные рабочие места, что в дальнейшем дает экономию средств, улучшает качество продукции, поднимает эффективность производства, повышает уровень безопасности труда [4].

Необходимо отметить, что очень многое в получаемых результатах зависит от того, какие цели в развитии своего бизнеса ставят собственники и менеджеры, какими средствами их достигают. Поэтому в каждой компании внедряемая система, несмотря на общую методологию, имеет свою специфику и при этом одновременно трансформирует культуру организации [1]. Среди организаций, которые используют систему "Упорядочение" можно выделить: корпорацию "Агро-Союз" (г. Днепропетровск, Украина), ЗАО "Тверская швейная фабрика" (г. Тверь), группу компаний "Статус" (г. Тюмень), производственную фирму "Панда" (г. Винница, Украина) и др. [1, 3, 4]. И их опыт показывает, что система не требует значительных затрат и даже там, где система "Упорядочение" была внедрена лишь частично, ее реализация давала позитивные сдвиги в сознании работников, уровне организационной культуры, более ответственном отношении к требованиям охраны труда

Таким образом, система "Упорядочение" является одним из актуальных и перспективных инструментов повышения эффективности организации деятельности предприятия, которая не требует значительных вложений. В ситуации обостряющейся конкуренции "Упорядочение" должно предшествовать и сопутствовать внедрению системы управления качеством, новой техники и технологии, реконструкции и техническому перевооружению производства. Предприятия, внедрившие систему "Упорядочение", становятся инвестиционно привлекательными, так как это является веским аргументом в пользу способности персонала добиться существенного повышения производительности труда, эффективно использовать капитальные вложения.

Литература:

1. Растимешин В. Е. Упорядочение. Путь к созданию качественного рабочего места : [практ. пособ.] / В. Е. Растимешин, Т. М. Куприянова. — [3-е изд.] — М. : РИА "Стандарты и качество", 2006. — 174 с.

2. Имаи М. Кайдзен : ключ к успеху японских компаний / М. Имаи [Пер. с англ.] — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 274 с.

3. Дерябин П. М. Почему нужно внедрять систему "Упорядочение" / П. М. Дерябин // Методы менеджмента качества. — 2004. — № 2. — С. 14.

4. Рожков В. Н. Система "Упорядочение" 5S – пять ключей к созданию комплексной качественной среды [Электронный ресурс] / В. Н. Рожков. — Режим доступа к сайту :

<http://www.sds-vr.ru/f/files/MVK/2%2828%292011/rogkov.pdf>

МЕСТО СИСТЕМЫ ПОДДЕРЖКИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ В АДМИНИСТРАТИВНОМ МЕНЕДЖМЕНТЕ

Тимаев Р.А., преподаватель-стажер кафедры экономической кибернетики
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

В условиях развития рыночной экономики все большую значимость приобретает эффективное управление предприятием, требующее применения современных адекватных концепций и направлений в менеджменте. Особое внимание в процессе управленческой деятельности необходимо уделять административно-распорядительным отношениям, изучением которых занимается административный менеджмент.

Исследованию проблем в сфере административного менеджмента, по сравнению с другими направлениями современного менеджмента, посвящено не так много научных работ, в частности: Л.Ю. Гордиенко, Л.Г. Шемаевой, А.В. Райченко [1], О.В. Русецкой [2], А.Н. Фомичева [3], В.М. Ячменевой [4]. В этих работах рассматриваются теоретические и методологические подходы к применению административного менеджмента в процессах принятия управленческих решений на предприятиях. При этом перечень вопросов, посвященных практическому использованию систем основанных на принципах и механизмах административного управления остается недостаточно исследованным.

Цель: определение места системы поддержки принятия решений (СППР) в административном менеджменте, как одного из элементов системы административного управления предприятием. Для достижения поставленной целью была построена концептуальная модель системы административного менеджмента.

Администрирование, как комплекс достаточно универсальных действий, способов воздействия по формализации, регламентации, распорядительству, контролю и обеспечению исполнения запланированного, является необходимым для любого субъекта деятельности [2]. Как показал опыт таких известных транснациональные компании, как Toyota, Ford, Honda, Sony, Coca-Cola, McDonald's, активное использование систем административного менеджмента (Administrative Management Systems) в своей практике управления, значи-

тельно упрощает процесс управления и существенно повышает эффективность деятельности предприятий.

Развитие современных информационных технологий открывает широкие возможности для совершенствования процесса управления. Создание СППР создает реальные условия менеджерам высшего звена управления для того, чтобы оперировать в процессе аналитической работы и подготовки решений не только количественными параметрами, но и оценивать и учитывать качественные стороны управленческих процедур [5].

На рис. 1 представлена концептуальная модель системы административного менеджмента.

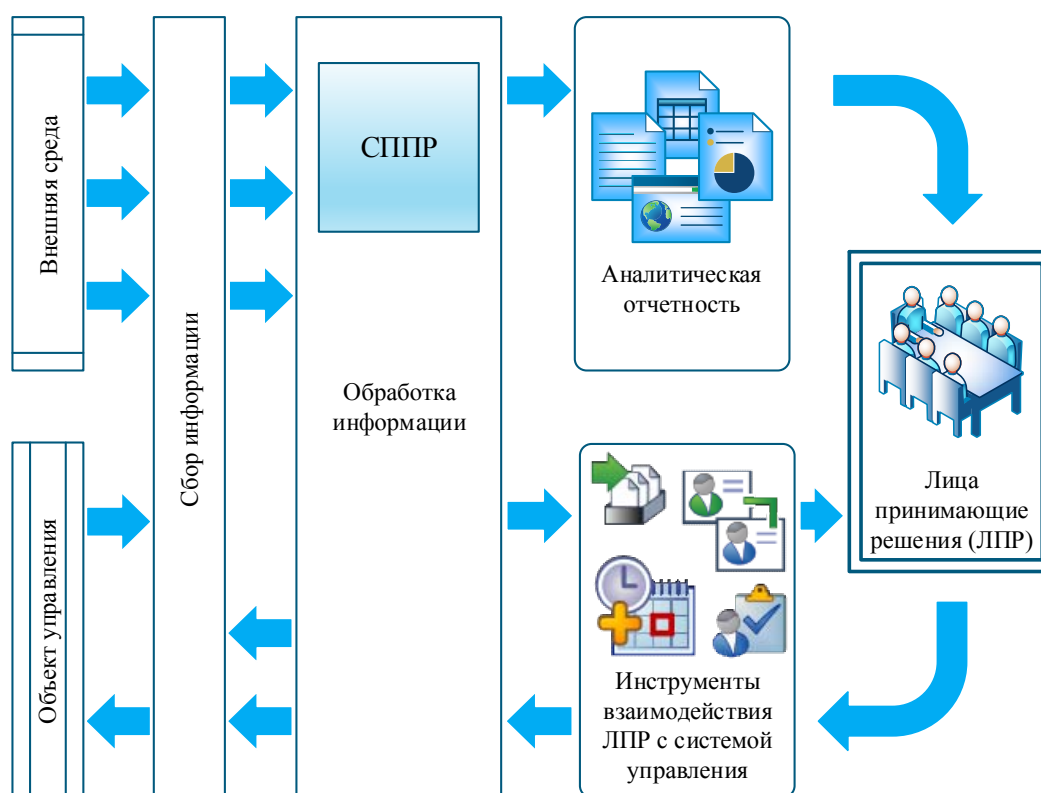

Рис. 1. Концептуальная модель системы административного менеджмента

Приведенная структура (рис. 1) позволяет дать точное представление того, что СППР принимает непосредственное участие в процессе обработки информации и передачи ее между различными уровнями менеджмента на предприятии. При этом алгоритмы СППР представлены лишь подмножеством множества алгоритмов подсистемы обработки информации.

Внедрение СППР, как и любое существенное преобразование на предприятии, является сложным процессом. Тем не менее, некоторые проблемы, возникающие при внедрении системы, достаточно хорошо изучены, формализованы и имеют эффективные методологии решения [6].

Таким образом, использование СППР в административном менеджменте на этапе обработки информации позволяет администрации быстро принимать

управленческие решения, что позволяет выполнить оптимизацию функционирования менеджмента организации, тем самым повысив ее конкурентоспособность.

Литература:

1. Райченко А. В. Административный менеджмент : Учебник / А. В. Райченко. — М. : ИНФРА-М, 2007. — 416 с.
2. Русецкая О. В. Технологии административного менеджмента : Учебное пособие / О. В. Русецкая. — СПб. : Изд. СПбГУЭФ, 2010. — 126 с.
3. Фомичев А. Н. Административный менеджмент : Учебное пособие / А. Н. Фомичев. — М. : Дашков и Ко, 2004. — 228 с.
4. Ячменева В. М. Сущность и роль административного менеджмента в управлении предприятием / В. М. Ячменева, В. А. Кузьмич // Экономика Крыма. — 2012. — № 3 (40). — С. 125—128.
5. Информационные технологии управления : Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. Г. А. Титоренко. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 439 с.
6. Системы поддержки принятия решений : Учебно-методический комплекс по дисциплине "Информационные технологии..." [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.sergeeva-i.narod.ru/inform>. — Дата доступа : 25.11.2012. — Название с экрана.

КАЧЕСТВО ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ КАК ЭЛЕМЕНТ СФЕРЫ ГОСТЕПРИИМСТВА

Тихонова Н.И., к.т.н., доцент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

В течение последних лет в Украине наблюдается интенсивное развитие гостиничного бизнеса. В крупные города приходят международные компании сферы гостеприимства, растет число маленьких частных отелей, реконструируются старые советские гостиницы. Однако, количественный рост гостиниц далеко не всегда сопровождается одновременным повышением качества обслуживания гостей и до настоящего времени отечественные гостиницы существенно проигрывают в качестве обслуживания своим зарубежным конкурентам. Такая разница в обслуживании стремительно усиливается по мере удаления от основных туристских центров. Далеко не во всех городах Украины и Крыма есть гостиниц, которые могут предложить высокий уровень комфорта. В связи с этим, проблема качества гостиничного обслуживания является актуальной.

Данная тема является частью общей проблемы эффективного функционирования гостиничного хозяйства всей Украины. Немаловажным аспектом её решения является устранение низкого качества обслуживания, тенденции которого обуславливают многочисленные негативные явления в гостиничной сфере.

Существующая модель обеспечения качества услуг определяет качество услуги как совокупность характеристик услуги, определяющих её способность удовлетворять установленные или предполагаемые потребности потребителя. Однако, существует ещё несколько типов качества услуг. Так, первый тип качества понимается как комплекс свойств и особенностей услуги, которые вызывают удовлетворение потребителя, и как отсутствие недостатков, усиливающее чувство удовлетворения у гостя. Этот тип качества увеличивает издержки. Второй тип качества рассматривается как техническое качество – это то, с чем остался гость после взаимодействия с персоналом отеля. Третий тип – функциональное качество – это сам процесс предоставления гостиничных услуг, во время которого потребители проходят множество этапов в их взаимодействии с персоналом отеля. Функциональное качество может улучшить впечатление гостя от номера или услуги, которые не вполне оправдали его ожидания. Четвертый тип качества – общественное (эстетическое) качество. Это качество убеждения, которое не может быть оценено потребителем перед покупкой, и часто его невозможно оценить и после приобретения услуги. Этот тип качества зависит от знаний и навыков персонала.

Кроме этого, выделяют ряд критериев качества гостиничных услуг. Основные критерии следующие: компетентность, надежность, отзывчивость, доступность, понимание, коммуникация, доверие, безопасность, обходительность и осязаемость.

Таким образом, ключевым фактором, формирующим понятие качества, является наиболее полное удовлетворение потребностей гостей с различными запросами и своим пониманием комфорта как такового.

В настоящее время в высокоразрядных гостиницах широко используется пятиступенчатая модель качества обслуживания гостей, которая обеспечивает надлежащее понимание предоставления качественного обслуживания в сфере гостеприимства. Исследуя её, можно добиться понимания и решения потенциальных проблем, возникающих при организации обслуживания в гостиницах.

СОБЫТИЙНЫЙ ТУРИЗМ В Г. ЯЛТА

Тренёва А.Д., ст. гр. МЕН-101,
научный руководитель: Тимченко З.В., к.геогр.н, доц. кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Приведены результаты систематизации событийных мероприятий в городе Ялте, намеченных на 2012 год. Систематизация проведена по видам событийного туризма и по месяцам года.

Событийный туризм - вид туризма, поездки при котором приурочены к каким-либо событиям. События могут относиться к сфере культуры, спорта, бизнеса и т. д. Это могут быть олимпиады, рок-фестивали, карнавалы и т.п. Главная особенность событийного туризма - множество ярких неповторимых

моментов. Ялта – уникальный культурный, исторический, а самое главное - событийный центр Крыма. Каждый турист, отправляющийся на отдых в Ялту, становится свидетелем, а иногда даже участником того или иного национального, культурного или спортивного события.

Событийный туризм - сравнительно молодое и чрезвычайно интересное направление в туризме. В работе [1] приведены виды событийного туризма, в т.ч. национальные фестивали и праздники, театрализованные шоу, фестивали кино и театра, гастрономические фестивали, фестивали и выставки цветов, модные показы, аукционы, фестивали музыки и музыкальные конкурсы, спортивные события.

Целью данной работы является анализ событийного туризма в Ялте в 2012 году. Задачи исследования - изучение и систематизация событийных мероприятий в Ялте.

Методика исследования. Состоит в систематизации мероприятий событийного туризма, заявленных в г. Ялта на 2012г.

По данным Министерства курортов и туризма АРК, на Ялту приходится 16,3% всех событийных мероприятий Крыма. Это является одним из ведущих показателей (на первом месте Феодосия - 17,7%).

За основу исследований были взяты данные об основных культурно-зрелищных мероприятиях в г. Ялте на 2012 год. Всего планировалось 114 мероприятий. Ялта является местом проведения многих региональных, всеукраинских и мировых событийных мероприятий. Среди них:

- чемпионат Украины по метаниям;
- кубок лиги чемпионов по мини-футболу среди подростков;
- чемпионат Украины по легкой атлетике среди СДЮШОР и ДЮСШ;
- кубок Украины и чемпионат Украины среди молодежи по многоборью;
- международный турнир "Кубок Черного моря по баскетболу "3х3";
- межрегиональная выставка декоративно-прикладного искусства;
- международная эколого-краеведческая экспедиция;
- международный телекинофорум "Вместе";
- этап чемпионата Европы по авторалли;
- чемпионат АР Крым по скалолазанию (болдеринг).

Все мероприятия были систематизированы по времени проведения (дата/месяц) и распределены по основным четырем категориям:

- 1) праздничные мероприятия;
- 2) фестивали, конференции, ярмарки, семинары, форумы;
- 3) спортивно-туристские мероприятия;
- 4) разное.

Результаты проведенной систематизации представлены в табл. 1.

Таблица 1.

Систематизация данных по видам событийных мероприятий

Месяц	Всего		Праздничные		Фестивальные		Спортивные		Разное	
	шт.	%	шт.	%	шт.	%	шт.	%	шт.	%
Январь	8	7,01	2	9,09	1	2,7	1	3,03	4	18,18
Февраль	6	5,26	1	4,54	0	0	1	3,03	4	18,18
Март	13	11,4	4	18,18	4	10,81	3	9,09	2	9,09
Апрель	9	7,89	0	0	3	8,1	2	6,06	4	18,18
Май	13	11,4	1	4,54	4	10,81	6	18,18	2	9,09
Июнь	35	30,7	12	54,54	12	32,43	7	21,21	4	18,18
Июль	5	4,38	0	0	4	10,81	1	3,03	0	0
Август	8	7,01	0	0	3	8,1	3	9,09	2	9,09
Сентябрь	10	8,77	0	0	4	10,81	6	18,18	0	0
Октябрь	3	2,63	0	0	1	2,7	2	6,06	0	0
Ноябрь	2	1,75	0	0	1	2,7	1	3,03	0	0
Декабрь	2	1,75	2	9,09	0	0	0	0	0	0
Всего	114	100	22	100	37	100	33	100	22	100

На рис. 1 приведено изменение количества событий по месяцам.

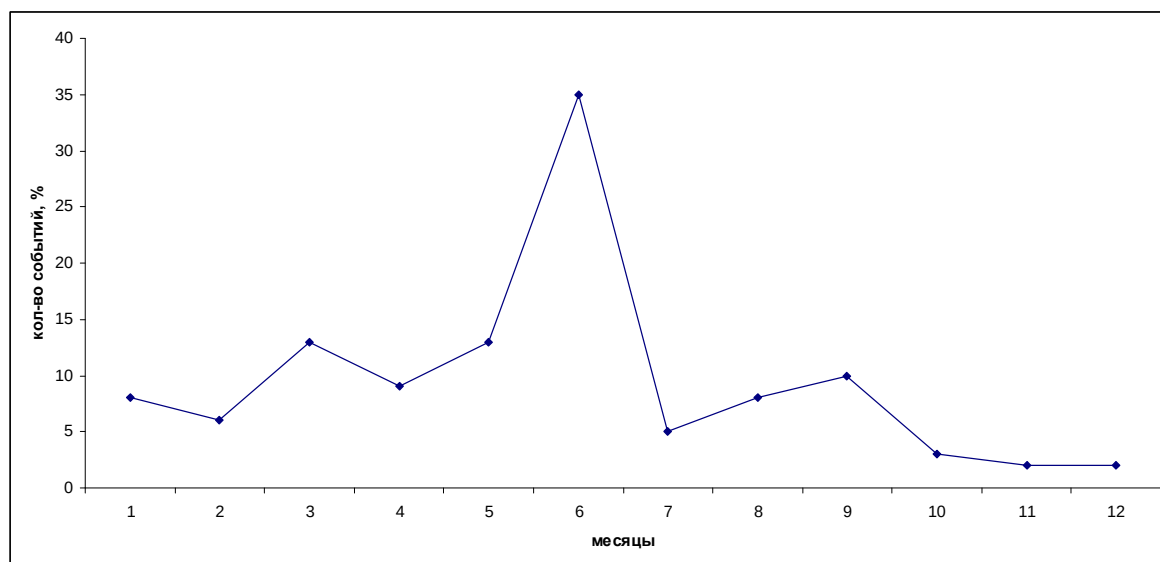

Рис. 1. Изменение процента событийных мероприятий по месяцам года

Из рис. 1 видно, что наибольшее количество мероприятий приходится на май (11,4%) и июнь (30,7% от общего количества). Наименьшее количество мероприятий организовывается в октябре – декабре, что связано со снижением потока туристов в межсезонье.

Выводы:

1. Ялта – является центром событийных мероприятий. Наибольшее количество мероприятий приходится на май и июнь.
2. Наибольшую роль играют фестивальные и спортивные мероприятия. Недостаточна роль праздничных мероприятий.
3. Необходимо развивать событийного туризма в весенний, осенний и зимний период путём организации событийных мероприятий.

Литература:

1. Бабкин А. В. Специальные виды туризма / А. В. Бабкин. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. — 252 с.
2. План основных культурно-зрелищных мероприятий в г. Ялта на 2012 год.

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ УКРАИНСКОГО СТРАХОВОГО РЫНКА В МИРОВОМ СТРАХОВОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Туманова Е.А., к.э.н., доцент кафедры финансы и кредит,
Соколов И.В., магистр, гр. ФИК-531,
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Рынок страхования характеризуется интеграционными процессами, которые являются следствием либерализации торговли страховыми услугами, укрупнения и растущей капитализации страховых компаний, устранения барьеров для иностранных страховщиков и повышения их концентрации, темпов роста отдельных видов страхования, улучшения качества традиционных услуг, внедрения новых страховых продуктов. Такие тенденции усиливают конкуренцию и сопровождаются экспансией и поглощением страхового бизнеса в странах с переходной экономикой.

Мировой рынок страховых услуг определяется как обусловленное интеграционными процессами институциональное образование в глобальной конкурентной среде, где осуществляется деятельность страховщиков разного уровня и их клиентов по поводу процессов купли-продажи страховых услуг. Тенденции развития мирового рынка страховых услуг заключаются в его глобализации, в образовании ТНК страхового рынка, а также крупных транснациональных финансовых групп, интегрирующих страховой, банковский и промышленный капитал.

Одновременно на пути интеграции страхового рынка Украины существуют препятствия, связанные с политической нестабильностью в стране, слабыми внешнеэкономическими связями Украины в сфере страхования с другими странами, неразвитостью национальной страховой инфраструктуры, недостаточным уровнем и потенциалом развития страхования за пределами страны, низкими показателями конкурентоспособности украинских страховых компаний.

Мировой рынок страховых услуг характеризуется устойчивым ростом, изменением географической структуры, различной динамикой развития. Емкость мирового рынка страховых услуг выражается по объему полученных страховых премий, которые в 2011 г. составили 3723,4 млрд. долл. США. По сравнению с 2000 г. они выросли на 52,4%. До 2000 г. лидером мирового рынка была группа стран Северной Америки 37,2%, в 2011 г. на первое место по объемам страховых премий вышли страны Европы 39,9%, а доля стран Северной Америки в 2011 г. составила 33,8%; Азии 21,5%; Латинской Америки и Карибского бассейна 1,9%; Австралии и Океании 1,6%; Африки 1,3%. Доля Украины в структуре страхового рынка является очень незначительной – 0,073%. Характерной чертой мирового рынка страхования является превышение доли видов страхования жизни, около 60%, по сравнению с другими видами страхования, доля которых составляет около 40%.

Особенностями страхового рынка Украины является его небольшая доля в составе мирового рынка, определенный уровень монополизации отдельных видов страхования. В отличие от рынков других стран, он характеризуется высокими темпами роста количества страховщиков, но большинство из них имеют незначительный объем активов, поэтому вынуждены значительный удельный вес своих обязательств передавать в перестрахование страховым организациям других стран. Для украинского страхового рынка характерно низкая степень защищенности по основным рискам, что объясняется его низким уровнем развития. Рынок страховых услуг Украины находится в условиях постепенного интегрирования в мировой. Важнейшим признаком его функционирования является накопление финансового капитала.

На недостаточный уровень развития украинского страхового рынка даже среди постсоветских республик указывают результаты анализа страхования стран Восточной Европы, в состав которых входит Украина. Об этом свидетельствует тот факт, что в 2011 г. страховые рынки только двух стран - России и Польши в страховом рынке стран Восточной Европы составляли 77,7%. В то же время доля Украине равнялась лишь 6,36%. Уровень страховой премии на душу населения в Украине составлял лишь 59,6 долл., в то время как в Японии - 3589,6 долл., Нидерландах 3681,2 долл., США - 3923,7 долл., Швейцарии - 5561,9 долл., Великобритании - 6466,7 долл.

Незрелость украинского страхового рынка подтверждается слабостью инвестиционного климата и общих условий экономической деятельности. Система воздействия на страховой рынок со стороны государства в Украине является недостаточно устойчивой, что вызвано не только внутренними факторами его развития, но является прямым следствием макроэкономических процессов, которые наблюдались в экономике страны.

В то же время следует учитывать, что рынок страховых услуг выступает в качестве важного стабилизирующего фактора экономики, в будущем на него будет возложена существенная роль в пенсионной реформе Украине. Анализ тенденций и противоречий экономической глобализации требует взвешенных подходов к обеспечению интеграции Украины в мировой рынок страховых услуг. Для Украины является важным выбор приоритетных

направлений участия в международной экономической интеграции. Глобальная интеграция страховых рынков способствует функционированию видов экономической деятельности, которые связаны с международным взаимодействием. Либерализация условий доступа на страховой рынок обеспечивает высокий уровень конкуренции страховых компаний.

Отметим, что на украинском страховом рынке на 01.01.2012г. действовали около 450 страховых организаций, в т.ч. страховые компании с участием иностранного капитала из 30 стран. Количество таких компаний по сравнению с 2011 годом увеличилось с 66 до 81 и составило 18% всех страховщиков страны, обусловило значительную концентрацию иностранного капитала на украинском рынке страховых услуг. В 2011 году общий объем иностранных инвестиций в страховой рынок Украины составлял около 336 млн. долл., что соответствует 34,3% объема уставного капитала страховщиков Украины. Таким образом, иностранные страховые организации нашли средство адаптации собственных принципов страхования к особенностям украинского рынка.

Анализ интеграционных процессов на страховом рынке Украины позволяет сделать вывод о недостаточной степени его развития и о необходимости дальнейшей либерализации, призванной содействовать интеграции в мировое страховое хозяйство.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

Туманова Е.А., к.э.н., доцент кафедры финансы и кредит,
Солод И.Н., магистр, гр ФИК-531

Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

На каждом конкретном этапе развития общества роль страхования и страхового рынка определяется, прежде всего, задачами по обеспечению непрерывности и стабильности общественного воспроизводства, различных видов хозяйственной деятельности, поддержанию уровня жизни, доходов экономических субъектов при наступлении определенных событий - страховых случаев. Вместе с тем степень реализации данной роли во многом определяется финансовой устойчивостью самих страховых компаний.

Выбор теоретических подходов к управлению финансовой устойчивостью страховых компаний имеет важное теоретическое и практическое значение, поскольку он оказывает непосредственное воздействие на результативность такого управления. Финансовая устойчивость организации может быть описана посредством комплекса показателей, что предполагает возможность формулирования заданных требований в виде набора параметров, которым должна удовлетворять организация, чтобы быть финансово устойчивой. В данной связи традиционные подходы к управлению финансовой устойчивостью организации строятся на базе проведения:

коэффициентного анализа путем разработки отдельных коэффициентов и выявления связи между ними с целью отбора определенного комплекса критериальных показателей финансовой устойчивости организации;

финансово-статистического анализа, в ходе которого аналитические коэффициенты финансовой устойчивости сравниваются с нормативными;

рейтингового анализа, предполагающего присвоение частным показателям определенного количества баллов в зависимости от граничных значений и получение посредством суммирования комплексного показателя финансовой устойчивости организации;

конструирования агрегированных интегральных показателей финансовой устойчивости организации, основывающихся на взаимосвязи частных показателей;

разработки дискриминантных моделей, строящихся с помощью обоснования ряда показателей в целях определения вероятности банкротства.

С точки зрения современной финансовой теории, преломляющей через собственную идеологию положения стратегического менеджмента, управление финансовой устойчивостью страховой организации строится на основе: а) спецификации целей деятельности страховой организации с учетом подчинения деятельности по управлению финансовой устойчивостью стратегической цели; б) выбора соответствующего основной стратегической цели вектора подцелей, включающих целевые установки по управлению финансовой устойчивостью страховой организации; в) подкрепления целевых установок на втором целевом уровне (уровне подцелей) количественными индикаторами; г) идентификации факторов, определяющих финансовую устойчивость страховой организации, с выявлением их взаимосвязи и приоритетности; д) выбора количественных показателей, характеризующих факторы финансовой устойчивости страховой организации; е) управления факторами финансовой устойчивости страховой организации с использованием инструментария стратегического менеджмента.

Таким образом, главными элементами научно обоснованного подхода к управлению финансовой устойчивостью страховой организации являются:

постановка стратегических целей и подцелей (в числе последних - обеспечение финансовой устойчивости страховой организации) с учетом анализа внешней и внутренней среды (разработка альтернатив и окончательный выбор);

формулирование индикаторов, агрегирующих комплекс конкретных задач по управлению финансовой устойчивостью страховой организации;

определение факторов финансовой устойчивости страховой организации и установление их иерархии;

выбор показателей, характеризующих факторы финансовой устойчивости страховой организации;

практическая деятельность по достижению поставленных целей, оценка результатов, их контроль и корректировка.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СИСТЕМЫ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ В УКРАИНЕ

Усков И.В., к.э.н., доцент кафедры финансы и кредит

Суркова А.В., магистр, гр. ФИК-531

Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Одним из наиболее важных механизмов, позволяющих государству осуществлять экономическое и социальное регулирование, является финансовая система общества, главное звено которой – бюджетная система. Именно посредством финансовой системы государство образует централизованные и воздействует на формирование децентрализованных фондов денежных средств, обеспечивая возможность выполнения возложенных на государственные органы функций. Бюджетная система представляет собой центральное звено финансовой системы страны. С момента, когда государство начинает регулярно составлять бюджет, финансы приобретают всеобщий характер. На основании проанализированных работ ученых [1-3] установлено, что теоретическим основам межбюджетных отношений не уделяется достаточного внимания. Это обусловило выбор данной темы.

Построение эффективной системы межбюджетных отношений в Украине невозможно без исследования её организационной структуры. Изучение и анализ организации межбюджетных отношений даёт возможность выявить основные модели, принципы, подходы, методы и инструменты, лежащие в основе организации этих отношений: их взаимосвязь, практическое предназначение, уровень воздействия на социальное и экономическое развитие регионов.

Обобщить взгляды ученых на понимание сущности межбюджетных отношений и предложить собственное понимание системы межбюджетных отношений в современных условиях развития экономики Украины.

Межбюджетные отношения по определению В.Опарина, В.Малька и С.Кондратюка, является "внутренними бюджетными потоками, которые отражают перераспределение доходов и расходов местных бюджетов" [1, с.15].

С точки зрения К. Лайкама, межбюджетные отношения - это разделение и правовое закрепление между дифференцированными уровнями ответственности за выполнение отдельных социальных и экономических функций, а так же определение величины расходов, обеспечивающих выполнение полномочий, закрепленных за каждым уровнем бюджетной системы, установление и правовое закрепление источников доходов бюджетов всех уровней [1, с. 16].

Для реализации финансовой политики в сфере межбюджетных отношений, успешного ее воплощения в жизнь используется механизм, представляющий собой совокупность способов организации межбюджетных отношений, которые используются для обеспечения благоприятных условий экономического и социального развития.

Выделяют две основные модели: централизованная и децентрализованная. В Украине было принято децентрализованную модель межбюджетных отношений в связи с чем существенно повысился удельный вес местных бюджетов в общей массе государственных расходов. Важным аспектом формирования межбюджетных отношений в Украине есть задекларированный в Бюджетном Кодексе принцип субсидиарности, направленный на обеспечение интересов индивида и такого, что предусматривает приоритетность прав мелкой и приближенной к нему (индивида) сообщества [2, с. 39].

Межбюджетные отношения согласно этому принципу должны строиться на партнерских началах и взаимовыгодных основах с обязательным условием распределения всех полномочий между различными уровнями власти. Построение эффективного механизма межбюджетных отношений невозможна без оценки и подбора эффективных методов, под которыми следует понимать способы влияния этих отношений на социально-экономическое положение в регионе.

Важной составляющей бюджетной политики является осуществление сбалансированных межбюджетных отношений. Если структура доходов и расходов консолидированного бюджета определяет отраслевые ориентиры и приоритеты бюджетной политики, отношения между центральным и местными бюджетами является одним из основных рычагов региональной политики [3, с. 65].

В связи со значительными диспропорциями в географическом расположении производственных сил в Украине, наличием депрессивных регионов с устаревшими отраслями (угольная промышленность) или такими, которые пережили существенный спад объемов производства (легкая промышленность), важность взвешенной региональной политики не вызывает сомнений.

В процессе проведения исследования определена сущность межбюджетных отношений, установлены основные проблемы по функционированию системы межбюджетных отношений. Определены эффективные модели построения системы межбюджетных отношений исходя из зарубежного опыта. Собственная система межбюджетных отношений в Украине в условиях становления самостоятельной бюджетной системы, построенной на принципах децентрализма, формируется не всегда последовательно и рационально, чем вызывает дискуссии по поводу ее совершенствования на всех уровнях власти.

Литература:

1. Опарін В. М. Бюджетна система : [навч.-метод.посіб. для самост. вивч. дисц.] / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк. — К. : КНЕУ, 2002. — 336 с.
2. Кириленко О. П. Міжбюджетні відносини: стан і проблеми удосконалення / О. П. Кириленко // Фінанси України. — 2000. — № 3. — С. 38—44.
3. Павлюк К. В. Формирование доходов местных бюджетов / К. В. Павлюк // Финансы Украины — 2008. — № 6. — С. 64—70.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Царенко Н.В., к.е.н., доц. кафедри менеджменту,
Лапшина М.П. магістр
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Глобалізація економіки, що виражається в посиленні взаємозв'язків, взаємодій і взаємозалежності економік різних країн світу, різкому збільшенні масштабів і темпів переміщення капіталів, випереджаючому зростанні міжнародної торгівлі порівняно зі зростанням ВВП, виникненням працюючих у реальному масштабі часу світових фінансових ринків приводить до переосмислення понять і інструментів стратегічного управління на рівні підприємства та актуалізації досліджень у цій області.

Аналіз наукових робіт свідчить, що особливості управління діяльністю підприємства в умовах глобалізації досліджувалась багатьма вченими. Але деякі питання характеризуються наявністю протилежних поглядів стосовно їхнього рішення, а саме вибір стратегії розвитку, методів та інструментів стратегічного управління підприємством за вимогами світової та національної економіки.

На сьогоднішній день поняття "інструменти управління", "інструменти менеджменту" не мають загальноприйнятого визначення. Найчастіше під інструментами управління розуміють набір конкретних методів і прийомів, які застосовуються при зборі, обробці і аналізі інформації і при виробленні управлінських рішень, ґрунтованих на цій інформації [1].

До інструментів стратегічного управління відносять:

планування (оперативне, тактичне і стратегічне), структурування (організаційну і фінансову), маркетинг (формування ринкового потенціалу), які прямо пов'язують з таким інструментом управління як бюджетування [2];

економічні, адміністративні, соціально-психологічні та виховні інструменти [3];

контролінг [4];

стратегічне планування, місію і бачення та бенчмаркінг [5].

Враховуючи погляди різних вчених щодо сутності терміну "інструмент управління" можна стверджувати, що інструментами управління діяльністю промислового підприємства є сукупність методів, способів, прийомів, спрямованих на усі підрозділи підприємства, використання яких спрямовує, ефективно організовує функціонування усього підприємства, починаючи з бізнес-ідеї та закінчуючи після продажною діяльністю та утилізацією продукції.

Також не існує загальноприйнятого підходу до визначення інструментів стратегічного управління. До них відносять стратегічний план, директиви, організаційну структуру компанії, систему управлінської документації [6], стратегічний аналіз, стратегічне планування, організацію вибору і реалізації стратегії, стратегічний контроль [7].

Враховуючи особливості управління підприємством в умовах глобалізації економіки сформовано набір інструментів стратегічного управління, а саме: стратегічний аналіз, стратегічне планування, методи реалізації стратегії, методи мотивації, стратегічний контроль та бюджетування.

Стратегічний аналіз дозволяє забезпечити науково-економічну обґрунтованість стратегічних рішень, визначити результативність використання трудових, виробничих і фінансових ресурсів, перевірити оптимальність управлінських рішень і тому подібне. Стратегічне планування, як інструмент включає процес встановлення цілей і формулювання стратегічних альтернатив. Організація вибору та реалізації стратегії є також необхідним інструментом управління. Для його використання на підприємстві має бути створений спеціальний механізм реалізації стратегій з правовим, організаційним, кадровим, інформаційним, технічним і методичним забезпеченням, який повинен органічно вписуватися в загальну структуру управління підприємством. Стратегічний контроль як інструмент стратегічного управління має бути спрямованим на своєчасне виявлення збоїв і помилок, а також сприяти виробленню і здійсненню коригуючих заходів для забезпечення досягнення поставленої мети. Використання методів мотивації як інструменту стратегічного управління пояснюється тим, що глобалізація економіки сприяє змінам в процесі труда. Тому виникає необхідність у використанні підходів та методів підвищення взаємодії, управління персоналом і його мотивації. Бюджетування потрібно розглядати в якості інструменту, який дозволить на кожному етапі стратегічного управління визначати пріоритети платежів; відстежувати і контролювати фінансові результати діяльності підприємства в цілому і по окремих центрах фінансової відповідальності; планувати рух грошових коштів; планувати доходи і витрати.

В якості основного аналітичного та математичного інструментарію пропонується використовувати сітьове моделювання, яке забезпечує взаємозв'язок і послідовність робіт; враховує обмеження і перешкоди, визначає "вузькі" місця і дає можливість застосовувати методи оптимізації. У порівнянні з іншими методами оптимізації, сітьове моделювання дозволяє вирішувати завдання зі значно великим числом змінних і обмежень, що є однією з основних умов при виборі аналітико-математичного інструментарію при стратегічному управлінні діяльністю підприємства в умовах глобалізації економіки.

Саме сітьове моделювання, на основі аналізу ситуації яка склалася, дозволить розробити комплексну програму розвитку промислового підприємства в умовах глобалізації, системно відобразити і оптимізувати послідовність і взаємозалежність робіт, дій або заходів, що забезпечують своєчасне і планомірне досягнення кінцевої цілі.

Література:

1. Вестник МГТУ, том 11. — № 2.— 2008. — С. 289—293.
2. Электронный ресурс. — Режим доступа : www.spbgau.ru
3. Лигинчук Г. Г. Основы менеджмента. Учебный курс [Электронный ресурс]. — Режим доступа :

(http://www.e-college.ru/xbooks/xbook032/book/index/index.html?go=part-012*page.htm)

4. Торозян С.А. . Контроллинг как инструмент управления промышленным предприятием [Электронный ресурс]. — Режим доступа :

http://www.mosgu.ru/nauchnaya/publications/2007/abstract/Torozian_SA/

5. Дмитрий Рябых. Лучшие инструменты управления компанией [Электронный ресурс]. — Режим доступа :

http://www.cfin.ru/management/strategy/management_tools.shtml

6. Электронный ресурс. — Режим доступа :

<http://www.management61.ru/index.php?do=static&page=310strateg>

7. Меркулова Е. В. Инструменты стратегического управления предприятием / Е. В. Меркулова // Современные проблемы науки и образования. — 2006. — № 4. — С. 114—116.

ОСОБЛИВОСТІ ЯКІСНОГО АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Цвігун Т.В., аспірант
Хмельницький національний університет
(м. Хмельницький)

Для здійснення ефективного управління ризиками на підприємстві необхідно розробляти та обґрунтовувати етапи, які формуватимуть процес запобігання, зменшення впливу ризиків на діяльність підприємства, тобто процес управління ризиками. Аналіз літературних джерел [1–7] дозволяє зробити висновок, що одним з основних етапів процесу управління ризиками є комплексний аналіз ризиків, який включає якісний аналіз та кількісну оцінку.

Якісний аналіз ризиків полягає у виявленні зовнішніх і внутрішніх факторів ризику та здійсненні ідентифікації всіх можливих ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства. Першочерговим завданням якісного аналізу є складання переліку ризиків діяльності підприємства. Комплексна класифікація ризиків, сформована автором [8, с. 390-391], виділяє основні види ризиків, які впливають на діяльність підприємств. Знаючи з якими видами ризиків може стикнутися підприємство, доцільно виділити основні фактори ризику.

Так, фактори виникнення ризиків поділяють на внутрішні та зовнішні. До зовнішніх факторів належать:

економічні (зміни в світі, країні, регіоні, галузі; міжнародні економічні зв'язки і торгівля; економічна криза; інфляційно-дефляційні процеси; поява нових сильних конкурентів на ринку тощо);

політичні (нестабільність політичної ситуації; корупція в державних органах; неефективна економічна політика уряду тощо);

законодавчі (недосконалість законодавства; відсутність нормативно-правової бази ризикової діяльності; нестабільність податкового законодавства);

адміністративні (нестабільність діяльності державних органів; неправо-
мірні та (або) непередбачувані дії органів державної влади та органів місце-
вого самоврядування);

соціально-демографічні (уповільнення темпів приросту населення; зни-
ження загального життєвого рівня; рівень зайнятості (безробіття); ставлення
населення до підприємництва тощо);

природо-екологічні (погіршення екологічної ситуації; забезпеченість си-
ровиною, паливно-енергетичними ресурсами; виникнення надзвичайних і
аварійних ситуацій тощо);

науково-технічні (науково-технічний прогрес, інноваційний розвиток).

До внутрішніх ризикових факторів належать:

виробничо-господарські (зниження намічених обсягів виробництва про-
дукції; фізичний і моральний знос устаткування, збої та поломки обладнання;
нерегулярне проведення превентивних заходів (профілактики, заходів безпе-
ки); підвищений відсоток браку продукції; рівень продуктивності праці; ор-
ганізація праці; відсутність у керівників досвіду та знань по управлінню в
ринкових умовах тощо);

комерційні (відсутність реклами чи її неефективність; невдалий вибір
ринків збуту продукції; зменшення обсягів реалізації внаслідок зниження по-
питу або витіснення даного товару конкуруючими товарами; втрата чи погі-
ршення якості товару під час зберігання та (або) транспортування; коливання
цін купівлі сировини, матеріалів, обладнання після укладання договору то-
що);

ресурсні (якість управлінських, робітничих кадрів та спеціалістів; недо-
статній рівень заробітної плати; відтік комерційно важливої інформації; пе-
ребої в постачанні сировини, палива та електроенергії; нестабільність якості
сировини, що постачається на підприємство; незатребуваність виготовленої
продукції; неотримання (несвоєчасне отримання) оплати за реалізовану про-
дукцію; неможливість отримання кредитів; невиконання власних фінансових
зобов'язань перед інвесторами, кредиторами; неможливість партнерів, пози-
чальників виконати свої фінансові зобов'язання перед підприємством тощо).

Для передбачення та запобігання впливу ризикових факторів на діяль-
ність підприємства можна використовувати такі методи якісного аналізу:

1) методи, які базуються на оцінці інформації, що є в розпорядженні пі-
дприємства, зокрема аналіз показників фінансово-господарської діяльності;

2) методи збору нової інформації: спостереження за роботою підприєм-
ства; проведення анкетувань, опитувань, тестувань, купівля інформації тощо;

3) методи моделювання діяльності підприємства, включаючи аналіз вар-
тості, оцінку зовнішніх та внутрішніх факторів (SWOT-аналіз).

Застосування одного з перерахованих методів не дозволить, на нашу ду-
мку, одержати повну, достовірну та своєчасну інформацію про всі ризики. Як
правило, можливо лише виявити та охарактеризувати ті ризики, що вплива-
ють на окремі види діяльності. А для отримання загальної картини про вплив
ризиків на підприємство, необхідно використовувати комплекс методів, що
дозволить підтвердити або спростувати інформацію, отриману за результата-

ми одного методу, порівнюючи з даними розрахунків за допомогою інших методів якісного аналізу ризиків.

Потреба у виявленні суттєвих факторів ризику, можливість вибору оптимального варіанту із сукупності альтернатив, підвищення ефективності процесу управління, зумовлює необхідність доповнення якісного аналізу кількісним, який покликаний визначити ступінь окремих ризиків і ризику діяльності підприємства в цілому.

Література:

1. Андреева Т. Є. Ризик у ринковій економіці: навч. посіб. / Т. С. Андреева, Т. Е. Петровська. — Х. : "Бурун и К", 2005. — 128 с.
2. Боди З. Финансы : учеб. пособие / З. Боди, Р. Мертон. — М. : Вильямс, 2000. — 592 с.
3. Борисова Т. М. Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві / Т. М. Борисова // Актуальні проблеми економіки. — 2005. — № 7. — С. 116—121.
4. Гончаров И. Грааль риск-менеджмента / И. Гончаров // Менеджмент и менеджер : ЧП "Компания" Менеджмент-XXI". — 2005. — № 7—8. — С. 4—8.
5. Карпенко М. Риск как норма жизни / М. Карпенко // Компаньон: ЗАО "Издательский дом "Максимум". — 2006. — № 12. — С. 36—38.
6. Лук'янова В. В. Економічний ризик : навч. посіб. / В. В. Лук'янова, Т. В. Головач. — К. : Академвидав, 2007. — 262 с.
7. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент: Теорія та практика : навч. посіб. / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. — К. : Кондор, 2009. — 200 с.
8. Цвігун Т. В. Класифікація ризиків підприємства / Т. В. Цвігун // Економічні науки. Серія "Облік і фінанси". Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 8 (29). — Ч. 4. — Луцьк, 2011. — С. 385—393.

КАДРОВЫЕ РИСКИ ПРИ УВОЛЬНЕНИИ СОТРУДНИКОВ

Цветкова И.И., к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Плохо подготовленная процедура увольнения сотрудника – серьезный фактор риска. Основными рисками, связанным с увольнением сотрудников, являются:

1. Вероятность утечки информации и разглашения коммерческой тайны.
2. В связи с уходом работника временно "оголяется" участок работы, за который он отвечал.
3. Если руководство не было заранее готово к увольнению сотрудника, возникает срочная необходимость в новом работнике, что требует дополнительных временных и материальных затрат. В результате возникает высокий

риск того, что кандидаты на работу будут отбираться поспешно, без полноценной надлежащей проверки.

4. Новому сотруднику требуется определенное время на адаптацию к работе. В это время он особенно уязвим для влияния, и рискует по незнанию совершить ошибки, которые могут нанести ущерб предприятию.

5. Высокий уровень текучести кадров наносит огромный вред имиджу предприятия.

6. Если при увольнении не были соблюдены все предусмотренные действующим трудовым законодательством формальности, и работник был уволен с нарушением соответствующей процедуры, можно с уверенностью сказать, что проблем с уволенным работником не избежать.

7. Новый работник часто создает на предприятии ситуацию неопределенности, связанную с необходимостью изменить сложившийся стиль работы, учитывая предыдущий опыт человека и его взгляды на решение поставленных задач.

8. Обращение работника в трудовую инспекцию, налоговую службу, иные проверяющие государственные органы. Любая проверка может выявить нарушения и повлечь штрафные и административные санкции [1].

Принимая во внимание вышеперечисленные проблемы, не стоит торопиться с увольнением сотрудника, эффективность которого заметно снизилась. Причиной недостаточной отдачи и снижения его работоспособности может быть временный фактор:

- несоответствие условий и ожиданий;
- скрытое недовольство;
- недостаточная квалификация;
- туманные перспективы;
- отсутствие мотивации;
- личные проблемы.

Если все-таки увольнение неизбежно, главная задача администрации при этом - не допустить негативного настроения, озлобленности и желания отомстить. Политика поддержания лояльности у уходящих сотрудников минимизирует те риски, которые может ожидать организация при увольнении персонала.

Необходимо придерживаться следующих правил:

обеспечивать прозрачность порядка, процедуры и причин увольнения сотрудников;

быть честными по отношению к увольняемому (полный расчет, объяснение причин и т. д.);

сохранять чувство собственного достоинства увольняемого (например, не обвинять его в тех действиях, которые он не совершал);

соблюдать дифференцированный подход (нельзя с почетом увольнять провинившегося сотрудника).

Независимо от причин увольнения (за исключением случаев хищения, разглашения коммерческой тайны и т.п.) дополнительно, при наличии вре-

менних і фінансових ресурсів у служби персоналу, бажано запропонувати людині допомогу в трудоустроїстві. Варіанти можуть бути різні:

оформлення працівнику рекомендаційного листа з вказанням його сильних сторін, проектів, в яких він брав участь;

рекомендація співробітника партнерам або клієнтам, якщо у керівника є інформація про їх вакансії і звільнюваний працівник потенційно може їм підійти;

надання співробітнику, за його бажанням, відпустки для активного пошуку нового місця або можливості відвідувати співбесіди в робочий день заздалегідь узгоджено з керівником графіку;

замовлення в кадровому агентстві послуг аутплейсменту або використання технологій аутплейсменту самостійно.

Аутплейсмент – це допомога в трудоустроїстві працівників компанії, підляючих скороченню. Вибравши такий спосіб допомоги звільнюваним, організація демонструє свою соціальну відповідальність перед персоналом. Ця послуга включає: складання резюме, корекцію самопрезентації на співбесідах, орієнтацію на ринку праці, психологічну підтримку, навчальні програми, спрямовані на розвиток навичок правильного пошуку роботи.

Аутплейсмент дозволяє зменшити негатив від самого факту звільнення, проявити турботу про людину і таким чином, крім допомоги в подальшому трудоустроїстві, зберігає позитивний імідж компанії в очах звільнюваних співробітників. Позитивний імідж впливає і на тих, хто продовжує працювати в компанії.

Таким чином, грамотні дії адміністрації при звільненні своїх працівників дозволяють знизити кадрові ризики і підвищити безпеку підприємства. Турбота компанії про співробітників, не тільки працюючих, але і звільнюваних, допоможе зберегти морально-психологічний клімат і відчуття стабільності у персоналу.

Література:

1. Слободської А. Л. Ризики в управлінні персоналом : [учеб. посібник] / А. Л. Слободської. — СПб. : Вид-во СПбГУЭФ, 2011. — 155 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ КАДРОВИХ РИЗИКІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Цвєткова І.І., к.е.н., доцент кафедри менеджменту

Барабанщикова Т.І., магістр

Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Будь-яке підприємство є соціально-економічною системою, все, що відбувається усередині нього, будь-яким чином визначається функціонуванням

людей, починаючи від мети створення та завершуючи припиненням його існування.

Як показує досвід, основний збиток підприємству наносять саме його власні співробітники. Ризик, що пов'язаний з невідповідністю якості та поведінки персоналу та окремих працівників вимогам зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, або кадровий ризик, є визначальною формою ризику на підприємстві та може бути визнаний самою першою і головною категорією організаційних ризиків.

Значна кількість робіт присвячена теоретичним дослідженням проблем, пов'язаних з ризиком в управлінні персоналом. Це роботи вітчизняних і зарубіжних авторів. Поняття кадрових ризиків в основному вживається в роботах фахівців з безпеки підприємства (Б.Г. Клейнер, І.І. Мазур, В.М. Ячменьова); в економічній літературі, як частина внутрішніх ризиків підприємства (В.Н. Вяткін, В.А. Гамза, Л.Н. Тепман); в кадровому менеджменті приділяється увага питанням управління персоналом через призму ризик-менеджменту (А.Г. Бадалова [1], Г.К. Копейкін [2], І.І. Цветкова [3], А.Р. Алавердов [4], А.С. Пеліх [5]).

Є багато спеціальних методик, за допомогою яких можна перевірити кожного члена колективу і заздалегідь оцінити його. Вони досить ефективні, але, на нашу думку, вони вимагають деякого вдосконалення, тому що людська свідомість розвивається, розвивається і навколо неї середовище і виникають нові і більш складні ситуації, що відбуваються на підприємствах щодо кадрових питань. Саме тому ця тема є актуальною в наш час.

Що стосується поняття "кадрові ризики", то можна стверджувати, що чіткого визначення немає. Кадрові ризики розглядаються як ризики [1, 2, 5], як дія [3], міра [3] і втрати [4].

На нашу думку, найбільш повним є визначення:

Кадрові ризики – це відхилення від намічених цілей або зниження очікуваного ефекту від запланованого, яке відбувається в наслідок будь-якої дії чи бездіяльності члена колективу працівників підприємства, які об'єднанні у процесі виробництва. Цим визначенням і будемо користуватися протягом написання кваліфікаційної роботи.

При формуванні методики оцінювання кадрових ризиків ми взяли за основу класифікацію Є.М. Буланової [6], залишивши поділ ризиків на індивідуальні та організаційні, розширивши наповнення кожної категорії.

Оцінювання кадрових ризиків - етап побудови об'єктивно-суб'єктивного методу, який полягає в тому, що треба визначити числові значення існуючих відхилень щодо характеристик персоналу.

Існує безліч різних методів, за якими можна оцінити кадрові ризики різних видів, але для того, щоб методика оцінювання кадрових ризиків була ефективною, вона повинна відповідати певним критеріям.

Критерій оцінки персоналу - поріг, за яким стан показника буде задовольняти або не задовольняти встановленим (запланованим, нормованим) вимогам. Такі критерії можуть характеризувати як загальні моменти, рівнозначні для всіх працівників організації, так і специфічні норми праці і поведінки

для конкретного робочого місця чи конкретної посади: критерій концептуальності, наявність механізму корекції (виправлення) помилок і спотворень інформації, розпізнавання інтелектуально-психологічних можливостей працівників з виявленням будь-яких факторів, що деформують ці можливості, зміст механізмів прогнозування змін функціональних можливостей людини і, зокрема, прогнозування його здібностей діяти успішно в ризикових ситуаціях, критерій незалежної оцінки, стабільність-мінливість і спільність-унікальність, соціальна прийнятність.

Всім критеріям методів оцінки кадрових ризиків відповідає метод Матвієнко Н.І. [7], який також враховує майже всі фактори, що впливають на виникнення кадрових ризиків, і включає багато показників, за якими проводиться оцінка кадрових ризиків.

За цим методом визначається:

- 1) Ризик невідповідності чисельності виробничого персоналу.
- 2) Ризик невідповідності чисельності адміністративного та невиробничого персоналу.
- 3) Ризик невідповідності кваліфікації робітників рівню складності робіт.
- 4) Ризик невідповідності кваліфікації адміністративного персоналу.
- 5) Ризик можливої втрати кваліфікаційних кадрів.
- 6) Ризик невідповідності вікового складу персоналу.

На цьому метод закінчується. Однак, одразу видно, що метод Матвієнко Н.І. враховує не всі види кадрового ризику. Їх залишається ще багато. Тому цей метод необхідно доповнювати іншими коефіцієнтами. Кожен з залишившихся видів кадрового ризику повинен бути оцінений.

Деякі кадрові ризики не зміняться, але деякі будуть об'єднані та укрупнені для оцінки, або експертним методом у балах, або розраховані за формулами та потім також переведені в шкалу. Усі методи оцінки будуть зведені у таблиці.

Наприкінці методики буде виведений ваговий коефіцієнт за допомогою експертних оцінок, так як усі кадрові ризики не мають однакового значення. Буде проводитися узгодження експертних думок методом парних зрівнянь. Після цього буде ясно в якому виді буде інтегральний показник, який складатиметься на основі всіх коефіцієнтів кадрового ризику.

Тільки за допомогою додавання до метода Матвієнко Н.І. нових показників будуть враховані всі кадрові ризики, які можуть виникнути на підприємстві, та методика оцінювання кадрового ризику буде повною.

Література:

1. Бадалова А. Г. Управления кадровыми рисками предприятия / А. Г. Бадалова // Российское предпринимательство. — 2005. — № 7 (67). — С. 92—98.
2. Копейкин Г. К. Квалификация персонала и обеспечения экономической безопасности: организационно-психологические проблемы / К. Копейкин, Н.А. Лапина / "Защита информации. Конфидент". — 2003. — № 5. — С. 12—16.

3. Цветкова И. И. Классификация кадровых рисков / И. И. Цветкова // Проблемы устойчивости деятельности предприятий Украины: материалы XII Всеукр. научно-практической. конф., 4–5 дек. 2009 г. — Симферополь : ИТ "АРИАЛ", 2009. — С. 168—169.

4. Алавердов А. Р. Управление персоналом / А. Р. Алавердов. — М. : Маркет ДС, 2009. — С. 198.

5. Пелих А. С. Организация предпринимательской деятельности / А. С. Пелих. — Ростов-на-Дону : МарТ, 2002. — С. 95.

6. Буланова Е. Н. Социально-экономическое содержание и измерение кадрового риска в хозяйственной организации : Дис канд. экон. наук, 08.00.05; — Защищенная 15.05.08 ; Утв. 11.10.08 ; 04820012735. — СПб, 2008. — 212 с. — С. 9.

7. Матвиенко Н. И. Методические указания к проведению практического занятия по дисциплине "Экономика труда и социально трудовые отношения" для студентов экономических специальностей всех форм обучения: "Оценка кадрового риска предприятия" [Электронный ресурс] / Сост. Н. И. Матвиенко. — Севастополь : Изд-во СевНТУ, 2009. — 16 с. — Режим доступа : <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/4265/1/d090028.pdf>

ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Череп О. Г., к. е. н., доцент НФ
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя)

За останні роки в економіці Запорізької області продовжуються процеси, які пов'язані з впровадженням інноваційних технологій у виробництво. Як правило, справи по технічному і технологічному оновленню на підприємствах закінчуються раціоналізаторськими роботами при проведенні капітальних ремонтів устаткування, обладнання. Вважаємо за доцільне визначити сильні і слабкі сторони розвитку інноваційного капіталу на підприємствах промисловості Запорізького регіону за 2011 рік (табл.1).

Разом з тим, у регіоні є значна інноваційна структура, яка здатна подолати кризові явища на промислових підприємствах: наявність науково-дослідних і конструкторських установ із високим професійним рівнем в деяких галузях; розвинута до певних меж інституційна система навчання персоналу; наявність підприємств з високим рівнем та освіченим фаховим персоналом; наявність достатньої кількості закладів вищої освіти для накопичення інтелектуального потенціалу.

Таблиця 1

Розвиток інноваційного капіталу в промисловості Запорізького регіону

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Наявність науково-дослідних та конструкторських установ з високим професійним рівнем у галузях. 2. Розвинута інституційна система навчання персоналу 3. Наявність деяких підприємств з високим рівнем та освіченим і фаховим персоналом. 4. Наявність достатньої кількості закладів вищої освіти для накопичення інтелектуального потенціалу.	1. Складна фінансова ситуація у академічних та дослідницьких закладах, які залишилися. 2. Нездатність наукових інституцій конкурувати з світовою наукою. 3. Слабка науково-технічна підготовка фахівців. 4. Слабкі наукові контакти і мала спроможність освоєння європейських фондів. 5. Ослаблені правові норми взаємодії науково – дослідних установ з підприємницькою сферою. 6. Не налагоджена система підвищення кваліфікації.
Сприятливі умови розвитку	Погрози розвитку
1. Економічне зростання на базових підприємствах. 2. Наявність структурних змін з елементами децентралізації. 3. Можливий розвиток фінансово – кредитної системи та фондів інноваційного розвитку. 4. Створення технопарків і бізнес інкубаторів.	1. Відсутність дослідницьких і конструкторських установ у головних галузях промисловості. 2. Відсутність сучасного технічного і наукового оснащення дослідницьких установ. 3. Відсутність регіональної інноваційної політики в промисловості. 4. Відсутність інституцій по вивченню і закріпленню ліцензійно інноваційних технологій, їх трансферу. 5. Продовження маргіналізації науки у міжнародній науковій мережі.

**ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ**

Черненко Н.Г., аспирант кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Большое количество действующих на предприятие факторов, имеют огромное влияние на его экономическую эффективность. Для ее оценки существует три подхода: подход, основанный на использовании одного показателя как главного; подход, основанный на использовании системы показателей, позволяющих отразить разносторонность и специфику деятельности предприятия; подход, основанный на использовании интегрального показателя эффективности управления деятельностью предприятия.

Представители первого подхода в качестве главного показателя предлагают разные варианты. Примерами таких показателей являются: прибыль, объем продаж, рентабельность, чистая продукция, себестоимость, стоимость бизнеса и т.д. Дж.К. Лафта в книге "Эффективность менеджмента организации", самым распространенным показателем эффективного управления определил максимизацию объема продаж, поскольку он отвечает разным

устремлениям: для потребителей означает повышение уровня удовлетворения их запросов, для руководства компании — повышение корпоративной доли рынка и престижа, для менеджеров и рабочих — увеличение количества должностей для служебного продвижения, рабочих мест и заработков. Другой модификацией показателя эффективности служит максимизация темпов роста ее реальных активов, то есть собственного капитала. Одними из основных показателей внутренней эффективности предприятия являются затраты и производительность труда.

Маршал В. Мейер для оценки эффективности деятельности предприятия предлагает показатель рентабельности. "Процессно-ориентированный анализ рентабельности" (АВРА) оценивает эффективность предприятия, определяя через его деятельность и бизнес-процессы эффективность — как величину доходов, генерируемых этими бизнес-процессами, за вычетом расходов, необходимых для их осуществления.

Иллюстрацией второго подхода является методика Б.З. Мильнера и Новичкова Н.В. В своих работах они для оценки эффективности процесса управления используют такие показатели, как количество произведенной предприятием конечной продукции или объем выработанной в процессе управления информации, приходящийся на одного работника, занятого в аппарате управления; относительные затраты на функционирование аппарата управления, соизмеренные с объемом или результатами производственной деятельности; удельный вес затрат на содержание аппарата управления в стоимости реализованной продукции, удельный вес управленческих работников в численности промышленно-производственного персонала, стоимость выполнения единицы объема отдельных видов работ; ширина диапазона изменяющихся условий, в которых предприятие может выполнять заданные функции; многообразие форм взаимодействия управленческих органов, номенклатура решаемых подразделениями задач, уровни централизации ответственности; своевременность выявления и решения управленческих проблем; безотказное (соответствующим поставленным целям) функционирование аппарата управления; уровень выполнения плановых заданий и соблюдение утвержденных нормативов, отсутствие отклонений при исполнении директивных указаний, нарушений административно-правового и технологического регламента и т. п.

В отличие от предыдущих авторов Осовские Г.В. и О.А. рассматривают показатели оценки эффективности управления сгруппированные в группы обобщенных и частных показателей. К общим показателям отнесены следующие: рост объема производства продукции в стоимостном выражении; производство продукции на 1 грн. расходов; относительная экономия основных производственных фондов, нормативных средств, материальных расходов, фонда оплаты труда; себестоимость; рентабельность и прибыль.

Частные показатели разделены на три группы: показатели эффективности труда; показатели повышения эффективности использования основных фондов, оборотных средств и капитальных вложений; показатели повышения эффективности использования материальных ресурсов. Группа показателей

эффективности труда включает следующие показатели: темпы роста производительности труда; доля увеличения производства продукции за счет повышения производительности труда; экономия численности работников; снижение трудоемкости изделий. Вторая группа показателей включает в себя: фондоотдачу, производство продукции на 1 грн. среднегодовой величины нормированных оборотных средств, прирост оборотных средств относительно прироста товарной продукции, отношение прироста прибыли к капитальным вложениям, которые его обусловили, удельные капитальные вложения на единицу новой производственной мощности на 1 грн. прироста продукции, срок возмещения капитальных вложений. Группа показателей повышения эффективности использования материальных ресурсов включает следующие показатели: материальные затраты на 1 грн. товарной продукции, расходы важных материальных ресурсов в натуральном выражении на 1 грн. товарной продукции, отношение темпов прироста материальных затрат к темпам прироста товарной продукции. Е.Н. Кнышова, в отличие от предыдущих авторов к вышеперечисленным группам добавляет еще одну — показатели экономической эффективности новой техники, которая включает в себя следующие показатели: рост производительности труда, относительное высвобождение численности работающих, относительная экономия фонда заработной платы, прирост прибыли (экономия от снижения себестоимости продукции), относительная экономия материальных ресурсов.

В целом можно отметить, что все рассмотренные варианты системы показателей эффективности не являются закрытыми. Система показателей эффективности дополняется другими характеристиками в зависимости от целей, степени детализации и глубины анализа.

НЕКОТОРЫЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОРГАНИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Чернецова Г.М., к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

В условиях динамичности изменений в мировой экономике управление предприятиями должно находиться в состоянии непрерывного развития, которое невозможно без глубокой реорганизации. Научно обоснованное формирование системы управления — это актуальная задача адаптации субъектов хозяйствования к изменяющимся условиям внешней и внутренней среды. В решении этой задачи важное место отводится организационному проектированию.

Организационное проектирование как процесс представляет собой упорядочение организационно-структурных характеристик системы для достижения или повышения их эффективности и адаптивности. В научной литературе выделяют следующие этапы организационного проектирования:
формулирование целей предприятия и стратегии их достижения;

системный анализ и структуризация объекта и субъекта управления, который призван установить, насколько система управления рациональна с точки зрения установленных оценочных критериев;

определение требований к структуре предприятия и структуре управления;

разработка организационной структуры предприятия (числа и взаимосвязей производственных подразделений, форм соединений, планировки подразделений и т. п.);

построение функциональной структуры системы управления;

разработка организационной структуры управления;

разработка положений о службах, должностных инструкций, разработка норм и нормативов;

оценка эффективности организационных структур исходя из уровня реализации заданий, надежности и организованности системы управления, скорости и оптимальности принимаемых решений.

Организационная структура управления – это не только состав подразделений и распределение между ними обязанностей, полномочий и ответственности, но и поведенческая система, в которой люди и коллективы вступают в различные взаимоотношения для решения общих задач. Важными элементами структуры управления являются коммуникации. Такая многосторонность данного элемента системы управления требует системного подхода к формированию структур. Однако в практике менеджмента процесс организационного проектирования носит в основном эмпирический характер. При совершенствовании действующих структур руководители используют привычные схемы и интуицию, опираются на опыт, что приводит к механическому переносу старых организационных форм в новые условия. В результате не обеспечивается приемлемое качество преобразований.

В связи с этим, при организационном проектировании на первом этапе необходимо разрабатывать методологию управления, которая на концептуальном уровне обеспечит видение желаемого состояния системы управления конкретного предприятия в целом.

Под методологией управления мы понимаем систему принципов и способов организации деятельности предприятия.

Разработка методологии управления потребует от разработчиков сочетания научных методов, в частности системного подхода, с экспертно-аналитической работой. Концептуальное проектирование системы управления на первом этапе обеспечит взаимосвязанное понимание целей, ориентиров предприятия и средств и способов их достижения.

Методология управления предприятием должна включать:

1) концепцию управления данным предприятием – принципы, условия, приоритеты деятельности субъекта и объекта управления, ключевые факторы успеха;

2) принципиальные структурные решения – принципы построения структуры системы управления и ее отдельных подсистем, типы управленческого воздействия, уровень формализации;

3) базовые процедурно-технологические решения – процедуры постановки общих и частных задач, процедуры выработки решений и выбора альтернатив;

4) базовые средства управления – методы, рычаги, инструменты управления;

5) критерии оценки результативности и эффективности управления.

В процессе дальнейшей разработки проекта будет осуществляться последовательное сближение рациональной организационной структуры управления с ее эталонной моделью.

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КУОРТОРОВ

Чугунова Т.Н. к.г.н., доцент кафедры менеджмента
Национальная академия природоохранного и курортного строительства
(г. Симферополь)

Активное развитие курортно-рекреационной сферы, борьба за владение вокруг приморскими территориями, а также неадекватная реакция органов управления заставляют обратить особое внимание на содержание функций управления в курортной сфере.

Анализируя Закон Украины "О курортах", как основной нормативно-законодательный документ в этой сфере, можно отметить следующее положения.

Во-первых, в нем обозначены принципы государственной политики в сфере курортного дела, которые определяются Верховной Радой Украины, которые заключаются в законодательном обеспечении условий и порядка организации деятельности курортов; обеспечении доступности санаторно-курортного лечения для всех граждан; учете спроса населения на конкретные виды санаторно-курортных услуг при разработке и утверждении государственных и местных программ развития курортов; в обеспечении экономного и рационального использования природных лечебных ресурсов и их охраны; в содействии реформированию санаторно-курортного комплекса Украины в высокорентабельную и конкурентоспособную отрасль экономики.

Во-вторых, закон определяет органы государственной власти, осуществляющие управление в сфере деятельности курортов: Кабинет Министров Украины и специально уполномоченный центральный орган исполнительной власти по вопросам деятельности курортов, Совет министров Автономной Республики Крым, областные, Киевская и Севастопольская городские государственные администрации, другие органы исполнительной власти и органы местного самоуправления. В законе также определены полномочия органов управления. Но если полномочия Кабинета Министров Украины и специально уполномоченного центрального органа государственной власти в сфере деятельности курортов обозначены достаточно полно, то полномочия Совета министров АРК, областных, Киевской и Севастопольской местных

государственных администраций не в полной мере обеспечивают решение всех проблем, направленных на реформирование санаторно-курортного комплекса, сохранение и рациональное освоение курортно-рекреационных земель, организацию контроля и пр. К их компетенции относится реализация общегосударственных и местных программ освоения земель оздоровительного и рекреационного назначения, генеральных планов (программ) развития курортов; осуществление контроля за рациональным использованием и охраной природных лечебных ресурсов, природных территорий курортов, округов и зон санитарной охраны; утверждение режима округов и зон санитарной (горно-санитарной) охраны курортов местного значения; решение некоторых других вопросов в сфере деятельности курортов в соответствии с законами Украины.

Большая часть определенных полномочий относится также к полномочиям органов местного самоуправления в сфере деятельности курортов, а именно: утверждение местных программ развития минерально-сырьевой базы, рационального использования и охраны природных лечебных ресурсов; управление курортами местного значения согласно действующему законодательству; согласование выдачи разрешений на пользование природными лечебными ресурсами государственного значения; выдача разрешений на пользование природными лечебными ресурсами местного значения; осуществление контроля за использованием природных лечебных ресурсов; внесение в соответствующие органы исполнительной власти ходатайств об объявлении природных территорий курортными; объявление природных территорий курортными территориями местного значения; решение других вопросов в сфере деятельности курортов согласно действующего законодательства.

Однако, не все проблемы в развитии курортной сферы находят разрешение в действующих нормативно-законодательных актах. Так, например, не обозначена процедура определения и резервирования курортных территорий; четко не регламентирована компетенция органов исполнительной власти и местного самоуправления по управлению курортными территориями местного значения и расположенными в их пределах природными лечебными ресурсами; взаимодействия органов местного самоуправления, которые по существу являются распорядителями земель и специально уполномоченным центральным органом исполнительной власти по вопросам деятельности курортов; не определен статус курортов государственного и местного значения и т.д. Кроме того, с момента принятия закона внесены изменения во многие законодательные акты, регулирующие природопользование, земельные отношения, определяющие статус санаторно-курортных учреждений и экономическую деятельность субъектов предпринимательства и т. д. Соответственно должны быть внесены изменения в основной закон, определяющий правовые, организационные, экономические и социальные основы развития курортов Украины.

Такая ситуация не в полной мере обеспечивает принципы системности и эффективности управления курортами, требует значительных изменений в системе управления курортами, урегулирования разногласий в нормативно-

законодательных актах в сфере деятельности курортов и природно-ресурсных кодексах и законах, осуществления целенаправленной государственной политики, направленной на дальнейшее развитие курортного дела в Украине.

Литература:

1. Закон Украины "О курортах" //ВВРУ № 2026-III от 05.10.2000 г.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ УСВІДОМЛЕННЯ СПЕЦИФІЧНИХ РИС ГАЛУЗІ

Шевченко В.С.

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Головною її відмінністю є велика кількість учасників процесу виробництва продукції, починаючи від проектних організацій і закінчуючи підприємствами, які надають ремонтні послуги. При цьому слід враховувати, що з кожним днем змінюються технології будівництва, впроваджуються нові види будівельних та оздоблюваних матеріалів, що, в кінцевому результаті, призводить до поліпшення якості та зменшення строків виконання будівельних робіт. Використання інновацій надає позитивний вплив на функціонування не тільки окремих будівельних підприємств, та галузі в цілому, цей фактор комплексно впливає на стан економіки країни. Підприємства будівельної галузі беруть участь в розширеному відтворенні основних фондів галузей народного господарства, вдосконаленні галузевої структури і розміщенні підприємств, залученні у виробництво знов відкритих природних ресурсів. В соціальному плані підприємства будівельної галузі створюють велику кількість робочих місць та базу для матеріального і культурного рівня життя населення країни.

Економічний ефект від розвитку будівельної галузі полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво. Адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафто-хімія, виробництво скла, деревообробна промисловість, транспорт, енергетика тощо. І, вочевидь, як ніяка інша галузь економіки, будівництво сприяє розвитку підприємств малого бізнесу, особливо тих, які спеціалізуються на оздоблювальних і ремонтних роботах, на виробництві та встановленні вбудованих меблів і т. ін. Тобто виконують певні роботи і виробляють товари, що споживаються будівельними підприємствами та їх клієнтами. У зв'язку з тим, що відносини в будівельній галузі постійно змінюються та розвиваються, перелік суб'єктів будівництва є мінливим. Будівництво носить сітьовий характер, обумовлений множинністю взаємозв'язків суб'єктів (проектних, комерційних, технологічних, державних і т. п.).

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що будівництво – це складний процес, котрий включає в себе багатьох учасників та виконавців. Велика кількість учасників будівництва, яка обумовлює складність кінцевого продукту – це одна з специфічних особливостей галузі.

Специфіка будівельної галузі обумовлює специфічність товару та послуг, котрі вона виробляє. Товар (послуга) – все, що може задовольнити нужду або потребу і пропонується ринку з метою залучення уваги, придбання, використання або вжитку. Це можуть бути фізичні об'єкти, особи, місця, організації, ідеї.

Продукція будівництва не має однозначного визначення. Будівельна продукція в системі маркетингу може розглядатися як товар за задумом його вмісту (проект), товар в реальному виконанні (готовий об'єкт), товар у вигляді будівельних послуг підрядчика і, нарешті, товар у супроводі будівельної продукції. У цьому полягає одна з принципових відмінностей будівельної продукції як товару в порівнянні зі всіма видами товарів масового або серійного виробництва, які з'являються на ринку у вигляді продукції або її супроводу в період експлуатації. Завдяки впровадженню новітніх технологій, інформації можна говорити про розвиток не тільки продукції, а і всієї будівельної галузі. Цей процес є важливим для будь-якої галузі.

Поняття "розвиток" можна визначити як зміну процесу або явища від простішого до складнішого. Існує багато визначень розвитку підприємства. Але для визначення поняття "розвиток" стосовно будівельної галузі можливо використовувати визначення розвитку щодо економіко-виробничої системи: розвиток представляє собою процес переходу системи у новий якісний стан за рахунок нагромадження кількісного потенціалу, зміни та ускладнення структури і складу, наслідком чого є зростання її здатності чинити опір впливу факторів зовнішнього середовища та підвищення ефективності функціонування.

Одним з важливіших факторів розвитку підприємства є інноваційна діяльність. Саме вона може дати підприємству підвищення та розвиток виробництва при досягненні довгострокових цілей.

Розвиток ринкових відносин, приватизація державної власності, скорочення об'ємів виробництва і конверсія істотно змінили механізм управління науково-технічним прогресом, вплинули на темпи і характер інноваційної діяльності як основи економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств та організацій.

Інноваційна діяльність у будівництві є найважливішим елементом підвищення ефективності виробництва в умовах ринку. Вона забезпечує постійне оновлення і поліпшення вживаних технологій і випуск будівельної продукції та виконання будівельно-монтажних робіт, реалізацію наукових досягнень та винаходів, є основною умовою подолання галузевої кризи і забезпечення економічного зростання.

Слід зазначити, що інноваційна діяльність у будівництві позначена низкою специфічних особливостей:

інновації посідають особливе місце в будівельному виробництві, будучи базовим чинником економічної динаміки, сполучною ланкою між результата-

ми наукових досліджень будівництва, що постійно оновлюється;

інноваційний цикл (період від завершення дослідницького процесу до реалізації у будівництві) відрізняється тривалістю (1-5 років) і високим ступенем ризику.

Серед пріоритетних напрямів розвитку інноваційної діяльності будівельних підприємств є: розвиток науки і техніки – наукові дослідження в галузі будівництва; автоматизація методів розрахунку та проектування будівель; - дослідження у галузі будівельних матеріалів (само ущільнюючі високоміцні бетони, ефективні оздоблювальні матеріали, монолітний залізобетон з пластифікаторами та іншими добавками); створення екологічно безпечного середовища; створення енергоощадного житла; використання нових енергозберігаючих технологій будівництва.

До недавнього часу науково-технічна і інноваційна політика в будівництві зводилася, як правило, до наукової політики, за якої якій використовувалася "лінійна" модель інноваційного процесу. При такому підході вважалося, що інноваційний процес протікає лінійно і складається з наступних стадій: науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, винаходи, нововведення і, нарешті, дифузія виробничих інновацій. В свою чергу інноваційна політика обмежувалася прискоренням просування інновацій по всіх стадіях життєвого циклу продукту. За лінійного підходу решта всіх елементів і чинників інноваційної діяльності, (а саме: вплив ринку і економічної кон'юнктури; мотивації і можливості підприємців; стадії (етапи) життєвого циклу будівельної продукції, тощо) фактично залишилися поза увагою дослідників. Еволюційні ж моделі виробничих інновацій підкреслюють нелінійний характер інноваційного процесу (зміна напрямку і темпів науково-технічного прогресу в процесі створення, розвитку і розповсюдження інновацій). Впровадження інновацій в будівництво призведе до поліпшення якості кінцевого продукту, та скорочення строків виконання.

Важливість інноваційної діяльності визначається переважно тим, що постійний розвиток науки і техніки зумовлює швидке "старіння" методів, техніки та технології виробництва, продукції та її якісно-технічних характеристик, і вони потребують повсякчасного удосконалення. Все це обумовлює потребу будівельної галузі України до впровадження інновацій. При цьому слід використовувати не лише технічні інновації, а ще велике значення для функціонування підприємства мають інновації в управлінні, зокрема, персоналом.

Складність і різноманіття виробництва продукції будівельної галузі охоплює різні об'єкти – від однородних житлових будинків до великих промислових підприємств і інженерних споруд. Технологія будівельних робіт постійно удосконалюється, з'являються нові будівельні матеріали та технології що призводять до поліпшення та прискорення процесу будівництва та оздоблювальних робіт. Все це обумовлює потребу в інноваційних змінах, впровадження яких призведе до поліпшення економічного стану як окремих будівельних підприємств, так і будівельної галузі України в цілому.

РАНЖИРОВАНИЕ КРИТЕРИЕВ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛИ АЛЬЯНСА

Шульженко Л.Е. ВНУ им. В. Даля
(г. Луганск)

Для достижения своих целей предприятия могут образовывать альянсы трех типов: имущественный альянс с передачей части активов в совместное использование; неимущественный альянс, соблюдение коммерческого интереса; концентрический альянс.

Поэтому, прежде чем приступить к формированию альянса, необходимо выполнить ранжирование типов альянса по степени удовлетворения критериям достижения цели создания альянса. В нашем случае основной целью создания альянса является экономический рост всех предприятий, вступающих в альянс.

На рис. 1 показана иерархическая структура альянса, иллюстрирующая влияние типа альянса на результативность его работы. Как следует из рисунка, для определения наиболее предпочтительного типа альянса необходимо учесть пять критериев эффективности его работы, влияющих на экономический рост предприятий. Критерии достижения цели деятельности альянса имеют различные удельные веса в оценке эффективности деятельности альянса (достижения цели предприятий). Причем, эти веса могут изменяться в зависимости от того, с точки зрения какого предприятия, вступающего в альянс, они оцениваются. Поэтому перед выполнением процедуры ранжирования типов альянса необходимо выполнить ранжирование критериев достижения цели альянса. Веса (приоритеты) критериев эффективности работы альянса определяются методом анализа иерархий.

1. Перед тем как составлять матрицу парных сравнений, оценим критерии достижения цели по 9-балльной шкале. В данном случае были получены такие оценки критериев: развитие производства — 8 баллов, расширение рынка сбыта — 7 баллов, рост прибыли — 9 баллов, устойчивость конъюнктуры рынка — 5 баллов и формирование социально-экономического статуса — 3 балла.

В табл. 1 представлена матрица парных сравнений (МПС) для критериев достижения цели альянса.

Таблица 1

Критерий	Матрица парных сравнений критериев				
Развитие производства	1	8/7	8/9	8/5	8/3
Расширение рынка	7/8	1	7/9	3/2	5/7
Рост прибыли	9/8	9/7	1	2	3
Уст. конъюнктуры	5/8	2/3	1/2	1	5/3
Формирование статуса	3/8	7/5	1/3	3/5	1

Первая строка и первый столбец МПС получены по алгоритму МАИ. Элементы других строк, расположенные справа от главной диагонали МПС, необходимо откорректировать с учетом расхождений мнений экспертов относительно важности критериев достижения цели. Эти расхождения возникают в связи с тем, что разные предприятия по-разному оценивают критерии достижения экономического роста своих предприятий, другими словами, на этапе формирования альянса каждое предприятие имеет свои приоритетные цели на пути к экономическому росту.

Главное собственное число МПС, вычисленное с помощью встроенной функции *eigenvals(*)* системы Mathcad, равно 5,185. Это на 0,185 превышает порядок МПС ($n=5$) и вызвано небольшими отличиями во мнениях экспертов относительно важности используемых критериев для достижения цели альянса. Индекс согласованности МПС, вычисленный по формуле (2.1), равен 0,046, что говорит о хорошей согласованности мнений экспертов по вопросу важности критериев достижения цели альянса. Это означает, что можно получить весовые коэффициенты критериев достижения цели альянса не противоречащие целям каждого предприятия – члена альянса.

Вектор приоритетов критериев (их весовые коэффициенты), вычисленный в системе MathCAD, имеет следующие компоненты: {0,25; 0,182; 0,288; 0,152; 0,128}. Это означает, что критерии достижения цели альянса по уровню важности расположились в следующем порядке: рост прибыли, развитие производства, расширение рынка сбыта, устойчивость конъюнктуры рынка и формирование социально-экономического статуса.

Таким образом, задача ранжирования критериев достижения цели альянса решена путем выполнения пунктов 1 – 7, алгоритма МАИ а именно:

2. Выполнить системный анализ и сформировать иерархическую структуру СЭС.

3. Задать весовые значения критериям достижения цели.

4. Сформировать МПС (A) для критериев достижения цели СЭС.

5. Вычислить спектр МПС для критериев. В MathCAD это можно сделать с помощью встроенной функции $\lambda := \text{eigenvals}(A)$.

6. Найти главное собственное число МПС. В MathCAD - с помощью оператора $\lambda_{\max} := \max(\text{Re}(\lambda))$. Встроенная функция $\text{Re}(\lambda)$ возвращает вектор действительных частей собственных чисел вектора (спектра матрицы A). Функция $\max(\cdot)$ находит максимальный элемент вектора.

7. Проверить согласованность МПС по формуле (2.1) и, при необходимости, откорректировать МПС.

Вычислить собственный вектор МПС, соответствующий максимальному собственному числу (главный собственный вектор). В MathCAD это можно сделать с помощью следующей встроенной функции $a := \text{eigenvec}(A, \lambda_{\max})$.

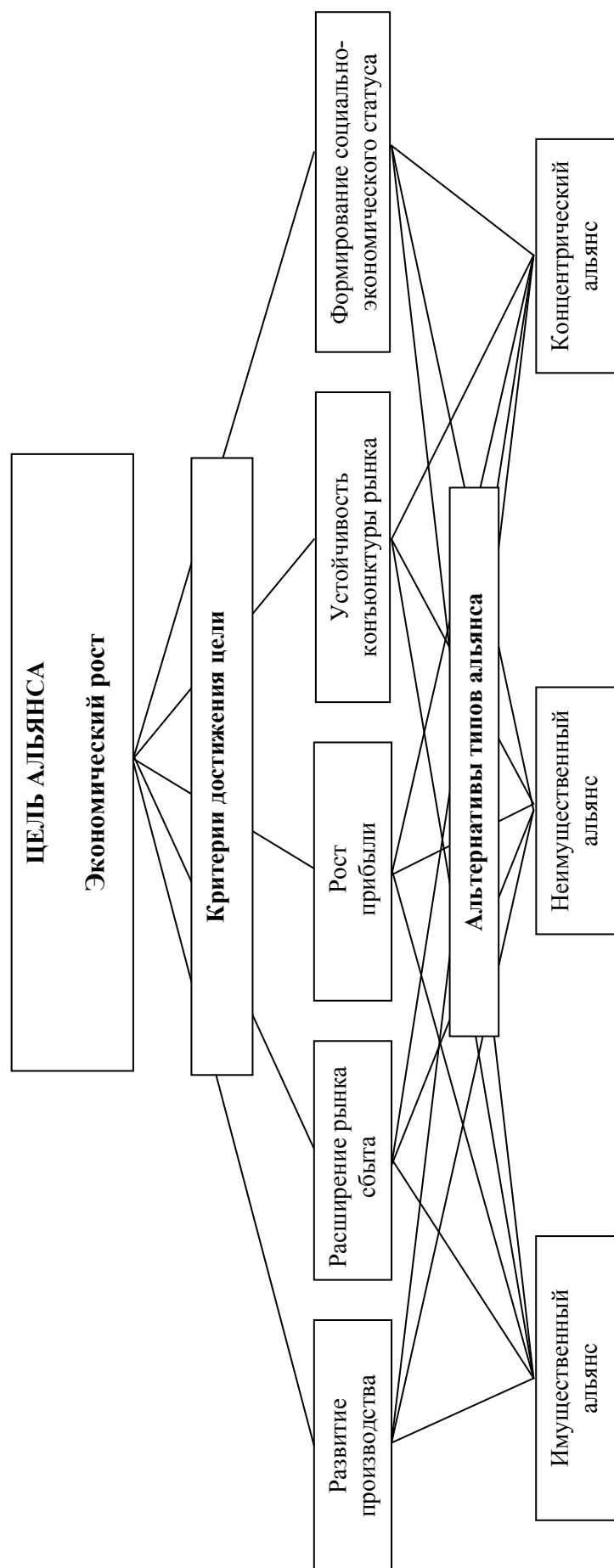

Рис. 1. Иерархическая структура стратегического альянса предприятий для выбора его типа

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ АДАПТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ячменьова В.М., д.е.н., професор кафедри менеджменту,
Долгова Н.С., магістр
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

Характерна ситуація, що склалася в економіці на початку ХХІ століття й впливає на діяльність суб'єктів ринкової економіки України та інших держав, полягає у прискоренні ринкових змін та формуванні нових вимог до ділової активності цих суб'єктів. Ринкові зміни поглиблюють невизначеність ринкових умов, в яких діє підприємство, та посилюють пов'язані з цим ризики. Тому за таких обставин, адаптивність національної економіки, її окремих галузей чи суб'єктів господарювання багато в чому залежить від адекватного оцінювання процесів ринкових перетворень, визначенні та використанні накопичених переваг, що дають можливість пристосуватися до змін. До таких змін можна віднести процеси глобалізації та інтеграції, які безперечно супроводжуються підвищенням рівня конкуренції, а це в свою чергу, спонукає нас до пошуку нових методів, способів та підходів до визначення рівня адаптивності діяльності суб'єктів ринкової економіки.

Проблемі адаптивності діяльності присвячено велика кількість наукових праць. Проте, необхідно зазначити, що у науковців і практиків на сьогоднішній день немає єдності думок у підходах до оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства. Так Т. Б. Школьна, А. Т. Печена [1] розкривали сутність адаптивності асортиментної політики. С. М. Казанцева [2] наполягала на тісному зв'язку адаптивності з ефективністю організації. В. М. Андреев [3] ототожнює адаптивність підприємства з його організаційною ефективністю. В. М. Ячменьова [4] віднесла адаптивність до головної характеристики стійкості діяльності підприємства. І. П. Отенко [5] визначає саму адаптивність як конкурентну перевагу. Необхідність теоретичного обґрунтування ключових понять та розробки процедури оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг зумовили вибір теми дослідження та її актуальність.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад, розробка практичних рекомендацій щодо оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства та оцінки її рівня.

Об'єкт дослідження – адаптивність діяльності промислового підприємства.

Предмет дослідження – оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг.

Методологічною основою дослідження є сукупність методів, прийомів наукового пізнання та принципів проведення наукового дослідження. У роботі використано: метод морфологічного аналізу по ключовим словам (для визначення понятійного апарату: адаптивність, діяльність, конкурентні пере-

ваги); методи порівняння та аналогій (для розкриття природи понять "адаптивність", "діяльність", "конкурентні переваги"); методи індукції та дедукції (для формулювання висновків в межах дослідження); аналітичний метод (для аналізу цілей та формуванні завдань оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг; побудови наукової області досліджень, об'єкта дослідження; збору та аналізу необхідної інформації; розробці системи показників; проведення оцінювання рівня адаптивності та аналізу кінцевих результатів оцінки); структурно-логічний аналіз (для розробки системи показників, що необхідні при оцінюванні адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг), теорія нечітких множин та метод нечіткої логіки (для визначення інтегрального показника рівня адаптивності діяльності промислового підприємства).

Основний науковий результат полягає в подальшому розвитку теоретичних аспектів оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства.

Очікувані результати дослідження полягають у:

оцінюванні адаптивності діяльності промислового підприємства з використанням методу нечіткої логіки, що дозволить врахувати кількісні та якісні показники адаптивності, які забезпечуються матеріальними та нематеріальними ресурсами підприємства;

уточненні вимог та процедур щодо оцінювання та оцінки рівня адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг для використання їх у розробці конкурентної стратегії підприємства;

визначенні поняття "адаптивність", яке інтерпретується як здатність системи формувати конкурентні переваги, яким властиві характерні тенденції до змін за певних умов зовнішнього середовища;

визначенні поняття "діяльність", яке інтерпретується як процес або явище, які здійснюють необхідні операції, використовуючи відповідні способи, методи, інструменти та забезпечують прогресивний рух системи в цілому;

визначенні поняття "конкурентні переваги", яке інтерпретуються як характеристики, які мають очевидний прояв завдяки використанню сукупності факторів, цінності ресурсів, компетентності персоналу та дають можливість підвищити продуктивність праці, ефективність діяльності підприємства;

визначенні поняття "адаптивність діяльності промислового підприємства", яке інтерпретується як здатність системи формувати характеристики, які мають очевидний прояв та дають можливість ефективно впливати на процес здійснення сукупності операцій, що забезпечують прогресивний рух системи в цілому;

розширені класифікації конкурентних переваг, які формуються на основі властивостей та ознак адаптивності діяльності промислового підприємства.

Процедуру оцінювання адаптивності діяльності промислового підприємства на засадах конкурентних переваг планується довести до рівня методичних рекомендацій, що дозволить провести самооцінку рівня адаптивності діяльності промислового підприємства через представлену систему показни-

ків та шкалу вимірювання результатів оцінювання за допомогою розробленого програмного забезпечення.

В результаті проведеного дослідження можна зазначити:

по-перше, що адаптивність діяльності можна розглядати на різних рівнях: макрорівні, мезорівні, мікрорівні, але це не заважає відокремити спільні характеристики адаптивності в цілому;

по-друге, що на рівень адаптивності діяльності промислового підприємства впливає ряд чинників, серед яких можна виділити зовнішні та внутрішні;

по-третє, сутність поняття адаптивності можна визначити через такі характеристики як: гнучкість, ринкову цінність, цілісність та людський капітал, які надалі можна описати адекватними та релевантними показниками.

Література:

1. Школьная Т. Б. Адаптивное развитие предприятий пивоваренной промышленности на основе совершенствования ассортиментной политики: теория, методология, практика / Т. Б. Школьная, В. И. Пахомов, Л. Т. Печеня. — М. : Издательский комплекс МГУПП, 2006. — 110 с.

2. Казанцева С. М. Адаптивность организационной системы управления: проблемы, возможности оценки / С. М. Казанцева // Вестник ОГУ. Экономические науки. — 2004. — № 12. — С. 107—111.

3. Андреев В. Н. Адаптивность системы управления как основа конкурентоспособности предприятия / В. Н. Андреев, В. П. Прядилов // Современные проблемы менеджмента. — 1998. — Вып. 2. — С. 43—53.

4. Ячменьова В. М. Ідентифікація стійкості діяльності промислових підприємств : [монографія] / В. М. Ячменьова. — Сімферополь : Доля, 2007. — 384 с.

5. Отенко І. П. Управління конкурентними перевагами підприємства / І. П. Отенко, Є. О. Полтавська. — Х. : Вид-во ХНУ, 2005. — 212 с.

ВИДИ КОНТРОЛЮ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Ячменьова В.М., д.е.н., професор кафедри менеджменту,
Кузьмич В.О., викладач-стажист кафедри менеджменту,

Подольська С.Г., магістр

Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
(м. Сімферополь)

За допомогою контролю керівництво організації визначає правильність своїх рішень і встановлює необхідність в їх корегуванні. Саме результати контролю стають для керівників організації основою коректування прийнятих раніше рішень, якщо відхилення в ході їх реалізації значні. Слід зазначити, що діяльність підприємства є неоднорідним процесом, який не може здійснюватися єдиним контролем. Отже, кожному процесу діяльності буде відповідати свій тип контролю, тому для більш ефективної організації контролю необхідно чітко визначити, які види контролю будуть властиві адміністрати-

вному менеджменту та яким чином вони будуть здійснюватися на підприємстві.

Метою написання тез є визначення сутності адміністративного контролю та видів контролю, притаманних адміністративного менеджменту.

Дослідженням контролю вчені займалися з різних точок зору. У роботах зарубіжних і вітчизняних вчених отримали розвиток деякі теоретичні положення процесу контролю, його механізми та методи, а також пропонується класифікація видів контролю за різними ознаками, однак видам контролю саме адміністративного менеджменту не було приділено належної уваги.

Контроль – це елемент управління економічними об'єктами і процесами, який полягає у нагляді за ними з метою перевірки їх відповідності стану, передбаченому законами, юридичними нормативними актами, а також програмами, планами, договорами, проектами, угодами [1].

Адміністративний контроль – це перевірка процесів і явищ та постійне спостереження за ними в цілях фіксації поточних станів і відхилень від встановлених адміністрацією значень для забезпечення досягнення організацією своїх цілей.

У найбільш загальному вигляді під контролем в адміністративному менеджменті слід розуміти управлінську діяльність, спрямовану на визначення поточного стану керуючої підсистеми системи управління організацією і процесів що в ній відбуваються, з метою виявлення можливих відхилень від заданого режиму функціонування.

Контроль необхідний всюди, де існує система, призначена для виконання певних завдань і досягнення певних цілей. Адміністративний контроль може здійснюватися по безлічі різних напрямків. Відокремлення видів контролю відіграє важливу роль в його організації на підприємстві. Воно дозволяє зрозуміти його різноманітність і визначити місце кожного виду в загальній системі контролю. Для чіткого розмежування об'єктів системи контролю і встановлення параметрів необхідно визначитися з тими видами контролю, які властиві адміністративному менеджменту.

Всім видам контролю властива загальна ознака, оскільки вони мають одну мету: сприяти тому, щоб фактично отримуванні результати були як можна ближче до необхідних. Розрізняються вони тільки часом здійснення. Виходячи з цього, ми говоримо про те, що контроль розглядається як складний і важливий елемент адміністративного менеджменту та здійснюється у такій послідовності:

попередній контроль (готовність до виконання роботи) — передують якимось конкретним результатам. Його завдання полягає у перевірці готовності організації, системи управління, персоналу та ін. до роботи і здійснюється шляхом аналізу наявності та стану ресурсів, їх зіставлення з поставленими завданнями. Система управління перевіряється на відповідність існуючій структурі організації; прийняті рішення та підготовлені документи — на правильність оформлення, доведеність до виконавців, розуміння ними своїх обов'язків, що багато в чому визначає успіх майбутньої роботи.

поточний контроль (в ході виконання роботи), що проводиться за допомогою карти контролю, яка дозволяє підвищити його ефективність. Вона являє собою схему, де нанесені допустимі межі параметрів якості і результати вимірювань, що дозволяє відразу ж наочно виявити відхилення від стандартів. Своєчасний, повний і точний облік різного роду відхилень і змін в ході роботи дозволяє за допомогою поточного контролю оперативно коректувати такі відхилення, направляючи протікання процесу роботи відповідно до розробленого плану і використовуючи зовнішні ресурси для внутрішнього застосування;

завершальний контроль (після закінчення роботи) — зазвичай він пов'язаний з оцінкою виконання організацією своїх рішень і результатів практичних дій, а також сильних і слабких сторін організації. Дані підсумкового контролю використовуються для складання чергових планів. Мета заключного контролю — запобігання помилок у майбутньому. Він повинен бути виконаний якісно і неодмінно мати найбільшу достовірність.

Для забезпечення принципів функціонування системи контролю, необхідно класифікувати види контролю, що властиві адміністративному менеджменту, а також визначити на якому з цих трьох етапів — попередній, поточний чи завершальний, буде здійснюватись певний вид адміністративного контролю. На нашу думку контроль в адміністративному менеджменті здійснюється у наступних видах:

параметричний — перевірка відповідності основних параметрів і властивостей об'єкта або процесу встановленим нормам [3];

документальний — контроль, що здійснюється на основі ретельного вивчення та аналізу документів [3]. У процесі такого контролю встановлюються достовірність поданої в документах фінансової інформації, відповідність виконаних операцій вимогам законів та інших нормативних актів, а також оцінюється система внутрішнього контролю об'єкта, що перевіряється [4].

Слід зазначити, що одним з принципів системи контролю є економічність. Тобто система контролю повинна забезпечувати максимальну ефективність контрольних заходів при мінімальних витратах. Це означає, що одним з головних видів контролю є контроль економічний.

економічний контроль — комплекс знань та заснована на них сукупність спостережень і перевірок функціонування й розвитку економічної системи відповідно до вимог економічних законів, чинного законодавства, прийнятих управлінських рішень з метою їх виконання (а отже, усунення можливих негативних явищ) та забезпечення процесу планомірного суспільного відтворення, динамічного й ефективного розвитку її елементів в інтересах підприємства. Важливо розуміти, якщо відхилення не порушують нормальний хід роботи та несуттєво впливають на кінцеві результати, то зміни в діяльність підприємства вносити не слід, тому що боротьба з таким відхиленнями обходиться недешево. Тому регулюючі механізми системи контролю повинні спрацьовувати тільки при серйозних порушеннях.

Отже контроль може приймати найрізноманітніші форми в залежності від того, які цілі він переслідує. Тому керівник повинен знати, для яких цілей контроль може використовуватися. Незнання видів контролю може призвести до того, що інформація, яку керівник буде прагнути отримати, буде односторонньою, необ'єктивною, а це означає також, що і ступінь володіння ситуацією у такого керівника буде вкрай низьким.

Література:

1. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1 / Редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К. : Видавничий центр "Академія", 2000. — 864 с.
2. Жигун Л. А. Менеджмент: Современные основы организации контроля на предприятии / Л. А. Жигун. — Ростов н/Д : Феникс, 2007. — 469 с.
3. Информационный портал "Большая библиотека" [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.e-ng.ru/ekonomiko-matematicheskoe_modelirovanie/setevoe_planirovanie.html
4. Приемы и способы документального контроля [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://mgumoscw.blogspot.com/2012/01/blog-post_1498.html
5. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. — 4-е изд., перераб. и доп. — М. : ИНФРА-М, 2005. — 480 с.

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Андрєєва Н.М., Барун М.В.</i> Сучасні методи діагностики управління інвестиціями в проекти екологічної інфраструктури	3
<i>Бабкина С.И., Погорелая Т.А.</i> Проблемы развития эффективных партнерских отношений в условиях глобализации (на примере отношений с КНР)	5
<i>Балог О.Г.</i> Стратегічне управління регіональним розвитком: сутність, зміст та специфіка	9
<i>Боровский Б.И., Тимченко З.В.</i> Формирование модели ожидания количества гостей в туристско-рекреационных предприятиях	12
<i>Ваховська М.Ю., Абселямова Е.А.</i> До питання про сутність якості інновацій	15
<i>Веретьохін А. В.</i> Характеристика видів безпеки підприємства	18
<i>Волобуєв І.В.</i> Сутність та особливості іміджевої стратегії регіону	20
<i>Воробець Т.І.</i> Економічна сутність поняття "фондовий ринок"	23
<i>Вольська Г.К.</i> Нечітка логіка як інструмент оцінки рівня інноваційності	26
<i>Височина М.В., Лялечкіна О.О.</i> Процесний підхід до забезпечення якості прийняття управлінського рішення	29
<i>Высочина М.В.</i> Задачи прогнозирования в процессе принятия управленческого решения	31
<i>Гасько А.М.</i> Удосконалення методичних підходів до формування організаційних структур інноваційного розвитку підприємств	33
<i>Гоменюк О.І.</i> Формування програми довгострокового розвитку підприємств агропромислового комплексу	35
<i>Горбань Г.П.</i> Трансформаційні процеси у публічному секторі : зарубіжний досвід	37
<i>Гурченко Ю.С.</i> Этапы проведения оценки условий и факторов развития активного туризма	39
<i>Живко З.Б.</i> Управление экономической безопасностью предприятия в кризисных ситуациях	41
<i>Кальченко Л.А.</i> Переваги та недоліки стандартизації якості готельних послуг	44

<i>Кусик Н.Л.</i> Перспективи використання інструментів фасіліті – менеджменту в сфері культури	46
<i>Кушнір С.О.</i> Обґрунтування потреби підприємств в інвестиціях.....	49
<i>Лепьохіна І.О.</i> Вдосконалення стилю управління на підприємст- вах машинобудування.....	51
<i>Лепьохін О.В.</i> Методи обліку витрат на виробництво продукції.....	53
<i>Маврина Н.С., Кудря А.</i> Христианские памятники Парте- нитской долины, как объекты религиозного и культурно- познавательного туризма	55
<i>Нехайчук Д.В., Пасько О.Н.</i> Научно-методические подходы к совершенствованию системы межбюджетных отношений в Укра- ине	58
<i>Олейнікова Л.Г.</i> Адміністрування податків з урахуванням ризиків орієнтованих систем управління податковою системою України	60
<i>Османова З.О.</i> Бар'єри, що перешкоджають оцінці адаптивності діяльності підприємства	61
<i>Пашенцева А.В.</i> Экологическая безопасность рекреационных территорий: прогнозно-модельный подход.....	64
<i>Пергат Л.И.</i> Особенности стратегического управления внешнеэкономической деятельностью предприятия	68
<i>Погорелая Т.А., Бабкина С.И.</i> Развитие международного сотру- дничества как фактор экологических рисков	70
<i>Рогатенюк Э.В.</i> Качественный подход к оценке вероятности банкротства предприятий	74
<i>Сиволап А.В.</i> Совершенствование методов сбора и утилизации ТБО на муниципальном уровне	76
<i>Сейсебаєва Н.Г.</i> Необхідність ефективного управління інноваційною діяльністю підприємств	77
<i>Скоробогатова Т.Н.</i> К вопросу о логистических парадигмах в свете сервисной логистики.....	79
<i>Сулыма А. И.</i> Время как стратегический ресурс организации	81
<i>Сулыма А. И., Кириленко Е. Н.</i> Система "упорядочение" как ин- струмент повышения эффективности организации деятельности предприятия	84

<i>Тимаев Р.А.</i> Место системы поддержки принятия решений в административном менеджменте	87
<i>Тихонова Н.И.</i> Качество гостиничных услуг как элемент сферы гостеприимства	89
<i>Тренёва А.Д.</i> Событийный туризм в г. Ялта	90
<i>Туманова Е.А., Соколов И.В.</i> Функционирование украинского страхового рынка в мировом страховом пространстве	93
<i>Туманова Е.А., Солод И.Н.</i> Теоретические подходы к управлению финансовой устойчивостью страховых компаний	95
<i>Усков И.В., Суркова А.В.</i> Теоретические основы системы меж-бюджетных отношений в Украине	97
<i>Царенко Н.В., Лапишина М.П.</i> Глобалізація економіки та інструменти стратегічного управління підприємством	99
<i>Цвігун Т.В.</i> Особливості якісного аналізу ризиків підприємства	101
<i>Цветкова И.И.</i> Кадровые риски при увольнении сотрудников	103
<i>Цветкова І.І., Барабаничкова Т.І.</i> Удосконалення методики оцінки кадрових ризиків промислового підприємства	105
<i>Череп О. Г.</i> Дослідження інноваційного розвитку підприємств Запорізького регіону	108
<i>Черненко Н.Г.</i> Подходы к оценке эффективности управления деятельностью предприятия	109
<i>Чернецова Г.М.</i> Некоторые методологические аспекты организации управления на предприятии	111
<i>Чугунова Т.Н.</i> Проблемы управления в сфере деятельности кур-ротов	113
<i>Шевченко В.С.</i> Забезпечення інноваційного розвитку будівельного підприємства на основі усвідомлення специфічних рис галузі	115
<i>Шульженко Л.Е.</i> Ранжирование критериев достижения цели аль-янса	118
<i>Ячменьова В.М., Долгова Н.С.</i> Практичні рекомендації щодо оцінювання адаптивності діяльності підприємства	121
<i>Ячменьова В.М., Кузьмич В.О., Подольська С.Г.</i> Види контролю в адміністративному менеджменті	123

XIV ВСЕУКРАИНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**"Проблемы устойчивости деятельности
предприятий Украины"**

7 декабря – 8 декабря 2012 года

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк.. Наклад пр. Зам. №.

ВИДАВНИЦТВО ДРУКАРНЯ "АРИАЛ".
95034, м. Сімферополь, вул. Декабристів, 21, оф. 105,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3562 від 28.08.2009 р.
E-mail: it.arial@yandex.ru

Віддруковано з оригінал-макету у друкарні ФОП Бражнікової Н.А.
97513, смт Гвардійське, вул. Н-Садова, 22.
тел. (0652) 70-63-31, 050-648-89-34.
E-mail: braznikov@mail.ru